

รายงานการวิจัยเรื่อง

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน ในถ้ำนุกิจราชบริหาร: อิทธิพลและความสัมพันธ์
ระหว่างวรรณกรรมจีนกับศิลปกรรมจีนในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

“Feng-shen-yan-yi” wall painting inside “Keng Nu Kit Ratcha Borihan” at the
National Museum, Bangkok:
Relations and Influences of Chinese Literature on Chinese Art

นายสนธิ ภัคดีคำ

นางนวรรตน์ ภัคดีคำ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายงานการวิจัยเรื่อง

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน ในเก๋งนุกิจราชบริหาร: อิทธิพลและความสัมพันธ์
ระหว่างวรรณกรรมจีนกับศิลปกรรมจีนในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

“Feng-shen-yan-yi” wall painting inside “Keng Nu Kit Ratcha Borihan” at the
National Museum, Bangkok:
Relations and Influences of Chinese Literature on Chinese Art

นายสานติ ภัคดีคำ

นางนวรรตน์ ภัคดีคำ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน ในแก่งนุกิจราชบริหาร:
อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนกับศิลปกรรมจีน
ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

**“Feng-shen-yan-yi” wall painting inside “Keng Nu Kit Ratcha Borihan” at the
National Museum, Bangkok:
Relations and Influences of Chinese Literature on Chinese Art**

ผู้วิจัย

นายศานติ ภักดีคำ
นางนวรรตน์ ภักดีคำ
ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

บทคัดย่อภาษาไทย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสิน ที่มีอิทธิพลต่อจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหาร เขียนบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเรื่องห้องสินเริ่มเรื่องที่ฝาผนังด้านขวา แล้วเขียนภาพเวียนซ้ายตามความนิยมของช่างจีน ในภาพจิตรกรรมจะมีอักษรจีนกำกับตัวละครทุกตัวที่ปรากฏในภาพรวมทั้งชื่อค่ายกล ชื่อถ้ำ และชื่อภูเขาดังเดิม โดยสามารถแบ่งออกได้ ๔ ด้าน ตั้งแต่จิตรกรรมผนังด้านทิศใต้เขียนตอนขุนไทสื่อเดินทางไปขอให้อาจารย์ทั้งสิบมาช่วยตั้งค่ายกลเพื่อรบกับเกียงจูแหย ไปจนถึงขุนไทสื่อเสียชีวิต จิตรกรรมที่หน้าบันด้านในทางทิศตะวันตกแสดงการรบระหว่างเกียงจูแหยกับขงสวหนทหราชของพระเจ้าต้วอึ้ง ผนังด้านทิศตะวันออกเขียนตอนปราบค่ายจูเสียนคิ่น และเทวดามาช่วยเกียงจูแหยปราบบ้านเสียนคิ่น ผนังด้านทิศเหนือฝั่งตะวันตกเขียนตอนการรบระหว่างเกียงจูแหยและเตียวแก่ และผนังด้านทิศเหนือฝั่งตะวันตกเขียนตอนการรบระหว่างเกียงจูแหยกับอวนทอง อย่างไรก็ตามภาพจิตรกรรมส่วนใหญ่ชำรุดทำให้จิตรกรรมฝาผนังส่วนหนึ่งลบเลือนไม่สามารถตีความได้

Abstract

This research is a study of the influence of the Chinese historical narrative “Feng-shen-yan-yi” on the wall painting of the Chinese style pavilion name “Keng Nu Kit Ratcha Borihan” in the National Museum, Bangkok. The wall painting covers four walls. All the paintings are accompanied by inscriptions in Chinese, gives the names of the characters and places in the story. The story of “Hong Sin” begins on the southern wall with the battle between Bun Thai Sue and Kiang Cu Yae. It finishes with the death of Bun Thai Sue. The western wall above door depicts the war between Kiang Cu Yae and Khong Suan; the eastern wall illustrates the battle of Cu Sian Tin Camp and the destruction of Sian Tin Camp. The northern wall shows the battle between Kiang Cu Yae and Tiaw Kae and Oun Hong. Unfortunately, some parts of the painting are effaced.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียวศรี พิบูลชน รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และวิจัย (ในขณะนั้น) ที่ได้ให้การสนับสนุนผู้วิจัยในการทำงานวิจัยเรื่องนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ของผู้วิจัย กราบขอบพระคุณอาจารย์อัษฎนา จิตสุทธิญาณ และอาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี ที่กรุณาสั่งสอนผู้วิจัยจนสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นมาทำงานได้ในวันนี้ และกรุณาให้คำปรึกษาอันทรงค่าแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร. ปีเตอร์ สกิลลิง (Dr. Peter Skilling) ที่กรุณาให้คำปรึกษาอันทรงค่าแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านใดๆ ก็ตาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมทุกท่านที่ได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการถ่ายภาพจิตรกรรมเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

ขอขอบใจอาจารย์ธนภุต ลอสุวรรณ ที่ได้สละเวลาช่วยถ่ายภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินในแก่นุกิจราชบริหารให้ด้วยความยินดี ทั้งได้ช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลด้านโบราณคดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑	บทนำ.....๑
	ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....๑
	วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....๒
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....๒
	ทฤษฎีหรือกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย.....๒
	ระเบียบวิธีวิจัย.....๒
	ขอบเขตของโครงการวิจัย.....๒
	ระยะเวลาที่ทำการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง และหรือเก็บข้อมูล.....๓
	แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย.....๓
๒	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....๔
๓	แก่นธุรกิจการบริหาร: ประวัติและความสำคัญ.....๖
๔	ห้องสินและการแปลวรรณกรรมจีนสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์.....๑๒
๕	จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่นธุรกิจการบริหาร.....๒๐
๖	อักษรจีนในจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน.....๑๐๓
๗	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....๑๐๖
	บรรณานุกรม.....๑๐๘
	ภาคผนวก ตารางเทียบอักษรจีน.....๑๐๙
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....๑๑๓

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑ เก่งนุกิจราชบริหารในปัจจุบัน.....	๕
ภาพที่ ๒ ป้ายกลอนคู่อักษรจีนในเก่งนุกิจราชบริหาร.....	๑๑
ภาพที่ ๓ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในเก่งนุกิจราชบริหาร.....	๒๒
ภาพที่ ๔ จิตรกรรมฝาผนังผนังทิศใต้ด้านตะวันตก.....	๒๓
ภาพที่ ๕ บุนไทสื่อรบทหารเกียงจูแหย.....	๒๕
ภาพที่ ๖ สุนตงจูให้หลุยจิ้นจูมาช่วยบุนอ่อง.....	๒๖
ภาพที่ ๗ บุนไทสื่อเดินทางไปอาจารย์ทั้งสิบคนมาตั้งค่ายกล.....	๒๗
ภาพที่ ๘ เหยียนเต้งโตหยินมาช่วยเกียงจูแหย.....	๒๘
ภาพที่ ๙ ค่ายกลกวาดคืน.....	๓๑
ภาพที่ ๑๐ ตั้งเทียนกุ่มสังหารปึงเป็ก.....	๓๒
ภาพที่ ๑๑ ผังโตหยินจับตั้งเทียนกุ่ม.....	๓๓
ภาพที่ ๑๒ ให้อิดจิ้นหยินสังหารสุนเทียนกุ่ม.....	๓๕
ภาพที่ ๑๓ อ่องเทียนกุ่มสังหารโจโป.....	๓๖
ภาพที่ ๑๔ โตเตกจิ้นกุ่มสังหารอ่องเทียนกุ่ม.....	๓๗
ภาพที่ ๑๕ ง่วนสีเทียนจุ่นมาช่วยเกียงจูแหย.....	๓๘
ภาพที่ ๑๖ โลจูเทียนจุ่นและง่วนสีเทียนจุ่นปราบน้องสาวของเตียวกองเบ้ง.....	๔๐
ภาพที่ ๑๗ ค่ายกลหันเปงตัน.....	๔๒
ภาพที่ ๑๘ นำเก็กเซียงอ่องรบกับเตียวเทียนกุ่ม.....	๔๔
ภาพที่ ๑๙ เหยียนเต้งโตหยินรักษาบุนอ่อง.....	๔๕
ภาพที่ ๒๐ เกียงจูแหยรบบุนไทสื่อ.....	๔๗
ภาพที่ ๒๑ เกียงจูแหยปล้นค่ายบุนไทสื่อ.....	๔๘
ภาพที่ ๒๒ หลุยจิ้นจูมากีเลนคำและสินห้วน.....	๕๐
ภาพที่ ๒๓ อึ้งเทียนฮั่วรบบุนไทสื่อ.....	๕๒
ภาพที่ ๒๔ อึ้งเทียนฮั่วสังหารตันเก้ง.....	๕๓
ภาพที่ ๒๕ โลเจียรบโกแกลหลง.....	๕๔
ภาพที่ ๒๖ ขงสวนรบกับอังกิม.....	๕๕
ภาพที่ ๒๗ เกียงจูแหยแตกทัพขงสวน.....	๕๖
ภาพที่ ๒๘ อึ้งปวยฮอไปขอความช่วยเหลือจากช่องเฮกเฮ้า.....	๕๗

ภาพที่ ๒๙ อึ้งปวยฮอสังหาร โกล่เหลง.....	๕๘
ภาพที่ ๓๐ จุ้นเถโตหยินปราบขงสวน.....	๖๐
ภาพที่ ๓๑ จุ้นเถโตหยินขึ้นกยงขงสวนไปหาเกียงจูแหย.....	๖๑
ภาพที่ ๓๒ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออก.....	๖๒
ภาพที่ ๓๓ อาจารย์ทั้งหลายพากันมาช่วยเกียงจูแหยปราบทองเทียนกาจู้.....	๖๔
ภาพที่ ๓๔ ทองเทียนกาจู้ส่งหนังสือทำรบ.....	๖๕
ภาพที่ ๓๕ จุ้นเถโตหยินปราบฮอหุนเซียน.....	๖๗
ภาพที่ ๓๖ พ้อเหียนจินหยินปราบเลงเงเซียนหยิน.....	๖๙
ภาพที่ ๓๗ เขียบบอนโตหยินและเทพดาช่วยกันทำลายค่ายเสียนคั้น.....	๗๑
ภาพที่ ๓๘ จุ้นเถโตหยินรบกับทองเทียนกาจู้.....	๗๒
ภาพที่ ๓๙ จิตรกรรมฝาผนังที่หน้าบันด้านทิศตะวันออกด้านใน.....	๗๓
ภาพที่ ๔๐ ค่านเสงติกว้น.....	๗๕
ภาพที่ ๔๑ ทหารเอกของเกียงจูแหयरบกับเตียวแก่และนางโกลั่นเอง.....	๗๗
ภาพที่ ๔๒ โลเฉียรบเตียวแก่.....	๗๘
ภาพที่ ๔๓ ค่ายเกียงจูแหย.....	๗๙
ภาพที่ ๔๔ เอียวเจียนออกรบด้วยเตียวแก่.....	๘๐
ภาพที่ ๔๕ นางเตงตันหยกภรรยาของโทเฮงสุนรบกับนางโกลั่นเอง.....	๘๑
ภาพที่ ๔๖ โทเฮงสุนออกรบด้วยเตียวแก่.....	๘๒
ภาพที่ ๔๗ นางโกลั่นเองสังหารนางเตงตันหยก.....	๘๓
ภาพที่ ๔๘ พระเจ้าบู่อ้องและเกียงจูแหยล่อเตียวแก่ให้ยกทัพออกมารบ และหลุยจิ้นจู้กับ โลเฉียสังหารนางโกลั่นเอง.....	๘๔
ภาพที่ ๔๙ สังหารเตียวแก่.....	๘๖
ภาพที่ ๕๐ เตียวแก่สังหารโทเฮงสุน.....	๘๘
ภาพที่ ๕๑ กิ่วสุนอาจารย์ของโทเฮงสุนให้ศิษย์นำจดหมาย และของวิเศษมามอบให้เกียงจูแหย.....	๘๙
ภาพที่ ๕๒ จิตรกรรมฝาผนังทิศเหนือด้านตะวันตก.....	๙๐
ภาพที่ ๕๓ ทหารของอวนหองรบกับทหารเอกของเกียงจูแหย.....	๙๑
ภาพที่ ๕๔ บุนฮั่วตีค่ายเสียบึง.....	๙๒
ภาพที่ ๕๕ เอียวเจียนบังคับให้จุ้นเถโตหยินกลายเป็นสุกรต่อหน้าอวนหอง.....	๙๔
ภาพที่ ๕๖ จุ้นเถโตหยินรบกับทหารของเกียงจูแหย.....	๙๕

ภาพที่ ๕๗ บุนฮั่วเข้าตีค่ายเกียงจูเหย.....	๕๖
ภาพที่ ๕๘ เกียงจูเหยและเอียวเจี้ยนวางอุบายฆ่าบุนฮั่ว.....	๕๗
ภาพที่ ๕๙ หล่าจงกวดฆ่าจูจิ้น.....	๕๘
ภาพที่ ๖๐ เอียวเจี้ยนรบกับอวนทอง.....	๑๐๐
ภาพที่ ๖๑ เอียวเจี้ยนรบกับอวนทอง.....	๑๐๑
ภาพที่ ๖๒ หนึ่งวาสีปราบปีศาจกิมใต้เซง.....	๑๐๒

บทที่ ๑

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ที่ยาวนานทั้งในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น วัฒนธรรมจีนอันรวมถึงศิลปกรรมจีนได้รับการยอมรับอย่างมากจากกลุ่มชนชั้นสูงในสังคมไทย แม้แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็โปรดศิลปกรรมผสมแบบไทย – จีน เป็นศิลปะแบบพระราชนิยม หรือแม้แต่ในพระราชวังบวรสถานมงคลก็ปรากฏว่ามีสถาปัตยกรรมที่ได้อิทธิพลจากศิลปกรรมจีนด้วย เช่น เก๋งนุกิจราชบริหาร ที่ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน

นอกจากความนิยมในด้านศิลปกรรมจีนแล้ว ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็มีความนิยมเกี่ยวกับวรรณกรรมจีนด้วยเช่นเดียวกัน แต่โดยมากจะเป็นวรรณกรรมประเภทนิยายอิงพงศาวดารที่นิยมแปลเป็นภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในทางราชการแล้วยังเป็นประโยชน์ในทางบันเทิงด้วย

เรื่องจีนหรือวรรณกรรมอิงพงศาวดารจีนจึงเป็นที่รู้จักแพร่หลายในสังคมยุคนั้น โดยเฉพาะวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก และห้องสิน ซึ่งได้รับความนิยมมากและปรากฏอิทธิพลทั้งในด้านศิลปกรรมและอิทธิพลที่มีต่อวรรณกรรมเรื่องอื่นของไทย เช่น บทละครเรื่องอภัยนุราชซึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลด้านอนุภาค (Motif) ไปจากวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสิน

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าเสียดายว่าในปัจจุบันวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินกลับไม่ได้รับความนิยมมากนัก ดังนั้นภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในเก๋งนุกิจราชบริหาร ในพระราชวังบวรสถานมงคล ซึ่งปัจจุบันคือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จึงไม่ได้เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร

นอกจากนี้เหตุที่ยังไม่เคยมีนักวิชาการศึกษาอธิบายและตีความภาพจิตรกรรมฝาผนังนั้น อาจเป็นเพราะนอกจากจะทราบเพียงว่าภาพนี้เป็นเรื่องห้องสินแล้ว ในภาพจิตรกรรมชุดนี้ยังมีอักษรจีนกำกับชื่อบุคคลแต่ละคนไว้ด้วย

ดังนั้นผู้ที่ศึกษาจึงจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในภาษาและวรรณกรรมจีนด้วย จึงสามารถศึกษาได้ครบถ้วน ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนกับสังคมไทยและยังสัมพันธ์กับการศึกษาศิลปกรรมจีนในประเทศไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินที่ส่งอิทธิพลต่อการวาดจิตรกรรมฝาผนังในแก่งนุกิจราชบริหาร ภายในพระราชวังสถานมงคล (วังหน้า) ซึ่งปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร อันแสดงถึงวัฒนธรรมไทย – จีน เป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมไทย – จีน
๒. สามารถนำไปปรับปรุงเนื้อหาในการเรียนการสอนวรรณกรรมจีน โดยเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วย วรรณกรรมจีนประเภทนิยายอิงประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมไทย – จีน และความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนกับศิลปกรรมจีน
๓. ได้เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมไทย – จีน และความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนกับศิลปกรรมจีนในประเทศไทย
๔. สามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศไทย – สาธารณรัฐประชาชนจีน

ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ โดยเน้นในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีสองชาติที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับงานศิลปกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

๑. เก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาจีน รวมทั้งเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๒. เก็บข้อมูลจากการสำรวจจิตรกรรมเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
๓. วิเคราะห์ข้อมูล
๔. เรียบเรียงผลการวิจัยโดยใช้วิธีการเรียบเรียงแบบพรรณนา

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินที่มีอิทธิพลต่อจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง และหรือเก็บข้อมูล

ช่วงเก็บข้อมูล ระหว่างเดือน มีนาคม – ตุลาคม ๒๕๔๘

ณ เก่งนุกิจราชบริหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

ช่วงดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ๒๕๔๘ – กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

มีนาคม ๒๕๔๘ – เมษายน ๒๕๔๘ ดำรงเก็บข้อมูลและศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง
ห้องสิน ในเก่งนุกิจราชบริหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

พฤษภาคม ๒๕๔๘ – ตุลาคม ๒๕๔๘ ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสิน

พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ธันวาคม ๒๕๔๘ วิเคราะห์ข้อมูล

มกราคม ๒๕๔๙ – กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ เขียนรายงานการวิจัย

บทที่ ๒

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นเอกสารซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินที่ส่งอิทธิพลต่อการวาดจิตรกรรมฝาผนังในแก๊งนุกิจราชบริหาร ภายในพระราชวังสถานมงคล (วังหน้า) โดยเน้นที่วิธีการดำเนินการศึกษา กรอบความคิดหรือประเด็นที่ศึกษา ตลอดจนผลการศึกษาของเอกสารนั้นโดยสังเขป ดังนี้

วัชรินทร์ พุ่มพงษ์แพทย์ (๒๕๑๓) ได้กล่าวถึงแก๊งนุกิจราชบริหารไว้ในบทความเรื่อง *แก๊งนุกิจราชบริหาร* ในประเด็นต่างๆ คือ ประวัติความเป็นมาของแก๊งนุกิจราชบริหารและได้สันนิษฐานว่าแก๊งนุกิจราชบริหารน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของพระที่นั่งบวรปริวัตรซึ่งเป็นพระที่นั่งแบบจีน ตั้งอยู่บริเวณด้านนอกของประตูทางเข้าสู่พระที่นั่งบวรปริวัตร ซึ่งต่อมาในราวปี พ.ศ. ๒๔๖๗ แก๊งนุกิจราชบริหารถูกดัดแปลงใช้เป็นเรือนอาจารย์ จากนั้นเป็นการกล่าวถึงลักษณะโครงสร้างของแก๊งนุกิจราชบริหาร และการซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ในสมัยของ นอ. สมภพ ภิรมย์ ร.น. อธิบดีกรมศิลปากร ในส่วนต่างๆ คือ ซ่อมแซมกระเบื้องมุงหลังคา ปูนปั้นสันหลังคา พื้นหน้าจั่วหรือพื้นหน้าบัน ประติมากรรมหลังคาภายในที่เป็นไม้ พื้นภายในอาคาร รวมทั้งซ่อมแซมจิตรกรรมฝาผนัง และปรับปรุงบริเวณของแก๊งนุกิจราชบริหาร จากนั้นกล่าวถึงจิตรกรรมฝาผนังภายในแก๊งนุกิจราชบริหาร โดยกล่าวว่าเป็นเรื่องห้องสิน ทั้งนี้โดยได้วิเคราะห์ว่าการเขียนภาพไม่ได้แสดงไปตามเนื้อเรื่องตามพงศาวดารแต่เขียนเป็นแบบบรรยายลักษณะและความสามารถของตัวแสดงในเรื่องเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฉากสู้รบในทุกๆ ภาพที่มีตัวเอกของเรื่องหรือของตอน จะมีภาษาจีนเขียนบอกชื่อกำกับไว้ด้วย นอกจากนี้ได้มีการตีความภาพบนผนังด้านทิศตะวันออกว่ามีภาพค่ายเจาะเชิงตั้ง ค่ายตูเชิงตั้ง ค่ายอำเชิงตั้ง ค่ายลกเชิงตั้ง และทางผนังด้านทิศใต้มีค่ายกลั้งชู้ตั้ง ค่ายฮวงเฮาตั้ง ค่ายฮั่วจู้ตั้ง และค่ายเถาะฮู้ตั้ง

ศรัณย์ ทองปาน (๒๕๔๕) กล่าวถึงจิตรกรรมเรื่องห้องสินในแก๊งนุกิจราชบริหารว่า จากการสำรวจในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑ พบว่ามีพื้นที่ภาพเขียนจำนวนไม่น้อยที่ถูกทำลายจากการ

^๑ วัชรินทร์ พุ่มพงษ์แพทย์, “แก๊งนุกิจราชบริหาร,” นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๑๓,

เจาะช่องประตูหน้าต่างเพิ่ม แต่ภาพจิตรกรรมส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพค่อนข้างดี แต่น่าเสียดายที่ยังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับจิตรกรรมเรื่องห้องสินในถ้ำนุกิจราชบริหารอย่างจริงจัง^๑

^๑ ศรัณย์ ทองปาน, “ห้องสินที่เขาอีสาร,” สังคมและวัฒนธรรมชุมชนคนอีสาร (กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๔.

บทที่ ๓

เก๋งนุกิจราชบริหาร: ประวัติและความสำคัญ

เก๋งนุกิจราชบริหาร เป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนขนาดเล็กในพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ไม่ปรากฏเอกสารเกี่ยวกับการสร้างเก๋งหลังนี้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามเนื่องจากเก๋งหลังนี้อยู่ติดกับบริเวณกำแพงด้านนอกของพระที่นั่งบวรปริวัติ จึงอาจสันนิษฐานว่าเก๋งนุกิจราชบริหารหลังนี้น่าจะสร้างขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับพระที่นั่งบวรปริวัติ

อย่างไรก็ตามเนื่องจากพระที่นั่งบวรปริวัติทูลโถมกรรมศิลปากรจึงได้รื้อพระที่นั่งองค์นี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เพื่อสร้างอาคารสำหรับจัดแสดงสิ่งของในพิพิธภัณฑ์ขึ้นแทน เก๋งนุกิจราชบริหารจึงได้ถูกย้ายมาอยู่ในบริเวณที่ตั้งปัจจุบัน

เก๋งนุกิจราชบริหารแม้จะเป็นเก๋งจีนขนาดเล็กแต่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมจีนที่สามารถนำมาศึกษาถึงความนิยมสถาปัตยกรรมจีนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น นอกจากนี้ภายในเก๋งนุกิจราชบริหารยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินซึ่งพบแห่งเดียวในประเทศไทย จิตรกรรมฝาผนังในเก๋งนุกิจราชบริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาความนิยมและความแพร่หลายของวรรณกรรมจีน โดยเฉพาะเรื่องห้องสินที่มีต่อสังคมไทย

ประวัติพระที่นั่งบวรปริวัติและเก๋งนุกิจราชบริหาร

พระที่นั่งบวรปริวัติเป็นพระที่นั่งทรงจีนที่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้พระวิสุทธวารี (มลิ) สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังปรากฏประวัติใน “ตำนานวังหน้า” พระนิพนธ์สมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า

“และเวลานั้นมีเก๋ง พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้พระวิสุทธวารี (มลิ) สร้างถวายตรงหน้าพระที่นั่งอิศเรศราชานุสรณ์ ยังค้างอยู่ จึงโปรดให้สร้างต่อมาจนสำเร็จ ขนานนามว่า “พระที่นั่งบวรปริวัติ” เป็นที่ประทับเวลาเสด็จไปอยู่พระบวรราชวังยังปรากฏอยู่จนทุกวันนี้”

° ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม ๔ (กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, ๒๕๔๒), หน้า ๕๑ – ๕๒.

ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าแก่นนี้เริ่มสร้างในรัชกาลที่ ๔ แต่ยังไม้ทันแล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวก็เสด็จสวรรคต พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างต่อจนแล้วเสร็จ และทรงขนานนามพระที่นั่งองค์นี้ด้วยว่า “พระที่นั่งบวรปรีวัติ” และเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมาประทับในพระบวรราชวังก็ทรงประทับที่พระที่นั่งองค์นี้ ดังความในตำนานวังหน้าว่า

“พระที่นั่งบวรปรีวัติ เป็นของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างค้างไว้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างเป็นที่ประทับต่อมา ดังกล่าวมาแล้ว ตอนที่สร้างพระที่นั่งบวรปรีวัตินี้ประตูกำแพงกันเป็นบริเวณหนึ่งต่างหาก เป็นแต่ต่อติดกับบริเวณพระที่นั่งอิศเรศราชานุสร ศาลาและสวนที่สร้างในบริเวณพระที่นั่งบวรปรีวัตินี้เป็นอย่างจีนทั้งสิ้น พระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว คงจะทรงจัดเป็นอย่างจีนบริเวณ ๑ เป็นอย่างฝรั่งบริเวณ ๑ มาแต่เดิม เข้าใจว่าคงเป็นที่สำหรับออกประพาสฝ่ายใน ตัวพระที่นั่งบวรปรีวัตินี้เป็นกังจีนยาว ๕ ห้อง ๒ ชั้น ชั้นบนเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จไปประทับ มีแต่ห้องพระบรรทมห้อง ๑ ห้องที่ประทับห้อง ๑ พระเจ้าลูกเธอที่ไปตามเสด็จเสด็จอยู่ชั้นล่าง เล่ากันมาว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่โปรดพระที่นั่งบวรปรีวัติ ว่าหันหน้ารับแดดตะวันตก ร้อนนัก จึงโปรดให้สร้างพระที่นั่งขึ้นใหม่อีกองค์ ๑ ต่อไปข้างเหนืออยู่ชิดกำแพงวัง ให้หันหน้ามาข้างใต้แต่การสร้างพระที่นั่งหลังนี้ค้างอยู่จนสิ้นรัชกาล”

ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชวังบวรวิไชยชาญได้รับอุปราชภิเษกเป็นสมเด็จพระราชวังบวรแล้วได้เสด็จมาประทับอยู่ที่พระที่นั่งบวรปรีวัตินี้ ดังที่สมเด็จพระบรมราชโอรสาธิราชฯ ปรากฏทรงพระนิพนธ์ไว้ว่า

“...มาถึงครั้งกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ พอเสร็จงานพระราชพิธีอุปราชภิเษกแล้ว ก็เสด็จมาประทับอยู่ชั้นต่ำพระที่นั่งบวรปรีวัติ จนสร้างพระที่นั่งสาโรชรัตนประพาสแล้วเสด็จไปอยู่ที่นั่นแล้ว ที่พระที่นั่งบวรปรีวัตินั้นต่ำยังใช้เป็นห้องพระสมุด และเป็นที่เสด็จออกฝ่ายในมาจนทิวศก

* เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๓.

เมื่อกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญประชวรจะทิวคตนั้น เสด็จไปประทับ
อยู่ที่พระตำหนักกรมป้อมเสื่อช้อนเลียบ แขวงจังหวัดสมุทรปราการ ประชวรพระ
อาการหนักลง จึงเชิญเสด็จกลับมากรุงเทพฯ มักอยู่ที่ชั้นตำพระที่นั่งบวรปรีดิได้
น้อยหนึ่งก็ทิวคต...”^๑

ต่อมาเมื่อสมเด็จพระราชวังบวรวิไชยชาญทิวคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงยุบเลิกตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคลเมื่อวันศุกร์ เดือน ๕ แรม
๑๐ ค่ำ ปีระกาสัปตศก ศักราช ๑๒๔๖ ตรงกับวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๒๘ แล้ว พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จัดที่ในเขตวังชั้นนอกเป็นโรงพยาบาลพระองค์ (ปัจจุบันคือ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์) วังชั้นกลางโปรดให้จัดเป็นพิพิธภัณฑสถานที่พระที่นั่งอิศ
ราวินิจฉัย พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ และพระที่นั่งศิวโมกษพิมาน และโปรดให้วังชั้นในยังคงเป็น
พระราชวังที่ประทับของเจ้านายทั้งพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และ
พระธิดากรมพระราชวังบวรวิไชยชาญต่อมา

ในเวลานั้นพระที่นั่งบวรปรีดิจัดอยู่ในส่วนวังชั้นในเป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายพระบวร
ราชวัง สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระนิพนธ์ว่า

“...และโปรดให้พระองค์เจ้าวงจันทร์พระเจ้าน้องนางร่วมพระชนนีกับ
กรมพระราชวังบวรวิไชยชาญเสด็จขึ้นมาประทับที่พระที่นั่งบวรปรีดิ มาจน
ตลอดรัชกาลที่ ๕”^๒

ครั้นมาถึงรัชกาลที่ ๖ เจ้านายที่ประทับอยู่ในพระบวรราชวังเหลืออยู่น้อยพระองค์ สมัครงจะ
เสด็จไปประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เจ้านายฝ่ายในพระราชวังบวรฯ เสด็จลงไป
อยู่ในพระบรมมหาราชวัง ส่วนวังหน้านอกเหนือจากบริเวณพิพิธภัณฑสถานนั้น โปรดให้
กระทรวงกลาโหมดูแลปกครองต่อมา”

ในรัชกาลที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้
บริเวณพระที่นั่งวังหน้าส่วนหนึ่งเป็นอาคารพิพิธภัณฑสถาน พระนคร หลังการเปลี่ยนแปลงการ

^๑ เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๘.

ปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้วรัฐบาลได้ใช้พระที่นั่งบวรปริวัติและตำหนักสวนกระต่ายเป็นส่วนหนึ่งของที่ทำการกองสังคีต กรมศิลปากร ดังปรากฏหลักฐานในรูปถ่ายราวปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ในอัลบั้ม เรื่องเหตุการณ์ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มีภาพเก๋งนุกิจราชบริหาร (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพระที่นั่งบวรปริวัติ) มีคำอธิบายว่า “เก๋งจีนในหมู่พระที่นั่งสาโรชฯ ใช้เป็นเรือนอาจารย์”

อย่างไรก็ตามเนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ นั้นกำแพงที่กั้นระหว่างพระที่นั่งบวรปริวัติและพระที่นั่งสาโรชรัตนประพาสยังคงมีอยู่และเก๋งนุกิจราชบริหารคงจะอยู่นอกออกมาจากพระที่นั่งบวรปริวัติ จึงทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าเก๋งนุกิจราชบริหารเป็นพระที่นั่งในหมู่พระที่นั่งสาโรชรัตนประพาสทั้งที่พระที่นั่งสาโรชฯ เป็นพระที่นั่งทรงฝรั่ง ส่วนพระที่นั่งบวรปริวัติเป็นทรงจีน เก๋งนุกิจราชบริหารจึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของพระที่นั่งนุกิจราชบริหาร^๒

ภาพที่ ๑ เก๋งนุกิจราชบริหารในปัจจุบัน

^๑ วัชรินทร์ พุ่มพงษ์แพทย์, “เก๋งนุกิจราชบริหาร,” นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๑๗, หน้า ๒๘.

^๒ เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน.

ลักษณะของเก๋งนุกิจราชบริหาร

เก๋งนุกิจราชบริหารเป็นอาคารชั้นเดียว ก่ออิฐถือปูน ขนาดกว้าง ๔.๕๐ เมตร ยาว ๗.๘๐ เมตร สูงถึงสันหลังคา ๔.๕๐ เมตร หลังคามุงกระเบื้องแบบจีน ลอนปูนปั้น หน้าบัน จั่ว และสันหลังคาเขียนสีเป็นลวดลายแบบจีน มีภาพบุคคลอยู่ที่หน้าจั่วทั้งสองด้าน ตอนกลางของสันหลังคาเขียนเป็นรูปดอกพุดตานและไก่อ้อ ทางด้านหน้ามีประตูบานพับ (ประตูเฟี้ยม) เป็นไม้แกะสลักและเขียนสีเป็นรูปเครื่องแจกันจีน ทางด้านทิศเหนือของเก๋งมีประตูและหน้าต่างขนาดเล็กอย่างละ ๑ บาน (ในรายงานปฏิสังขรณ์พระที่นั่งบวรบริวัติ ว่าเป็นบานหน้าต่างและประตูด้านข้างอย่างฝรั่งสามัญซึ่งทำเพิ่มขึ้นภายหลัง) ผนังด้านทิศใต้ตอนบนเจาะเป็นช่องลมไปตลอดทั้งแนวผนัง ภายในเก๋ง โครงหลังคาเป็นไม้ทำชนิดให้เป็นโครงสร้างภายใน ที่ฝ้าผนังมีจิตรกรรมเรื่องห้องสินฝีมือช่างจีนสมัยปลายราชวงศ์ชิง (เชิง) เต็มทั้งสามด้าน มีอักษรกำกับตามภาพและบุคคลในภาพ ฝ้าผนังด้านในสุดของเก๋งมีป้ายหินอ่อนสลักลงตัวทองว่า “เก๋งนุกิจราชบริหาร”^๑

การซ่อมแซมปฏิสังขรณ์เก๋งนุกิจราชบริหาร

กรมศิลปากรได้ดำเนินการซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์เก๋งนุกิจราชบริหารเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ น.อ. สมภพ ภิรมย์ ร.น. อธิบดีกรมศิลปากรในเวลานั้นได้ดำเนินการจัดหางบประมาณโดยได้รับการสนับสนุนจากบริษัทสยามกลการ จำกัด การปฏิสังขรณ์เก๋งนุกิจราชบริหารนี้ได้ซ่อมแซมปรับปรุงตัวอาคารใหม่ทั้งหมดรวมทั้งในส่วนที่เป็นจิตรกรรมฝาผนัง และปรับปรุงบริเวณของเก๋งจีนอีกด้วย^๒

ป้ายกลอนคู่อักษรจีนในเก๋งนุกิจราชบริหาร

ป้ายกลอนคู่อักษรจีนในเก๋งนุกิจราชบริหารเป็นป้ายที่ย้ายมาจากที่อื่นแล้วนำมาจัดแสดงไว้ในภายในเก๋งนุกิจราชบริหาร สามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ดังนี้

คำจารึก

福祉千秋人乐竟天歌盛世。岩在辛亥

คำแปล

ความผาสุกพันปีปวงประชาเบิกบานทั่วฟ้าสรรเสริญทั่วหล้า.จารึกในปีซินไห่

^๑ เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน.

^๒ โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิสังขรณ์เก๋งนุกิจราชบริหาร ได้ใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕ – ๓๑.

คำจารึก

寿临百载民欣舜日庆升平。夏月敬立

คำแปล

พระชนมายุร้อยปีราษฎรยินดีร่วมเฉลิมฉลองวันมหามงคล.ถวายเมื่อฤดูร้อน

ภาพที่ ๒ ป้ายกลอนคู่อักษรจีนในเก๋งนุกิจราชบริหาร

บทที่ ๔

ห้องสินและการแปลวรรณกรรมจีนสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์

ห้องสิน: นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยต้นราชวงศ์โจว

“ห้องสิน”^๑ เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ขนาดยาวของจีน ประพันธ์ขึ้นสมัยราชวงศ์หมิง (หมิง (明朝)) ฉบับภาษาจีนมีชื่อเต็มว่า “เฟิงเสรินเอี้ยนอี้ (封神演义)” หรือเรียกอีกชื่อว่า “เฟิงเสรินจ้วน (封神转), ขางโจวเถี่ยวกั๋วเฉียนจ้วน (商周列国全传)” และในฉบับพิมพ์แกะไม้ใช้ชื่อว่า “เฟิงเสรินปั่ง (封神榜)” ในฉบับภาษาไทยระบุไว้ว่าเรื่องนี้ภาษาจีนว่าเรื่อง “ฮ้องสินบุนอ่อง”^๒ ตรงกับภาษาจีนกลางว่า “เฟิงเสรินเหวินหวาง (封神文王)”

คำว่า “เฟิงเสริน (封神)” แปลว่า “การแต่งตั้งเทพเจ้า” คำว่า “เหวินหวาง (文王)” หมายถึง “พระเจ้าโจวเหวินหวาง” หรือเรียกชื่อในห้องสินว่า “จิวนุนอ่อง (周文王)” ส่วน “เอี้ยนอี้ (演义)” มีความหมายว่า “แสดงความหมาย (ของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์)” ชื่อเต็มของนิยายเรื่องนี้จึงมีความหมายว่า “นิยาย แสดงความหมายของประวัติการแต่งตั้งเทพเจ้า”

ผู้แต่งนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องห้องสิน

ประวัติผู้แต่งเรื่องห้องสินแบ่งออกเป็นสองกระแส ฉบับพิมพ์ในสมัยราชวงศ์หมิง (明朝) เขียนไว้ว่าผู้แต่งคือ “สวีจ้งหลิน (许仲琳)” ผู้มีสมญาว่า “จงซานอี้โส่ว (钟山逸叟) (เผ่าสำราญแห่งเขาจงซาน)” บ้างก็กล่าวว่า “ลู่อี้ซิง (陆西星)” ซึ่งเป็นนักพรตเต๋าสมัยหมิงเป็นผู้แต่ง

เรื่องห้องสินมีความยาวทั้งสิ้นหนึ่งร้อยตอน เนื้อเรื่องส่วนใหญ่อ้างอิงมาจากเรื่อง “อู่หวางปราบโจ้ว (บู้อ๋องปราบติวอ๋อง 武王伐纣)” ซึ่งเป็นบทสำหรับเล่านิทานของนักเล่านิทาน และอ้างอิงจากเอกสารโบราณกับนิทานตำนานมาดัดแปลงขึ้น

เนื้อความเรื่องห้องสินกล่าวถึงการจลาจลในปลายราชวงศ์ซาง และนิทานประวัติศาสตร์เรื่อง “อู่หวางปราบโจ้ว (武王伐纣) (จิวนู้อ๋อง ปราบติวอ๋อง 周武王伐纣王)” เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับความวุ่นวายของบ้านเมืองในสมัยพระเจ้าติวอ๋อง (โจ้วหวาง (纣王)) การทำสงครามระหว่างเกียงจูเหย (เจียงจื่อหย่า (姜子牙)) แม่ทัพของอู่หวาง 武王 กับแม่ทัพของพระเจ้าติวอ๋อง 纣王 การต่อสู้ด้วยเวทมนต์ของนักพรตเต๋า (เต๋าเหริน – โตฮิน) ในตอนปลายกล่าวถึงเกียงจูเหย (เจียงจื่อหย่า (姜子牙)) สถาปนาเทวดา และโจ้วอู่หวาง (จิวนู้อ๋อง (周武王)) ตั้งสามนตราช (เจ้าผู้ครองแคว้น)

^๑ เดิมนิยมเขียนว่า “ฮ้องสิน” ในที่นี้ใช้ว่า “ห้องสิน” ตามที่แพร่หลายในปัจจุบัน.

^๒ ห้องสิน (พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ลมูลจิตต์, ๒๕๐๕), หน้า ๑.

ภาพจากวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินที่ช่างจีนนิยมเขียนหรือแกะสลัก ได้แก่ เหตุการณ์ตอนที่พระเจ้าจิ่วอ๋อง (周武王) เดินทางไปเชิญเกียงจูเหย (姜子牙) ที่นั่งตกปลา (หมายถึง “ฮก” หรือ วาสนา) และเรื่องราวการรบระหว่างเกียงจูเหย (姜子牙) กับขุนพลของฉิวอ๋อง (纣王)

การแปล “วรรณกรรมจีน” สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

คงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ชิง (ชิง(清朝)) อยู่ในระดับที่ค่อนข้างแน่นแฟ้นและมีหลักฐานชัดเจน ทั้งในระดับราชสำนัก ซึ่งได้แก่การส่งบรรณาการ (จิมก้อง 进贡) รวมทั้งการค้าสำเภาลง และระดับชนชั้นกระฎุมพี คือการค้าสำเภาของขุนนางและคหบดีชาวจีน

นอกจากนี้ที่สำคัญยิ่งคือสมัยนี้เป็นช่วงที่ชาวจีนภาคใต้จำนวนมากทั้งจากมณฑลกว่างตุง 广东 (รวมทั้งฮกเกี้ยน 福建 แต่จิ๋ว 潮州 กวางตุง 广东 และเคะหรือฮากกา 客家) อพยพเข้าสู่ดินแดนอุษาคเนย์ เนื่องจากภาวะทุพภิกขภัยและสงครามภายในประเทศจีน ส่งผลให้ศิลปวัฒนธรรมจีนหลั่งไหลเข้ามาสู่ดินแดนบริเวณนี้อย่างมาก

ความนิยมวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในประเทศไทยมีมากทั้งในระดับประชาชน (โดยเฉพาะกลุ่มคนชั้นกลาง) และยกระดับเข้าสู่วัฒนธรรมของราชสำนัก เพราะแม้แต่สมัยรัชกาลที่ ๒ ก็โปรดให้สร้างสวนขวาตามอย่างสวนของเศรษฐีจีนที่กวางตุง และศิลปกรรมจีนเป็นศิลปะพระราชนิยมในรัชกาลที่ ๓

สำหรับความนิยมในการเล่าวรรณกรรมจีนสมัยกรุงศรีอยุธยาจะเป็นเช่นไรนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน ทราบเพียงว่ามีการแสดงละครจีน (จิ๋ว) และหุ่นจีนมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายแล้ว ดังนั้นวรรณกรรมจีนจำนวนหนึ่งน่าจะเป็นที่รู้จักในกลุ่มประชาชนมาตั้งแต่ในเวลานั้น อันอาจแบ่งการแปลนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนออกได้เป็น ๓ ยุคคือ

๑. การแปลในราชการราชสำนัก (๒๓๒๕ – ๒๓๖๖)

เริ่มขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นครั้งแรก ด้วยปรากฏการแปลนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนเรื่อง “ไซฮั่น (西汉演义)” โดยมีกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (กรมพระราชวังหลัง) เป็นผู้อำนวยการแปล และ “สามก๊ก (三国演义)” โดยมีเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นผู้อำนวยการแปล

ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ปรากฏหลักฐานว่าน่าจะมีการแปลนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนถึง ๓ เรื่อง คือ เลียดก๊ก (列国志传) ห้องสิน (封神演义) และต้งฮั่น (东汉演义) เชื่อกันว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยน่าจะโปรดให้แปลนิยายอิงพงสาวดารจีน

ทั้ง ๓ เรื่อง แต่มีหลักฐานเฉพาะการแปลเรื่อง เลียดก๊ก (列国志传) เท่านั้น กล่าวคือในการแปล พงศาวดารจีนเรื่อง “เลียดก๊ก (列国志传)” ครั้งรัชกาลที่ ๒ ปรากฏรายชื่อกลุ่มบุคคลผู้ทำงานแปล ในบานแพนกคือ

“...กรมหมื่นนเรศวรโยธี ๑ เจ้าพระยาวงศาสุรศักดิ์ ๑ เจ้าพระยายมราช ๑ พระยาโชฎิกกราชเศรษฐี ๑ พระทองหล่อ ๑ จมื่นไวยวรนาถ ๑ นายจำเรศ ๑ นายเล่ห์ อาวุธ ๑ หลวงลิขิตปรีชา ๑ หลวงวิเชียรปรีชา ๑ หลวงญาณปรีชา ๑ ขุนมหาสิทธิโวหาร ๑...” (ตำนานเรื่องสามก๊ก, กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๔ หน้า ๔-๕)

จากบัญชีรายชื่อผู้แปลเรื่องเลียดก๊ก(列国志传) จะเห็นว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกลุ่ม บุคคลหลายฝ่ายและหลายหน่วยงาน แสดงว่าในการแปลมีการแบ่งหน้าที่กรรมการออกเป็นหลาย ฝ่ายได้แก่

๑. ผู้อำนวยการแปล (จึงต้องตั้งผู้มีอำนาจเป็นผู้คุม) ได้แก่ กรมหมื่นนเรศวรโยธี ๑ เจ้าพระยา วงศาสุรศักดิ์ ๑ เจ้าพระยายมราช ๑

๒. ผู้แปล (หมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่แปลและถ่ายทอดภาษาจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย) ผู้ที่ทำ หน้าที่ในกลุ่มนี้ได้แก่ พระยาโชฎิกกราชเศรษฐี ๑ พระทองหล่อ ๑ (ล่ามจีน)

๓. ผู้ติดต่อประสานงานทั่วไป หมายถึงอาจเป็นผู้คัดลอก เป็นผู้จด และเป็นผู้ติดต่อ ประสานงานต่างๆ ผู้ที่มีชื่อในกลุ่มนี้จึงเป็นผู้ที่มีตำแหน่งมหาดเล็ก ได้แก่ จมื่นไวยวรนาถ ๑ นายจำ เรศ ๑ นายเล่ห์อาวุธ ๑

๔. ผู้เรียบเรียงและคัดลอกต้นฉบับเพื่อทูลเกล้าฯ ๑ ได้แก่ขุนนางสังกัดกรมพระอาลักษณ์ทั้ง ปวง คือ หลวงลิขิตปรีชา ๑ หลวงวิเชียรปรีชา ๑ หลวงญาณปรีชา ๑ ขุนมหาสิทธิโวหาร ๑

ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ ๓ ไม่ปรากฏการแปลนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนมาเป็นภาษาไทย แต่ พบว่าพระอมรโมลี วัดราชบูรณะ ได้แปลวรรณคดีจีนเรื่อง “หลุนอวี่(论语)” ของขงจื้อ(孔子) ดัง บานแพนกว่า “วันเสาร์ เดือนห้า ขึ้นเก้าค่ำ จุลศักราช ๑๑๘๘ ปีจอ อัฐศก แปลอักขรยี่ฉบับจีนออกเป็น ไทย” ต่อมากรมศิลปากรให้ชื่อว่า “สุภาษิตขงจื้อ”

๒. การแปลของข้าราชการสำนักกิ่งเอกชน (๒๓๕๘ – ๒๔๑๓)

* กรมศิลปากร, ประชุมสุภาษิต ฉบับหอสมุดแห่งชาติ (พระนคร: ผ่านฟ้าพิทยา, ๒๕๐๘), หน้า ๔๒.

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงช่วงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏหลักฐานว่าในยุคนี้มีการเปลี่ยนยออิงประวัติศาสตร์จีนมาเป็นภาษาไทยอีกครั้งหนึ่ง

น่าสังเกตว่าการเปลี่ยนยออิงประวัติศาสตร์จีนในสมัยนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ได้โปรดมิได้ทรงให้แปลหรืออุปถัมภ์การแปลเรื่องจีนอีกต่อไป อาจเป็นเพราะทรงสนใจ “ฝรั่ง” หรือองค์ความรู้จากตะวันตกมากกว่า นอกจากนี้ยังทรงพยายามที่จะตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน ดังเห็นได้จากโปรดให้ยกเลิกการส่งทูตไปจี้มก๊อง (进攻) ราชวงศ์ชิง (清朝)

แต่ผู้ที่จัดการให้เกิดการเปลี่ยนยออิงประวัติศาสตร์จีนในยุคนี้กลับเป็นกลุ่ม “ขุนนาง” ขุนนางผู้มีบทบาทในการเปลี่ยนยออิงประวัติศาสตร์จีนมากที่สุด (ตลอดจนสมัยรัชกาลที่ ๕) คือ สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ซึ่งโดยมากท่านจะใช้เวลาในช่วงเสร็จกิจราชการแล้ว ก็มักประชุมผู้ชำนาญวรรณคดี แปลหนังสือพงศาวดารจีนเรื่องต่างๆ ที่ท่านเองเอาใจใส่ศึกษา และแต่งเป็นภาษาไทย^๑

นอกจากนี้ก็มีผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแปลพงศาวดารจีนในยุคนี้ เช่น เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (จำ บุนนาค) หลวงพิศาลสุภผล และ เจ้าพระยาภาณุวงศ์ เป็นต้น ความนิยมวรรณกรรมจีนปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดเพราะมีการนำวรรณกรรมจีนมาอ้างอิงในคำถวายโอวาทซึ่งสันนิษฐานว่าเจ้าพระยาทิพากรวงศ์จะแต่งขึ้นพลุกพล่าน ถวายรัชกาลที่ ๕ ดังมีความตอนหนึ่งว่า

“...ข้อ ๑ ขอได้ทรงเมตตากรุณาแก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน เหมือนบิดามารดา รักบุตรในอุทรทั้งพระราชอาณาเขต เหมือนอย่างพระเจ้าเจียวเต้ พระเจ้าซุ่นเต้ พระเจ้าอูเต้ ซึ่งกล่าวไว้ในเรื่องไคเก็ก กษัตริย์ทั้งสามพระองค์นั้นรักขุนนางและราษฎรยิ่งนัก บ้านเมืองก็เป็นสุข...จะได้เหมือนแผ่นดินพระเจ้าเจียวเต้ พระเจ้าซุ่นเต้ พระเจ้าอูเต้ มีแต่ความสรรเสริญทั่วไป...”^๒

ลักษณะการแปลวรรณกรรมในยุคที่ ๒ แตกต่างจากยุคที่ ๑ เพราะการแปลในยุคนี้มีผู้แปลเพียงคนเดียวหรือสองคน ต่างจากการแปลในยุคที่ ๑ ซึ่งไม่ระบุชื่อผู้แปล แต่มีชื่อผู้เรียบเรียงและคณะทำงาน หรือทำงานเป็น “คณะกรรมการ” รวมทั้งการที่สำเนียงภาษามีความลึกล้ำย่อมแสดงว่ามีผู้แปลหลายคน แต่การแปลในยุคที่ ๒ จะระบุชื่อผู้แปลไว้ด้วย โดยมากเรื่องหนึ่งจะมีผู้แปล

^๑ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๕ (กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๕๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๐.

เพียงคนเดียวหรือสองคน ไม่ถึงขั้นแปลเป็นคณะกรรมการ กลุ่มผู้แปลนิยายอิงพงสาวดารจีนในยุคนี้แบ่งเป็น ๒ กลุ่มคือ

๑. ชาวจีนที่รับราชการมีบรรดาศักดิ์ในราชสำนัก ได้แก่

หลวงพิชัยวารี (เส่ง) ในกรมท่าขวา แปลเรื่องไซ่จิ้น (西晋演义) เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๑, ใต้ฮังเผ่า (海公大红袍全传) เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๒, เชียวฮังเผ่า (海公小红袍全传) แปลเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๓ และ เม่งมวดเซ่งฉ้อ (明末清初) แปลเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๓

หลวงพิพิธภักทวิจารณ์ (ฮั้ว) แปลเรื่อง ไคเก็ก (开辟演义) เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๐

จินโต น่าจะเป็นบุคคลเดียวกับผู้ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หลวงนาวาเกษกร (โต) ภายหลังได้เลื่อนเป็นที่ พระยาพิสมมัทสมบัติบริบูรณ์ (โต) แปลเรื่อง โหงวฮั้วเพงหน้า (五虎平南后传) เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๐, เรื่องชวยจ๊ก (说岳全传) แปลร่วมกับจินแส (จินแส) อินบันอัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๐ และเรื่อง ซิเตงซันเจงไซ (薛丁山征西) แปลเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๒

๒. ชาวจีนที่มีความรู้แต่ไม่ได้เข้ารับราชการ หลายคนน่าจะเป็นจีนในสังกัด หรือจีนที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของขุนนางโดยการฝากตัวแต่ไม่ต้องสังกัด และซึ่งน่าจะเป็นลูกจีนที่เกิดในไทย (เพราะรู้ภาษาไทยดีพอที่จะแปลถ่าภาษาข้ามจากภาษาจีนมาเป็นภาษาไทยได้) แต่ยังชอบ “ผูกปี้” แลกกับการที่ไม่ต้องถูกสังกัด ดังนั้นจึงอาจจะเป็นจีนที่ทำธุรกิจหรือรอเวลาเข้ารับราชการหรือเป็นเจ้าภาษี ชาวจีนกลุ่มนี้เท่าที่ปรากฏชื่อในตำนานหนังสือสามก๊กได้แก่

จินบันกิม แปลเรื่อง ชุยถัง (隋唐演义) แปลร่วมกับจินเพง เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๘๘ และเรื่องน้าปักซ้อง (南北宋演义)

จินเพง แปลเรื่อง ชุยถัง (说唐演义全传) แปลร่วมกับจินบันกิม เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๘๘

จินแส (จินแส) อินบันอัน แปลเรื่อง ชวยจ๊ก (说岳全传) แปลร่วมกับจินโต (๒๔๑๐)

นอกจากนี้ยังมีนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนอีกหลายเรื่องที่แปลในยุคนี้แต่ไม่ปรากฏชื่อผู้แปล และช่วงเวลาแปล แต่น่าจะแปลในช่วงเวลาเดียวกันกับเรื่องอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเพราะหลายเรื่องมีความต่อเนื่องกับเรื่องที่มีระบุชื่อผู้แปล ได้แก่ ตังจิ้น (东晋演义) เรื่องนี้เป็นตอนต่อจากไซ่จิ้น (西晋演义) เรื่องหงอโด้ว (五代史演义) บั่วนฮวยเหลา (万花楼演义) โหงวฮั้วเพงไซ (五虎平西前传) เรื่องซ้องกั๋ง (水浒传) ที่ ๔ เรื่องนี้เป็นชุดนิยายอิงพงสาวดารจีนสมัยห้าราชวงศ์(五代文学)ต่อราชวงศ์ซ่ง (ซ้อง(宋朝)) เรื่องเม่งเฉียว (明史演义) อิวกั๋งหน่า (乾隆游江南) และเนียบหน่าอิดซื่อ สามเรื่องหลังเป็นชุดนิยายอิงพงสาวดารสมัยราชวงศ์หมิง (หมิง(明朝))

สำหรับสาเหตุที่ทำให้พงศาวดารจีนได้รับความนิยมอย่างสูงในยุคนี้ อาจเนื่องมาจากการเปิดรับโลกทัศน์ใหม่ของคนไทย ซึ่งก่อให้เกิดความอยากรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะ “จีน” ซึ่งเป็นประเทศที่ใกล้ตัวและยิ่งใหญ่ในโลกทัศน์ของสยามเก่า

ครั้นสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้เป็นผู้สำเร็จราชการและต่อมาได้ถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ การเปลี่ยนนโยบายอิงประวัติศาสตร์จีนจึงยุติลง เพราะไม่มีผู้สนับสนุนให้แปลต่อไป การเปลี่ยนนโยบายอิงประวัติศาสตร์จีนในระยะนี้ (พ.ศ. ๒๓๑๘ – ๒๔๑๓) น่าจะแปลเพื่อ “สร้างองค์ความรู้และความบันเทิงสนองกับความต้องการของคนชั้นกลาง” มากกว่าประโยชน์ในทางราชการ

อย่างไรก็ดีการเปลี่ยนนโยบายอิงประวัติศาสตร์จีนจำนวนมากในช่วงนี้ น่าจะมีความสัมพันธ์กับความเจริญทางการพิมพ์ เห็นได้จากการที่หมอบลัดเลย์เป็นผู้พิมพ์พงศาวดารจีนจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความนิยมในการอ่านพงศาวดารจีนของคนชั้นกลาง (วัฒนธรรมกระฎุมพี) ที่มีมากขึ้นส่งผลสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนนโยบายอิงประวัติศาสตร์จีนในช่วงนี้เป็นจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการแปลยุคอื่นๆ ก็จะมีจำนวนถึง ๒๓ เรื่อง

๓. การแปลเพื่อความบันเทิง (พ.ศ. ๒๔๔๑ – ๒๔๖๕)

เป็นการแปลในยุคหลังจากสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ถึงแก่อสัญกรรมไปแล้ว การแปลพงศาวดารในยุคนี้ก็เพื่อนำมาลงพิมพ์เป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ แล้วจึงรวมเล่มเป็นหนังสือจำหน่ายอีกครั้งหนึ่ง วัตถุประสงค์ในการแปลที่น่าสังเกตคือ เป็นการแปลเพื่อตอบสนองความต้องการของ “ตลาดผู้อ่าน” ที่นิยมชมชอบเรื่อง “จีน” มากกว่าเพื่อเป็นประโยชน์ในทางราชการหรือสร้างองค์ความรู้อื่นใด ถือได้ว่าเป็นยุคที่แปลเพื่อ “ความบันเทิง” อย่างแท้จริง

อาจจัดได้ว่าในยุคที่ ๓ นี้ “พงศาวดารจีน” เป็น “ความบันเทิงรูปแบบใหม่” ในรอยต่อระหว่าง “วรรณคดีร้อยกรอง” ที่เริ่มเสื่อมความนิยม กับ “นวนิยายแบบใหม่ (Novel)” ที่ยังไม่มีใครแต่งขึ้นในยุคนั้น (ต้องรอจนแม้วันแปลเรื่องความพยายามจนได้รับความนิยมแพร่หลายนำไปสู่การแต่งความไม่พยายามของหลวงวิลาสปริวรรต)

ดังนั้นเรื่องที่ตอบสนองความบันเทิงของชาวสยาม (โดยเฉพาะชนชั้นกลาง) ในยุคนั้นได้ดีที่สุดจึงน่าจะ ได้แก่ “พงศาวดารจีน” ที่ถูกอ่านในลักษณะของ “วรรณกรรมแปล” รูปแบบหนึ่งที่ไม่ใช่ “เอกสารประวัติศาสตร์” และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ทางราชการ เช่น นำมาใช้เป็นตำราพิชัยสงคราม อย่างการอ่านพงศาวดารจีนในยุคที่ ๑ – ๒

ยุคนี้จึงเป็นช่วงที่มีการแปลวรรณกรรมจีนจำนวนมากและเป็นยุคแรกๆ ที่เริ่มมีการนำเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นการนำนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนมาแปล เช่น การแปลวรรณกรรมกำลังภายใน และถึงกับมีการแต่งปลอมเรื่องจีนขึ้นมาในสมัยนี้เพื่อตอบสนองกับความต้องการของตลาด

ลักษณะการแปลพงศาวดารจีนในยุคนี้ก็ต่างออกไปเพราะผู้แปลและผู้เรียบเรียงแต่ละเรื่องอาจเป็นคนๆ เดียวกัน หรือมีผู้แปลคนหนึ่งและผู้เรียบเรียงคนหนึ่ง โดยมากกลุ่มผู้แปลในยุคนี้เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ไม่น่าจะเป็น “จีนนอก” อย่างเช่นยุคที่ ๑ – ๒

น่าสังเกตว่าการแปลพงศาวดารจีนบางเรื่องผู้แปลเป็นชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อ่านภาษาจีนได้เป็นผู้แปล เช่น นายหยอง ทหารปืนใหญ่ (ญวนสามเสน?) ที่แปลเรื่องเป่าเล่งลูกง้ออัน(包龙图公案) ก็เป็นผู้แปล “พงศาวดารญวน” โดยใช้วิธีการแปลแบบการแปลพงศาวดารจีนและนายเทียนวรรณเป็นผู้เรียบเรียง

สำหรับลักษณะการเรียบเรียงพงศาวดารจีน (และพงศาวดารญวน) ของเทียนวรรณเป็นเรื่องที่น่าสนใจต่อไปเพราะเทียนวรรณได้แก้ไขและสอดแทรกความคิดเห็นของตนลงไปในเรื่องเรื่องเป็นจำนวนมาก หรือในการแปลเป่าเล่งลูกง้ออัน(包龙图公案)ก็มีการตัดเรื่องตอนท้ายบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคดีความของวิญญาณออกด้วยเห็นว่าไม่เป็นสาระแล้วเพิ่มเติมคดีความของไทยเข้ามาเป็นตัวอย่างแทน

การแปลวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสิน

วรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินน่าจะแปลเป็นภาษาไทยตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยสมัยกรุงรัตนสินทร์ตอนต้น ในเวลาใกล้เคียงกับการแปลวรรณกรรมจีนเรื่องเลียดก๊กหรืออาจแปลพร้อมกัน ด้วยปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าแปลเรื่องห้องสินและเลียดก๊กในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ดังปรากฏในบานแพนกต้นเรื่องว่า

“...ศุภมัสดุ จุลศักราชพันร้อยแปดสิบ ปีเถาะ เอกศก อาสาทมาศศุกกปักข
อัฐมิดิถีสุวาระ พระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่ง
จักรพรรดิพิมาน มีพระราชโองการดำรัสสั่งให้จัดข้าทูลละออง แปลเลียดก๊ก
พงศาวดารกรุงจีนนี้ เป็นคำไทยไว้สำหรับแผ่นดิน

ข้าพระพุทธเจ้า กรมหมื่นนเรศโยธีหนึ่ง เจ้าพระยาอมราชหนึ่ง เจ้าพระยา
วงษาสุริยศักดิ์หนึ่ง พระยาโชดิกหนึ่ง ขุนทองสือหนึ่ง จหมื่นไวยวนนาทหนึ่ง เล่ห์
อาวุธหนึ่ง จำเรศหนึ่ง หลวงลิขิตปรีชาหนึ่ง หลวงญาณปรีชาหนึ่ง ขุนมหาสิทธิ
โวหารหนึ่ง

ห้องสินแลในเลียดก๊กนั้น ว่าด้วยองค์พระเจ้าน้อง ครอบเมืองทั้งปวงคิด
ทำศึกกัน ข้าพเจ้าหลวงลิขิตปรีชา เจ้ากรมอาลักษณ์ชำระขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย...”^๑

จากข้อความข้างต้นแสดงว่าในช่วงเวลาที่มีการแปลเรื่องเลียดก๊กนั้น วรรณกรรมจีนเรื่อง
ห้องสินน่าจะได้รับการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว เนื่องจากการอ้างถึงหลายครั้งในเรื่องเลียดก๊กว่า
“ครั้งแผ่นดินห้องสิน”^๒ เป็นต้น

ดังนั้นจึงเป็นหลักฐานที่น่าจะยืนยันได้ว่ามีการแปลเรื่องห้องสินตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๒ แล้ว
ตั้งแต่ก่อนเวลาที่จะแปลเรื่องเลียดก๊ก หลักฐานนี้สอดคล้องกับที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
คำรบราชสุทธานนท์ ภาณุวงศ์ ทรงพระนิพนธ์ไว้ในเรื่องตำนานหนังสือสามก๊ก เนื่องจากระหว่างที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
คำรบราชสุทธานนท์ ทรงพระนิพนธ์สันนิษฐานว่าเรื่องห้องสินน่าจะแปลขึ้นตั้งแต่รัชกาลที่ ๒ ด้วยเช่นเดียวกัน

^๑ เลียดก๊ก เล่ม ๑ (พระนคร: อรุณ, ๒๕๐๖), หน้า ๑.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

บทที่ ๕

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในเก๋งนุกิจราชบริหาร

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในเก๋งนุกิจราชบริหาร แม้จะไม่ใช่ที่รู้จักและไม่มีผู้เคยศึกษาอย่างละเอียดก่อนหน้านี้ แต่ได้เคยมีผู้กล่าวถึงไว้บ้าง ในบทความเรื่อง “เก๋งนุกิจราชบริหาร” ของ วชรินทร์ พุ่มพวงษ์แพทย์ โดยกล่าวถึงจิตรกรรมฝาผนังในเก๋งนุกิจราชบริหารไว้ว่า

“...เมื่อการบูรณะปฏิสังขรณ์เก๋งนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว นอกเหนือไปจากคุณค่าในทางประวัติศาสตร์วังหน้าแล้ว คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนังด้านในก็มีทั้งสาระและสุนทรียภาพที่หาดูไม่ได้ง่ายนัก ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ในประเทศไทย ภาพจิตรกรรมฝาผนังมักจะเขียนเป็นเรื่องพุทธประวัติ ชาดก หรือเรื่องจักรวาลต่างๆ ของไทยเรา แต่ที่ในเก๋งจีนหลังนี้กลับเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่คุ้นเคยกับจิตรกรรมฝาผนังแบบไทยไปเป็นแบบของจีน รวมทั้งเนื้อเรื่องที่เขียนก็ผิดแปลกไปด้วย คือเขียนเป็นพงศาวดารจีนสมัยราชวงศ์จิ้น เรื่องห้องสินเป็นฝีมือของช่างจีนในสมัยราชวงศ์เซ็งตอนปลาย อายุราว ๑๒๐ ปีมาแล้ว...”^๑

นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์การดำเนินเรื่องของจิตรกรรมจีนเรื่องห้องสินในเก๋งนุกิจราชบริหารไว้ว่า

“...การดำเนินเรื่องของภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินนี้ ไม่ได้แสดงไปตามเนื้อเรื่องตามพงศาวดารที่เขียนเป็นแบบบรรยายลักษณะและความสามารถของตัวแสดงในเรื่องเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสู้รบ ในทุกๆ ภาพที่มีตัวเอกของเรื่องหรือของตอน จะมีภาษาจีนเขียนบอกชื่อกำกับไว้ด้วยเสมอ...”^๒

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิเคราะห์ของผู้วิจัย พบว่าการลำดับภาพของจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในเก๋งนุกิจราชบริหารนั้น เป็นการเขียนบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินโดยเริ่มเรื่องที่ฝาผนังด้านขวา แล้วเขียนภาพตามอุตรวรรต (เวียนซ้าย) ตามความนิยม

^๑ วชรินทร์ พุ่มพวงษ์แพทย์, “เก๋งนุกิจราชบริหาร,” นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๑๗, หน้า ๓๑.

^๒ เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน.

ของช่างจีน ซึ่งลักษณะการเรียงลำดับภาพเช่นนี้มีความแตกต่างไปจากลักษณะการลำดับภาพของจิตรกรรมไทยประเพณี ซึ่งนิยมลำดับภาพเวียนตามทักษิณาวรรต (เวียนขวา) จึงทำให้มีผู้วิเคราะห์ว่าการลำดับภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหารไม่เรียงตามเนื้อเรื่องและเป็นการบรรยายลักษณะและความสามารถของตัวแสดงในเรื่องเท่านั้น*

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของผู้วิจัย จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหารมีเนื้อหาต่อเนื่องกันโดยสามารถแบ่งออกได้ ๔ ส่วน ตามลำดับดังนี้

๑. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศใต้
๒. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันตก
๓. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออก
๔. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศเหนือ

* เรื่องเดียวกันหน้าเดียวกัน.

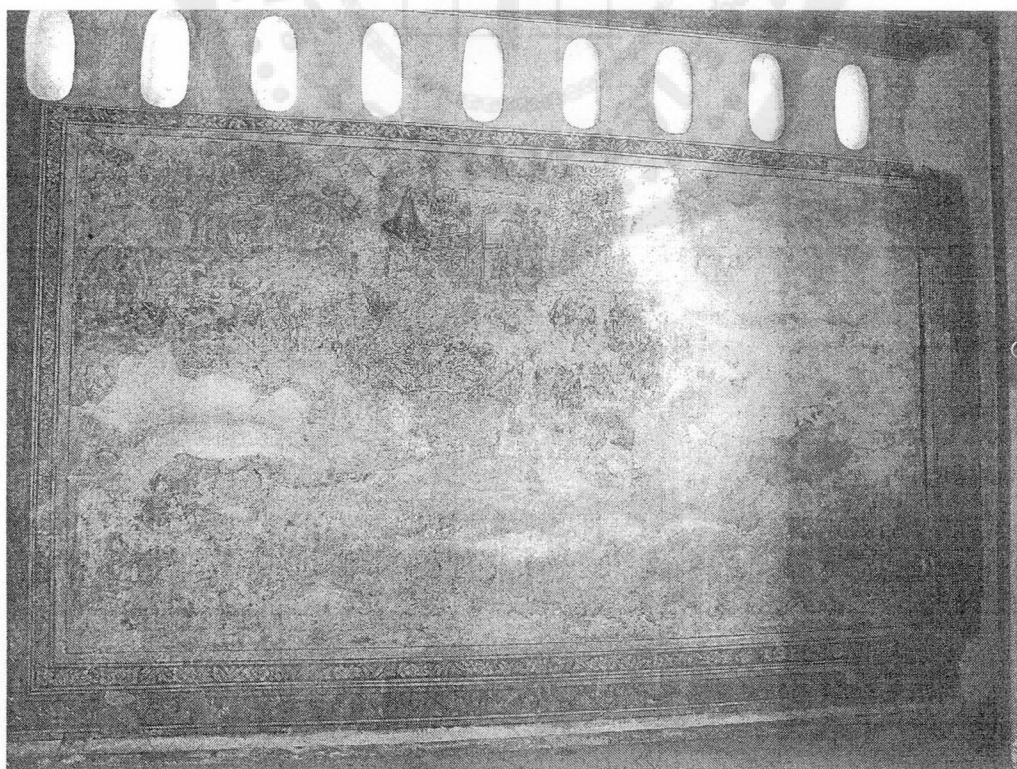
ภาพที่ ๓ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในเก๋งนุกิจราชบริหาร

๑. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศใต้

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศใต้ของเก๋งนุกิจราชบริหารแบ่งเป็นผนังด้านทิศตะวันตกและผนังด้านทิศตะวันออก ผนังด้านทิศตะวันตกเป็นผนังเริ่มเรื่องกล่าวถึงขุนไทสือ (闻太师) นำทัพมาตีเมืองไซรกี (西岐) บู่อ๋อง (武王) จึงให้เกียงจูเหย (姜子牙) เป็นแม่ทัพใหญ่ ออกมารบกับขุนไทสือ (闻太师) คงอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วนคือ

๑.๑. จิตรกรรมฝาผนังผนังทิศใต้ด้านตะวันตก

แสดงเรื่องราวตอนที่อาจารย์ทั้ง ๑๐ คนมาช่วยขุนไทสือ (闻太师) ตั้งค่ายกลทั้ง ๑๐ ค่าย ทำศึกกับเกียงจูเหย (姜子牙) มีรายชื่ออาจารย์และชื่อค่ายกลทั้ง ๑๐ ดังนี้ จันทียนกุ้น (秦天君) ตั้งค่ายชื่อ “กวอดตัน (天绝阵)”, เตียวเทียนกุ้น (赵天君) ตั้งค่ายชื่อ “เคียดตัน (地烈阵)”, ตังเทียนกุ้น (董天君) ตั้งค่ายชื่อ “สองเฮาตัน (风吼阵)”, เียนเทียนกุ้น (袁天君) ตั้งค่ายชื่อ “หั่นเปงตัน (寒冰阵)”, กิมอ๋องเซียบ๊ (金光圣母) ตั้งค่ายชื่อ “กิมต๋องตัน (金光阵)”, สุนเทียนกุ้น (孙天君) ตั้งค่ายชื่อ “หองเฮาตัน (化血阵)”, เปะเทียนกุ้น (白天君) ตั้งค่ายชื่อ “เคียดเทาตัน (烈焰阵)”, เอียวเทียนกุ้น (姚天君) ตั้งค่ายชื่อ “เลาะหุนตัน (落魂阵)”, อ๋องเทียนกุ้น (王天君) ตั้งค่ายชื่อ “อังกุยตัน (红水阵)”, เตียวเทียนกุ้น (张天君) ตั้งค่ายชื่อ “อังกแซตัน (红沙阵)”

ภาพที่ ๔ จิตรกรรมฝาผนังผนังทิศใต้ด้านตะวันตก

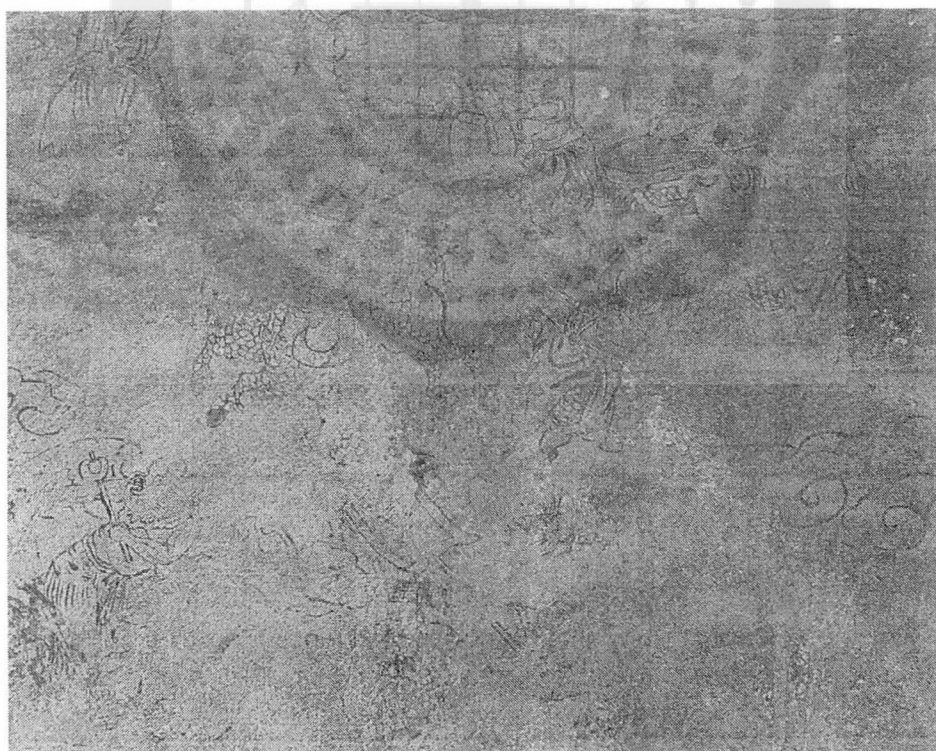
อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ปรากฏในผนังทิศใต้ด้านตะวันตกแล้ว พบว่าภาพจิตรกรรมลบเลือนไปเป็นจำนวนมากเนื่องมาจากความชื้นที่ระเหยจากพื้นดินที่ผ่านมาตามผนังที่ก่อด้วยอิฐทำให้ภาพชำรุด นอกจากนี้ภาพด้านบนบางส่วนถูกเขียนทับบริเวณที่เป็นช่องแสงทำให้ถูกตัดขาดจนไม่สามารถตีความได้ ภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินที่ผนังทิศใต้ด้านตะวันตกในปัจจุบันสามารถตีความได้ดังนี้

๑.๑.๑. ฉากขุนไทลื้อ (闻太师) รบทหารเกียงจูเหย (姜子牙)

ภาพนี้อยู่ที่มุมขวาบนของผนัง แสดงเรื่องการรบระหว่างขุนไทลื้อ (闻太师) กับทหารของเกียงจูเหย (姜子牙) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายโลเจียกับอึ้งเทียนฮั่ว ก็พาทหารเข้าตีค่ายขุนไทลื้อๆ ถือกระบองสี่เหลี่ยมขึ้นจี๋กิเลนดำ พาทหารออกจากค่ายมารบกับโลเจีย อึ้งเทียนฮั่ว กิมเจีย บกเจียซุ่มม้าถือนกระบี่ เข้ารบกับฮั่วเต็ก เหลงชิว ฮกฮอ เอียวเจียนคุมทหารชุมนุมอยู่... ขุนไทลื้อทานกำลังมิได้ ก็จับกิเลนหนีมา...หล่าจงกวอดเห็นขุนไทลื้อจับกิเลนหนีมา ก็จับทหารเข้าล้อมขุนไทลื้อ ฝ่ายสินห้วน โทเอ็ง กิดคิบ อีเซง กับทหารทั้งปวงพากันรีบตามขุนไทลื้อไป เห็นทหารหล่าจงกวอดล้อมขุนไทลื้อไว้ ก็จับทหารให้เข้าล้อมตีกระหนาบ ขุนไทลื้อก็เอากระบองตีฝ่าทหารออกมาได้ สินห้วนมีปีกเหมือนค้างคาว บินขึ้นไปบนอากาศ เอาปีกป้องกันขุนไทลื้อไว้ แล้วพากันหนีมาจนถึงเขากิสาน...”^๑

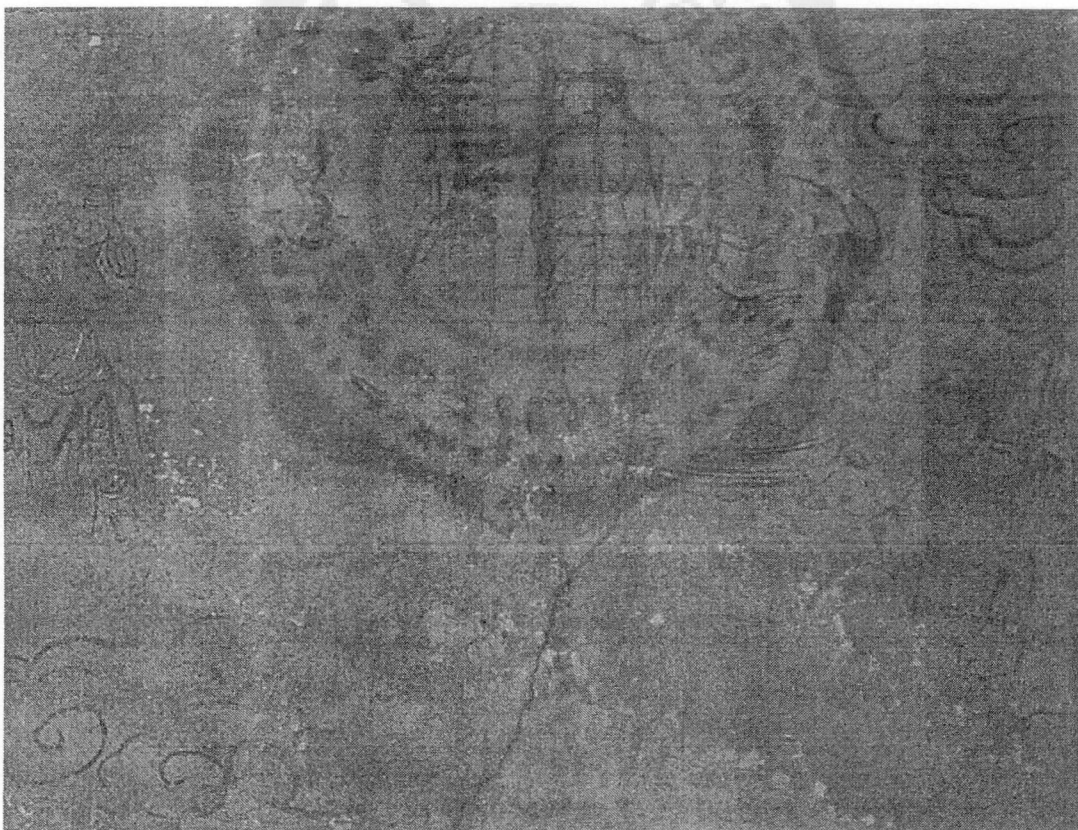
ภาพที่ ๕ ขุนไทลื้อรบทหารเกียงจูเหย

^๑ ห้องสิน (พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ลมูลจิตต์, ๒๕๐๕), หน้า ๒๗๐.

๑.๑.๒. ฉากขุนตงจู้ (云中子) ให้หลุยจิ้นจื๋มาช่วยบู่อ๋อง (武王)

ภาพนี้ปรากฏอยู่ที่มุมขวาบนสุดของภาพน่าจะเป็นภาพขุนตงจู้ (云中子) สั่งให้หลุยจิ้นจื๋ (雷震子) ผู้เป็นศิษย์ไปช่วยบู่อ๋อง (武王) รบกับขุนไท่สือ (闻太师) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายอาจารย์ขุนตงจู้อยู่ในถ้ำหยกเที่ยวต่ง ณ เขาจงสำซัว วันนั้นออกมา
นั่งอยู่บนเตียงหน้าถ้ำ รำพึงไปถึงขุนอ๋องทำศึกกันกับเมืองไซรกี จึงเรียกหลุยจิ้นจื๋
ผู้เป็นศิษย์เข้ามา แล้วสั่งว่าเจ้าจงไปหาบู่อ๋องพี่ชายของเจ้า ณ เมืองไซรกี แล้วไป
ค้ำนักเกียงจูแหย จะได้ช่วยกันคิดอ่านปราบปรามเสี้ยนหนามแผ่นดินเมืองจิ่วโก๋
ให้ราบคาบ ราษฎรจะได้เป็นสุข หลุยจิ้นจื๋แจ้งดังนั้นก็มีความยินดี ได้กระบองเป็น
อาวุธ คำนับลาอาจารย์ออกมาจากถ้ำ...”^๑

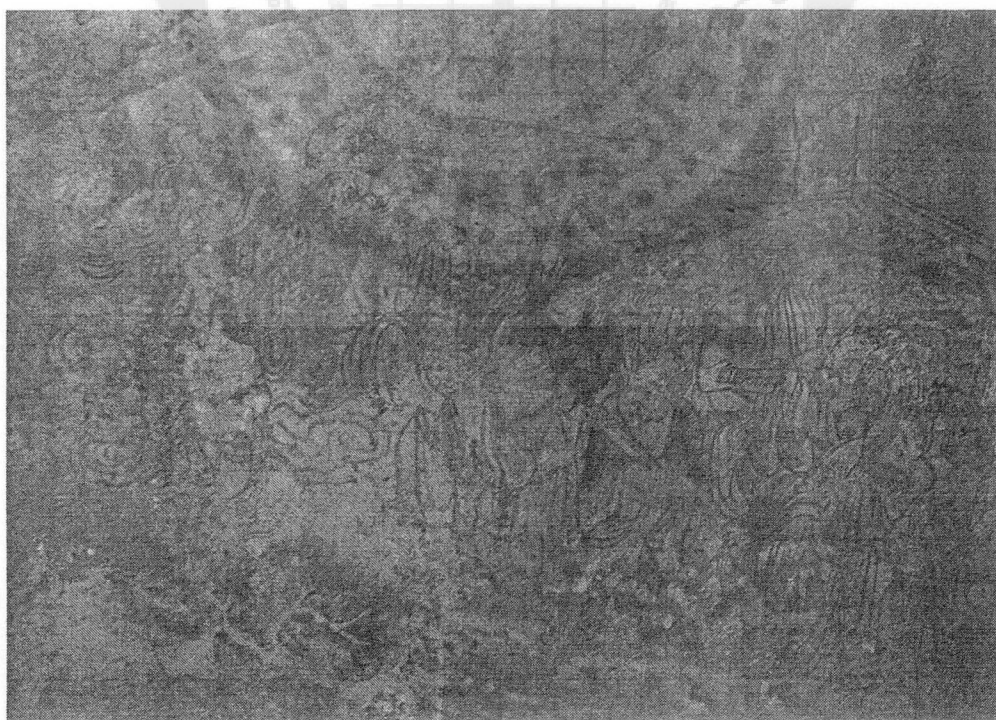
ภาพที่ ๖ ขุนตงจู้ให้หลุยจิ้นจื๋มาช่วยบู่อ๋อง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๑.

๑.๑.๓. ฉากขุนไทลื้อ (闻太师) เดินทางไปอาจารย์ทั้งสิบคนมาตั้งค่ายกล

ภาพนี้อยู่ที่มุมขวาล่างของผนังส่วนนี้ แสดงเรื่องราวตอนขุนไทลื้อ (闻太师) เดินทางไปหาอาจารย์ทั้งสิบคนเพื่อตั้งค่ายกลปราบเงี้ยวเหยา (姜子牙) ในภาพขุนไทลื้อ (闻太师) ยืนค้ำบัลลังก์ทางด้านซ้าย ด้านหลังมีกิเลนดำ (黑麒麟) พาหนะของขุนไทลื้อ (闻太师) อาจารย์ทั้งสิบคนยืนถือคัมภีร์ค่ายกลค้ำบัลลังก์ขุนไทลื้อ (闻太师) อยู่ทางด้านขวาขีดขอบผนังด้านตะวันตกสุดภาพ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ขุนไทลื้อมีความยินดี ก็ลาทำจื่อเขียนขึ้นชี้กินเลนดำหะไปเขาแปะ หลกซุ ครั้นถึงก็เข้าไปค้ำบัลลังก์อาจารย์ทั้งปวง อาจารย์ทั้งปวงต่างคนต่างค้ำบัลลังก์ แล้วบอกว่า เราเห็นว่าท่านไปตีเมืองไซรก็มีความวิตกถึงท่าน จึงพร้อมกันตั้งพิธีปลุกเครื่องกลศึกสิบประการไว้คอยช่วยท่าน ขุนไทลื้อจึงถามว่ากลศึกสิบประการนั้นคือสิ่งใดบ้าง จินเทียนกุนอาจารย์คนหนึ่งบอกว่าสิบคนด้วยกันคิดกลศึกไว้คนละกล ถ้าท่านกำหนดจะไปเมืองไซรก็วันใดแล้ว เราจะไปช่วยท่านๆ จึงค่อยรู้เถิด...”^๑

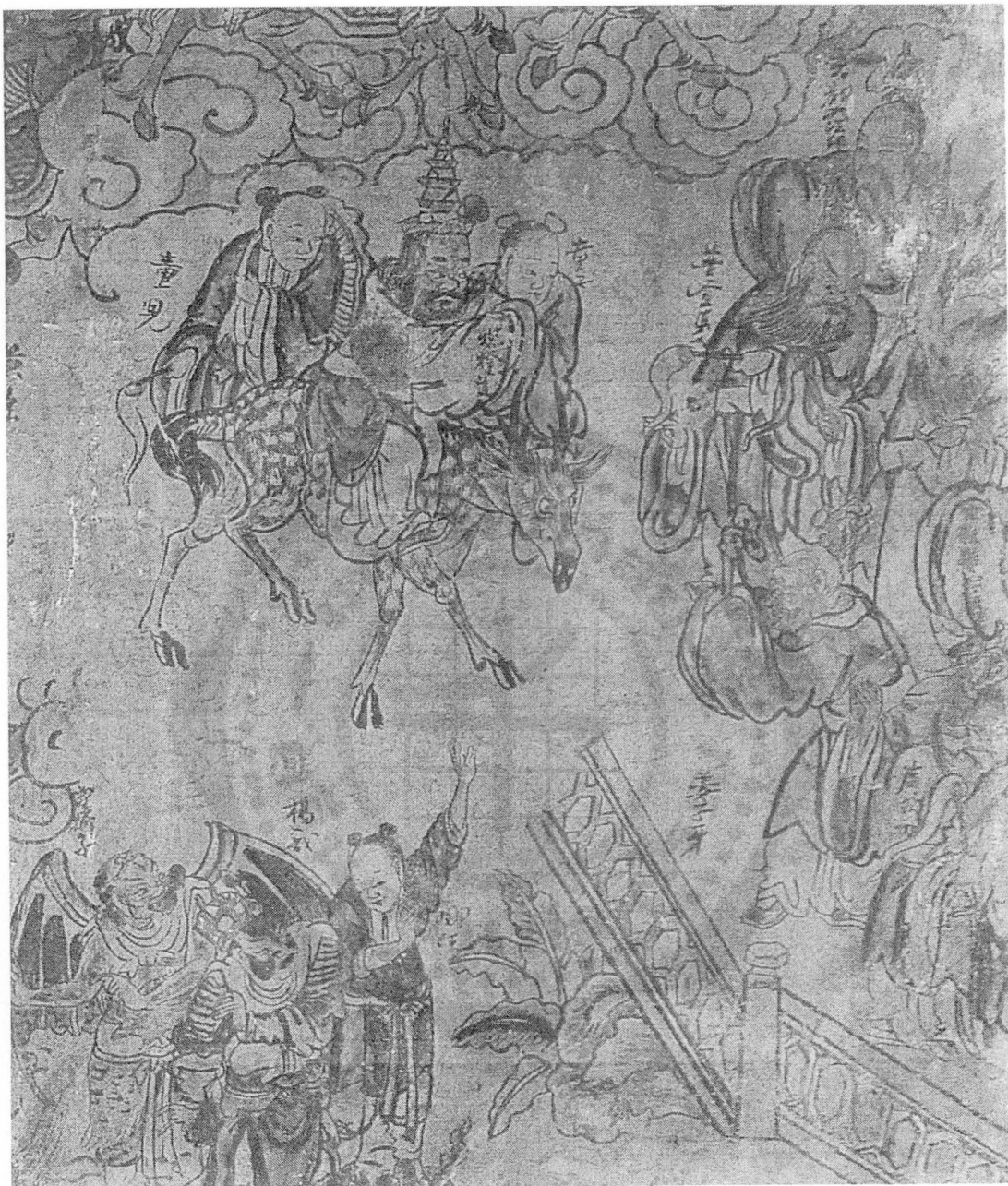
ภาพที่ ๗ ขุนไทลื้อเดินทางไปอาจารย์ทั้งสิบคนมาตั้งค่ายกล

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๓.

๑.๑.๔. ฉากเหยียนเต่งโตหยิน (燃灯道人) มาช่วยเกียงจูเหย (姜子牙)

ภาพนี้อยู่ถัดมาทางด้านซ้ายกึ่งกลางฝาผนัง ในภาพอาจารย์เถ้าคนและเกียงจูเหย (姜子牙) ยืนอยู่ทางด้านขวา เหยียนเต่งโตหยิน (燃灯道人) ซีกวางรับค้ำับมาจากทางด้านขวา ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เกียงจูเหยกับอาจารย์กงแสงจูพุดจากันอยู่ พอได้ยินเสียงกวางร้องในอากาศ แล้วหอมเป็นกลิ่นเครื่องอบ แลไปเห็นคนซีกวางเหาะมาคนหนึ่ง จึงถามกงแสงจูว่า คนซีกวางเหาะมานั้นจะเป็นอาจารย์คนใดมาแต่ไหน กงแสงจูจึงบอกว่า อาจารย์เหยียนเต่งโตหยิน อยู่ถ้ำกักตั้งเขาหลงจิวซัวจะมาช่วยท่าน เกียงจูเหยได้ฟังดังนั้นก็มีความยินดีนั่งคอยค้ำับอยู่ เหยียนเต่งโตหยินครั้นถึงเมืองไซรกี ก็เข้าไปหาเกียงจูเหยๆ ก็ค้ำับเชิญให้นั่งที่สมควร...”

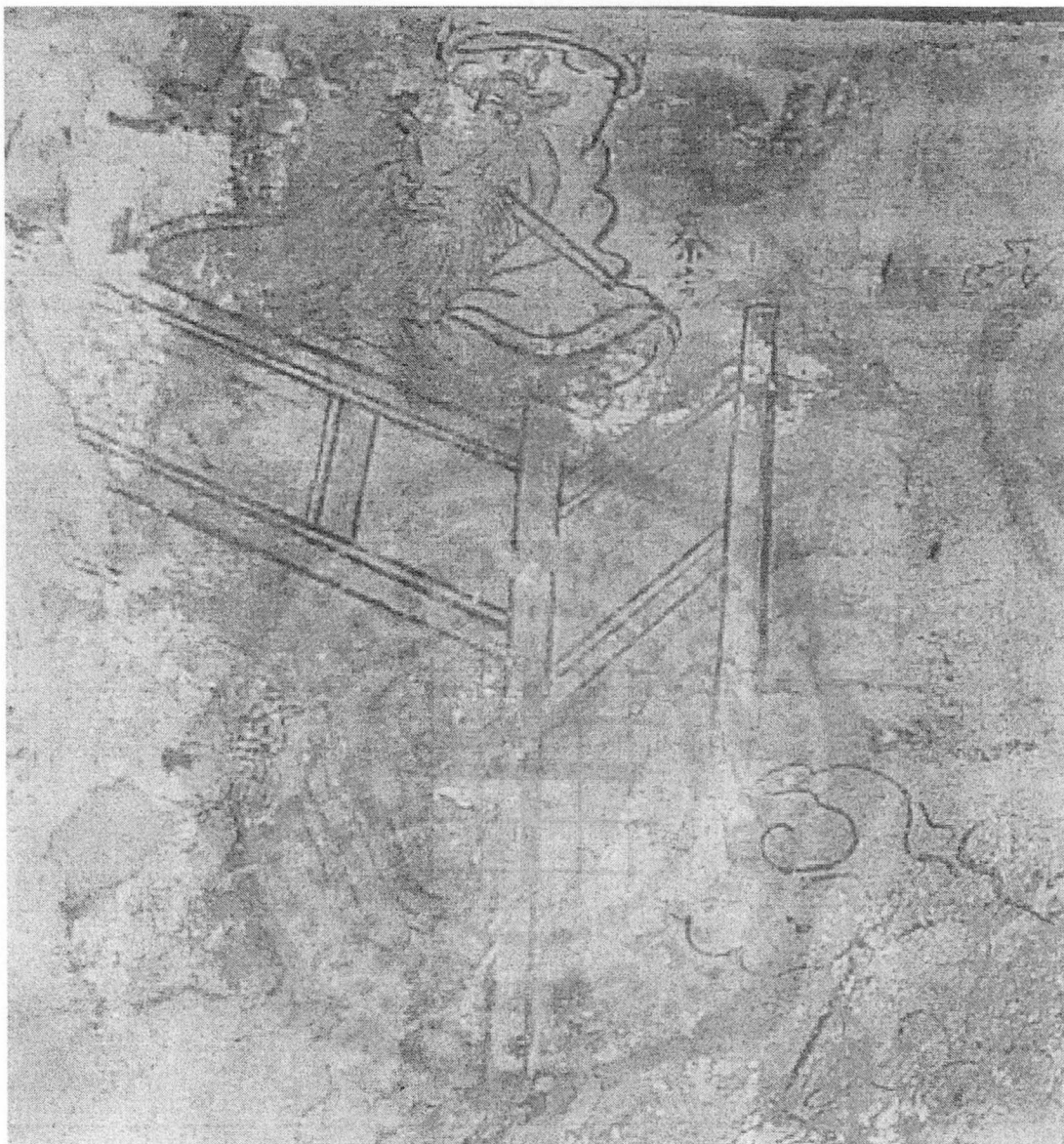
ภาพที่ ๘ เขียนเต่งโตหยีนมาช่วยเกียงจูเหย

๑.๑.๕. ฉากตีค่ายกลกวัดดิน (天绝阵)

ภาพนี้อยู่เหนือภาพเหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) มาช่วยเกียงจูเหย (姜子牙) ภาพส่วนสำคัญลบเลือนไปมาก เหลือเพียงภาพทางด้านซ้ายซึ่งเป็นภาพเหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) และอาจารย์ทั้งปวงที่มาช่วยเกียงจูเหย (姜子牙) ยกทัพเข้าตีค่ายกลกวัดดิน (天绝阵) ส่วนภาพทางขวาเหลือเพียงภาพจันทียนกุน (秦天君) ล้มลงและถูกกระบี่ฟันคอขาดตาย เรื่องราวตอนนี้ปรากฏในเรื่องห้องสินว่า

“...เหยียนเต้งโตหยิน...สั่งให้ขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นออกรบกับจันทียนกุน ขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นมีขวาลือกระบองมือซ้ายถือดอกบัวเจ็ดชั้น สะพายแล่ง กระบี่ค้ำบับแล้วก็ออกมาพบกับจันทียนกุนๆ รบกับขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นได้ห้าเพลง แกล้งทำหนีเข้าค่าย ขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นตามเข้าไปในค่าย แลเห็นเป็นหมอกมืดกลุ้มอยู่หาเห็นตัวจันทียนกุนไม่ ขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นจึงชูดอกบัวเจ็ดชั้นขึ้นร้ายมนต์เกิดเป็นตะเกียงขึ้นห้าใบ แลไปสว่างเห็นตัวจันทียนกุนๆ จึงเอามือเคาะคันธงเข้าสามหน จะให้ชายธงนั้นโบกสะบัดไป ชายธงนั้นก็หาโบกไปไม่ ขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นจึงเอากระบองขว้างไป กระบองนั้นกลายเป็นห้วงเหล็กสามอันไปสวมคอสวมมือเท้าจันทียนกุนล้มลง ขุนชุกังฮวดเทียนจุ่นวิ่งเข้าไปเอากระบี่ตัดศีรษะจันทียนกุนแล้วออกมาจากค่าย...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๗.

ภาพที่ ๕ ตีค่ายกลกวัดตัน

๑.๑.๖. ภาคติค่ายหองเฮาตั้น (风吼阵)

ภาพนี้เป็นเหตุการณ์ตอนที่เหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) ให้ปึงเป็ก (方弼) ไปตีค่ายหองเฮาตั้น (风吼阵) ปึงเป็ก (方弼) ถูกตั้งเทียนกุ้น (董天君) หยิบเอาธำชั่นโบกกลายเป็นมิดหมื่นเล่ม ปลิวมาถูกปึงเป็ก (方弼) ตาย ถัดมาทางด้านขวา เป็นภาพเกียงจูเหย (姜子牙) และกองทัพยกทัพมาตีค่ายหองเฮาตั้น (风吼阵) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เกียงจูเหยสั่งปึงเป็กๆ รับคำแล้วถือทวนวิ่งออกมาหน้าค่ายกลหองเฮาตั้น ฝ่ายตั้งเทียนกุ้นยืนขวางอยู่หน้าค่าย แลเห็นปึงเป็กรูปร่างใหญ่โตหน้าแดงคางเคราตาโตสูงประมาณสิบแปดศอก ตั้งเทียนกุ้นหัวเราะแล้วว่า คนอะไรใหญ่โตดังนี้ ปึงเป็กโกรธแล้วว่า อ้ายพวกปีศาจ แล้วก็วิ่งเข้าแทงด้วยทวน ตั้งเทียนกุ้นทำเสียทีหนีเข้าในค่ายกล เกียงจูเหยเห็นตั้งเทียนกุ้นหนีก็ตีกลองสัญญาณขึ้น ปึงเป็กได้ยินเสียงกลองก็รุกไล่หลงเข้าในค่ายกล ตั้งเทียนกุ้นเห็นปึงเป็กไล่เข้ามอดังนั้น จึงขึ้นไปบนหอรบหยิบเอาธำชั่นโบก มิดมีฤทธิ์ก็ปลิวขึ้นประมาณหมื่นเล่ม ตกลงต้องตัวปึงเป็กตัวขาดเป็นหลายท่อน ถึงแก่ความตายในที่นั้น...”^๑

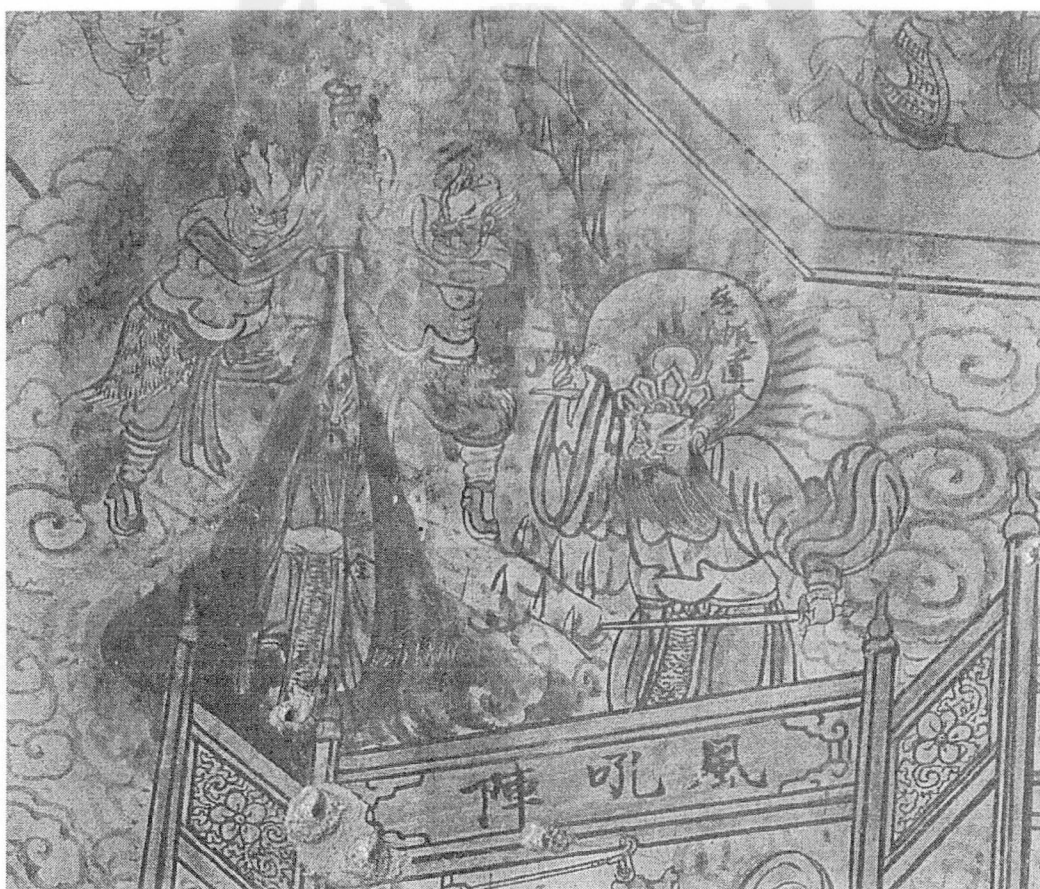

ภาพที่ ๑๐ ตั้งเทียนกุ้นสังหารปึงเป็ก

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๒.

ด้านบนของค่ายกลหองเฮาติน (凤吼阵) เป็นภาพตอนฝ่งโตหยิน (慈航道人) เอาดวงแก้ว
พันเอาตัวตั้งเทียนกุ้น (董天君) เข้ามาไว้ในดวงแก้ว ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ตั้งเทียนกุ้นโกรธเป็นกำลังก็ฟันด้วยกระบี่ ฝ่งโตหยินก็รับด้วยกระบี่
ต่อสู้กันสี่ห้าเพลง ตั้งเทียนกุ้นก็จับกวางหนีเข้าในค่าย เกียงจูแหกก็ตีกลองสัญญา
ฝ่งโตหยินก็ไล่ติดตามเข้าไป เห็นตั้งเทียนกุ้นขึ้นบนหอรบ หยิบเอาธงดำขึ้นแกว่ง
โบกกลมจะให้อาวุธปลิวมาถูกฝ่งโตหยินๆ มีแก้วอันประเสริฐห้ามลมได้ใส่ไว้ใน
จุกหมวก อาวุธจึงมิได้ปลิวไปถูกกาย ฝ่งโตหยินจึงเอาแก้วออกจากจุกหมวกชูขึ้น
เป็นควันดำออกจากดวงแก้วเสียงดุพายุ เกลียววันนั้นไปพันเอาตัวตั้งเทียนกุ้น
เข้ามาไว้ในดวงแก้วแล้ว ฝ่งโตหยินก็จากค่ายกล...”^๑

ภาพที่ ๑๑ ฝ่งโตหยินจับตั้งเทียนกุ้น

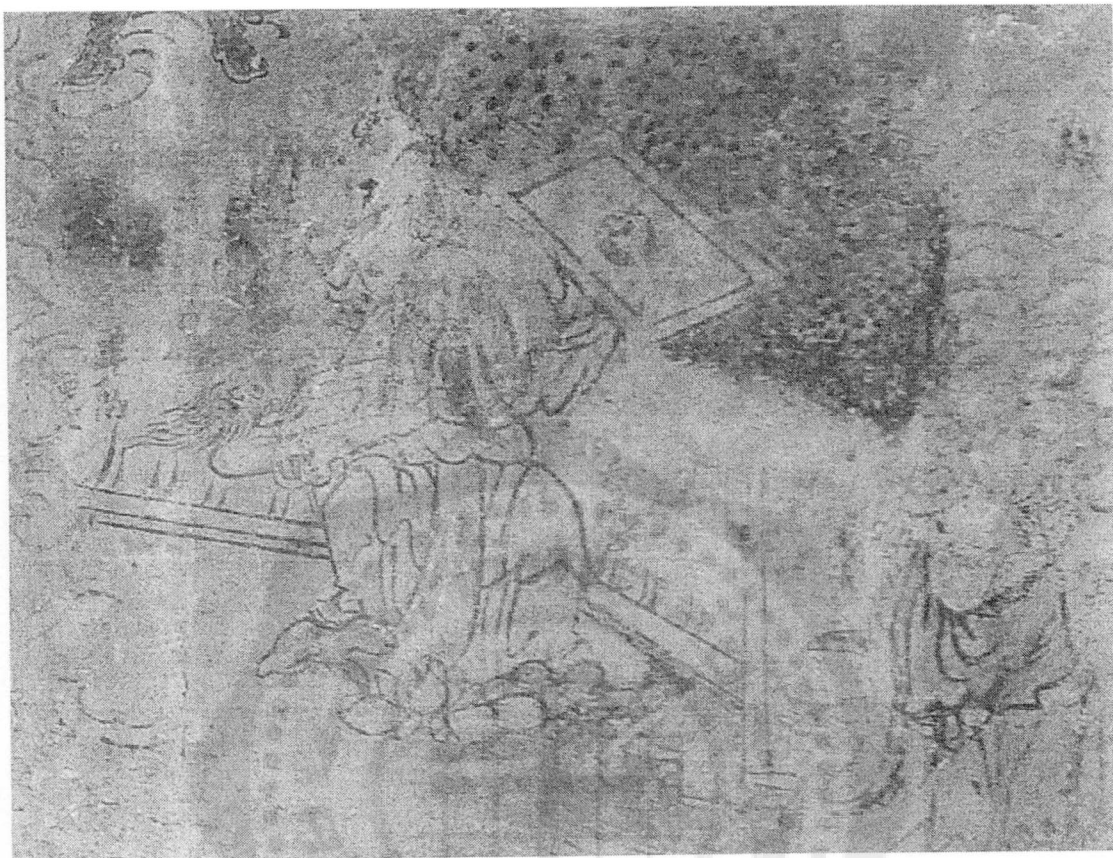
^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๓.

๑.๑.๗. ฉากไท่อิดจินหยิน (太乙真人) สังหารสุนเทียนกุ่น (白天君)

ภาพนี้อยู่ถัดจากภาพเหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) มาช่วยเกียงจูเหย (姜子牙) ในภาพไท่อิดจินหยิน (太乙真人) ยืนอยู่บนดอกบัวสองดอกกำลังสู้กับสุนเทียนกุ่น (白天君) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ไท่อิดจินหยินรับคำเดินออกไปจากค่าย แล้วทำเพลงเป็นที่เย้ยด้วยเห็นอุบายและความรู้ของสุนเทียนกุ่น ไม่พอด้วยความคิดจึงมีความสบายใจ สุนเทียนกุ่นแลเห็นไท่อิดจินหยินเดินทำเพลงออกมา จึงร้องว่า ท่านอย่าประมาทยังจะรู้ในค่ายกลของเราแล้วหรือ ไท่อิดจินหยินหัวเราะแล้วจึงว่า ท่านอย่าเจรจาให้เกินตัว ถ้าเราจะเข้าในค่ายกลของท่านเหมือนหนึ่งเข้าไปในบ้านไม่มีเจ้าของ เทียวเดินเล่นตามอำเภอใจ สุนเทียนกุ่นได้ฟังก็มีความโกรธนัก ขับกวางถึอกระบี่เข้าไล่ฟันไท่อิดจินหยินๆ ก็รบด้วยกระบี่ รบกันไม่ถึงห้าเพลง สุนเทียนกุ่นก็หนีเข้าในค่าย เกียงจูเหยก็ตีกลองขึ้น ไท่อิดจินหยินก็ไล่เข้าไปถึงหน้าค่ายมนต์ เอนิ้วมือชี้ลงที่แผ่นดินบังเกิดเป็นบัวขึ้นสองดอก ไท่อิดจินหยินก็ขึ้นยืนบนดอกบัวลอยเข้าไปในค่าย แล้วชี้ขึ้นไปบนอากาศเป็นเมฆดุจสีรุ้ง ลอยบงอยู่ประมาณสามวาเศษ สุนเทียนกุ่นขึ้นบนหอรบขอบเอาทรายดำเสกไว้ห้าคืบ เมฆที่เป็นสีรุ้งนั้นเข้าหอบเอาทรายสูญไป สุนเทียนกุ่นเห็นทรายซัดมิได้ต้องให้ไท่อิดจินหยินก็โกรธ จึงยกถึทรายดำนั้นสาดมาจนสิ้น ทรายนั่นก็หายไปกับเมฆ สุนเทียนกุ่นสิ้นความคิดลงจากหอรบก้าเอาดินขึ้นมาอ่านมนต์จะหายตัวไป ไท่อิดจินหยินรู้ว่าสุนเทียนกุ่นจะหนีจึงใช้ไฟทั้งเก้าไปล้อมตัวสุนเทียนกุ่นไว้ แล้วจึงประกาศว่า เรามีไฟจะแกล้งทำลายชีวิตเขา ทั้งนี้สุนเทียนกุ่นกระทำความชั่วใส่ตัวเอง เอาตบมือเข้าไฟทั้งเก้า นั่นก็เผาสุนเทียนกุ่นตายไป...”

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๗.

ภาพที่ ๑๒ ให้อัดจินหยินสังหารสุนเทียนกุ่น

๑.๑.๘. ฉากค่ายกลอ้งจួយดิน (红水阵)

ภาพนี้อยู่ทางด้านมุมซ้ายบนของจิตรกรรมฝาผนังทิศใต้ด้านตะวันตก แสดงเรื่องราวการรบระหว่างเกียงจูเหยา (姜子牙) กับขุนไทสื่อ (闻太师) ในตอนค่ายกลอ้งจួយดิน (红水阵) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ภาพการรบระหว่างอ๋องเทียนกุ้น (王天君) กับโจโป (曹宝) และอ๋องเทียนกุ้น (王天君) เอน้ำเต้าใส่น้ำเสกเทมาใส่โจโป (曹宝) จนตาย ว่า

“...เหยียนเต้งโตหยินเล็กอัปได้ฟังอ๋องเทียนกุ้นมาร้องทำทนาย จึงสั่งให้โจโปออกไปรบด้วยอ๋องเทียนกุ้น โจโปรับคำแล้วถือกระบี่เดินออกมาหน้าค่าย เรียกชื่อเดิมอ๋องเทียนกุ้นว่าอ๋องเปียน อ๋องเทียนกุ้นรู้ว่าโจโปเป็นคนจรรยา จึงว่า กงการอะไรท่านจะมารบด้วยกับเรา ท่านเป็นคนหาकिनจงหลบหลีกไปเสียให้พ้น จะพลอยตายกับเขาทำไม โจโปจึงว่าเรารู้ว่าชะตาเมืองตงเราจึงมาหาความชอบ ไม่เหมือนท่านที่ถือผิด แต่ค่ายกลพวกท่านถึงสิบค่ายแตกเสียแปดค่ายแล้ว เพราะเทวดาอาภพหรือมิใช่ อ๋องเทียนกุ้นได้ฟังก็โกรธ ชักกระบี่ออกไปฟัน โจโปๆ ก็รับไว้ด้วยกระบี่รบกันหลายเพลง อ๋องเทียนกุ้นก็หนีเข้าในค่าย โจโปก็ไล่ติดตามเข้าไป อ๋องเทียนกุ้นขึ้นหอบ เอน้ำเต้าที่ใส่น้ำเสกไว้นั้นสากลงมาถูกโจโปตาย...”^๑

ภาพที่ ๑๓ อ๋องเทียนกุ้นสังหาร โจโป

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑๗.

ตอนบนของค่ายอังจุตั้น (紅水陣) เป็นภาพเหตุการณ์ที่โตเตกจินกุน (道德真君) ออกรบด้วยอ๋องเทียนกุน (王天君) แล้วโตเตกจินกุน (道德真君) เอาพิศพิเศษพัดลมไปถูกอ๋องเทียนกุน (王天君) ตาย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เหยียนเต้งโตหยินจึงให้โตเตกจินกุนออกไปรบด้วยอ๋องเทียนกุน... อ๋องเทียนกุนก็ขึ้นบนหอรบ เอน้ำเต้าที่ใส่น้ำเสกสาคลงมา โตเตกจินกุนเห็นก็เอาป้านดอกบัวออกมาวางไว้ แล้วขึ้นยืนอยู่บนป้านดอกบัว อ่านมนต์เป็นเมฆกันตัวไว้ น้ำเสกนั้นก็มิได้ถูกตัวโตเตกจินกุน อ๋องเทียนกุนเห็นเสียทีขยับจะหนี โตเตกจินกุนชักเอาพิศคิมซี ทำด้วยขนทั้งห้า คือ ขนหงส์หนึ่ง ขนนกอินทรีหนึ่ง ขนนกยูงหนึ่ง ขนนกกระเรียนเผือกหนึ่ง ขนหลวงหนึ่ง แล้วรูดด้วยไฟทั้งห้า คือ ไฟฟ้าหนึ่ง ไฟดินหนึ่ง ไฟหินหนึ่ง ไฟมนุษย์หนึ่ง ออกพัดลมไปต้อนอ๋องเทียนกุนตาย...”^๑

ภาพที่ ๑๔ โตเตกจินกุนสังหารอ๋องเทียนกุน

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑๘.

๑.๑.๕. จากง้วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) มาช่วยเกียงจูเหย (红沙阵)

ภาพนี้อยู่ถัดลงมาจากภาพค่ายกลอ้งจู้ดั้น (红水阵) แสดงเหตุการณ์ตอนที่ง้วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) มาช่วยเกียงจูเหย (姜子牙)ปราบน้องสาวของเตียวกวงเบ้ง (赵公明) จะเห็นว่าเกียงจูเหย (姜子牙) และเหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) จูคเครื่องหอม บรรดาเทพมีง้วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) นั่งมาในรถ ข้างหน้ามีโลงูเทียนจุ่น (老子天尊) ขี่โคลอยลงมา ถัดมาเป็นแป๊ะเฮาะท่องจื่อ (白鹤童子) จินกกระเรียนเหาะมา ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...แล้วเหยียนเต้งโตหยินกับเกียงจูเหยก็พากันมานั่งคอยอยู่ พอได้ยินเสียงกวางร้องบนอากาศก็รู้ว่าอาจารย์มาถึง เหยียนเต้งโตหยินกับเกียงจูเหยก็จูดรูปเทียนขึ้นคำนับอาจารย์อยู่คนละข้าง ง้วนสี่เทียนจุ่นก็สั่งศิษย์ให้เทียบรถเข้ากับหอคอย แล้วง้วนสี่เทียนจุ่นก็ขึ้นไปนั่งบนที่อันแดงไว้...”^๑

ภาพที่ ๑๕ ง้วนสี่เทียนจุ่นมาช่วยเกียงจูเหย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒๕.

๑.๑.๑๐. โลจูเทียนจุ่น (老子天尊) และง่วนสีเทียนจุ่น (元始天尊) ปราบน้องสาวของเตียวกองเบ้ง

ภาพจิตรกรรมตอนนี้น่าสนใจยิ่งนักแต่พอจะมีร่องรอยของภาพให้สันนิษฐานได้น่าจะเป็นเหตุการณ์ตอนโลจูเทียนจุ่น (老子天尊) และง่วนสีเทียนจุ่น (元始天尊) ซึ่งอยู่ทางด้านซ้ายของภาพยกทัพมาปราบน้องสาวสามคนของเตียวกองเบ้ง (赵公明) คือ นางหุนเสี่ยว (云霄娘娘) นางเพกเสี่ยว (碧霄娘娘) นางเกงเสี่ยว (琼霄娘娘) ซึ่งอยู่ทางด้านขวา ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายง่วนสีเทียนจุ่น โลจูเทียนจุ่น ก็จับโคเข้าไปในพายุ...ฝ่ายนางหุนเสี่ยว นางเพกเสี่ยว นางเกงเสี่ยว อยู่บนหอรบ เห็นอาจารย์ทั้งสองเข้ามาในพายุ นางหุนเสี่ยวจึงเอากิมเก๋า (แปลว่ากรรไกร) ขว้างลงมา ง่วนสีเทียนจุ่นก็เอามือเสื้อรับไว้ได้ นางหุนเสี่ยวเห็นดังนั้นก็โกรธ จึงเอางวนจิม (แปลว่าดั่งไส้ของโสโครก) ทั้งซ้าลงไป ง่วนสีเทียนจุ่นก็เอามืออวยผู้ถวน (แปลว่า เบาะรองนั่ง ประกอบด้วย ธาตุไฟ ธาตุลม) ขว้างขึ้นไปห่อเอาถ้ำ แล้วให้ลัดสือ (แปลว่าหงษ์พราย) พาเอาถ้ำไปไว้ ยกฮือเก่งที่อยู่ง่วนสีเทียนจุ่น นางทั้งสามจึงร้องว่า ซึ่งท่านเอาของวิเศษของเราไปนั้นท่านเข้าใจว่าเราจะสู้ไม่ได้หรือ แล้วจึงลงจากหอรบ รำกระบี่เข้าไปจะฟันอาจารย์ทั้งสอง โลจูเทียนจุ่นจึงเอาเขินกุนเต้า (แปลว่า ผ้าเขียนแผ่นฟ้า แผ่นดิน) โยนไปห่อนางหุนเสี่ยวเข้า แล้วให้อั้งกิมเลกซุเอาไปฝังเสียจมเขากิหลิม

นางเพกเสี่ยวก็แกว่นกระบี่เข้าไล่ฟันง่วนสีเทียนจุ่นๆ จึงให้เปะเฮะท่องจื๋อเอาสำโปกหยกยู๋ (แปลว่าหยกสามแฉ่) โยนขึ้นไปบนอากาศตกต้องหน้าผากนางเพกเสี่ยวศีรษะแตกตาย... ง่วนสีเทียนจุ่นจึงเปิดตลับทิ้งซ้าไปครอบนางเกงเสี่ยว ตัวละลายเป็นโลหิตไปสิ้นแล้วอาจารย์ทั้งสองก็ทำลายห้องโถงดินพายุ นั้นเสีย...”

ภาพที่ ๑๖ โลหุ้เทียนจันและง่วนสีเทียนจันปราบน้องสาวของเดีวกองเก้ง

๑.๑.๑๑. ฉากค่ายกลหั่นเป่งตั้น (寒冰阵)

ภาพนี้อยู่ถัดมาจากภาพอาจารย์ง้วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) มาช่วยเกียงจูแหย (姜子牙) เหตุการณ์ที่แสดงในภาพจิตรกรรมตอนนี้เป็นเรื่องราวที่พ่อเหียนจินหยิน (普贤真人) ปราบเอียนเทียนกุ่น (袁天君) ปัจจุบันภาพลบเลือนเหลือเพียงภาพเหนือค่ายหั่นเป่งตั้น (寒冰阵) ซึ่งเป็นภาพพ่อเหียนจินหยิน (普贤真人) ขว้างกระบี่ไปตัดคอเอียนเทียนกุ่น (袁天君) และทางด้านซ้ายของภาพเป็นรูปขุนไทสือ (闻太师) ปีกิเลนดำ (黑麒麟) มีทหารถือธงแม่ทัพตามมา แต่ภาพถ่ายเก่าแสดงให้เห็นว่าแต่เดิมมีภาพด้านล่างด้วยซึ่งเป็นเหตุการณ์ตอนเดียวกันแต่เป็นตอนที่พ่อเหียนจินหยิน (普贤真人) ถูกระเบิดมาจากด้านขวาเข้าต่อสู้กับเอียนเทียนกุ่น (袁天君) ซึ่งยืนถือกระบี่อยู่หน้าค่ายทางซ้าย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...พ่อเหียนจินหยินรับคำแล้ว ก็ถือกระบี่รำเพลงออกมาถึงหน้าค่าย เห็นเอียนเทียนกุ่นจึงเรียกชื่อเดิมว่าวันทัก ท่านมาตั้งค่ายกลอันนี้ไว้เห็นจะไม่มีใครรู้ถึงแล้วหรือ ความรู้ที่เรียนมาเห็นจะสูญเสียครั้งนี้เป็นมั่นคง เอียนเทียนกุ่นได้ฟังก็โกรธ ชักกระบี่ออกไล่ฟันพ่อจินหยินๆ ก็รับด้วยกระบี่ รบกันได้สี่เพลงห้าเพลง เอียนเทียนกุ่นก็วิ่งหนีเข้าในค่าย พ่อเหียนจินหยินก็ไล่ติดตามเข้าไป เอียนเทียนกุ่นก็ขึ้นบนหอรบเอาธงดำโบกขึ้นจะให้อาวุธที่ในเขาออกมาฆ่าพ่อเหียนจินหยินๆ ก็อ่านอาคมขึ้น ชีด้วยนิ้วมือเป็นเมฆขาวเปิดเหลี่ยม สูงขึ้นไปบนอากาศ มีแสงพรายดุจฟ้าแลบ แล้วแผ่บังไปปิดอาวุธมิให้ออกมาทำร้ายได้ เอียนเทียนกุ่นเห็นจะเสียทีจะหนีลงจากหอรบ พ่อเหียนจินหยินก็ใช้กระบี่ไปตัดศีรษะเอียนเทียนกุ่นขาดตกจากหอรบลงมา...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๔.

ภาพที่ ๑๗ ค่ายกลั่นเป่งดิน

นอกจากภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินในตอนที่ผ่านมาแล้ว จากร่องรอยที่ปรากฏทำให้อาจสันนิษฐานว่าภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินที่ผนังทิศใต้ด้านตะวันตกน่าจะเขียนเรื่องราวการตั้งค่ายกลครบทั้ง ๑๐ ค่ายกล

แต่เนื่องจากปัจจุบันภาพจิตรกรรมได้ลบเลือนไปมากจึงเหลือภาพให้เห็นได้ในปัจจุบันไม่มากนัก บางส่วนถูกตัดและเขียนทับไปบริเวณที่เจาะเป็นช่องแสงตอนบนของผนังด้านนี้ทั้งด้านตะวันออกและตะวันตกจึงไม่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นภาพตอนใด

๑.๒. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินผนังทิศใต้ด้านตะวันออก

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ผนังทิศใต้ด้านตะวันออก แสดงเหตุการณ์การรบครั้งใหญ่ระหว่างเกียงจูเหย (姜子牙) กับขุนไทสือ (闻太师) และครั้งนี้เป็นการรบที่ทำให้ขุนไทสือ (闻太师) แตกพ่ายยับเยิน และขุนไทสือ (闻太师) เสียชีวิตในการรบครั้งนี้ จึงถือเป็นเหตุการณ์สำคัญอีกตอนหนึ่งของเรื่องห้องสินโดยมีเนื้อหาต่อเนื่องจากผนังทิศใต้ด้านตะวันตก แสดงว่าการเรียงลำดับภาพของจิตรกรรมเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหารลำดับจากซ้ายไปขวา ภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินผนังทิศใต้ด้านตะวันออกสามารถแบ่งออกเป็นฉากต่างๆ ได้ดังนี้

๑.๒.๑. ฉากน้ำเก็กเซียงอ่อง (南极仙翁) รบกับเตียวเทียนกุ้น (张天君)

ภาพนี้อยู่ที่ผนังทิศใต้ด้านตะวันออกมุมบนขวาสุด เป็นเรื่องราวต่อเนื่องจากภาพอาจารย์ทั้งสิบมาช่วยขุนไทสือ (闻太师) ทำค่ายกลรบกับเกียงจูเหย (姜子牙) ในภาพน้ำเก็กเซียงอ่อง (南极仙翁) เป็นชายชราเหาะมา ด้านซ้ายเป็นรูปเปะเฮะท่งจื่อ (白鹤童子) ถือหยกสามแฉ่งเข้ารบกับเตียวเทียนกุ้น (张天君) ซึ่งขี่กวางถือกระบี่เหาะมาทางด้านซ้าย เหตุการณ์ตอนนี้ปรากฏในเรื่องห้องสินว่า

“...เหยียนเต้งโตหยินจึงให้น้ำเก็กเซียงอ่อง เข้าไปทำลายอั้งแซ่ตันพายุ ทหารทั้งสองก็ค้ำบัลไป ครั้นถึงพายุ น้ำเก็กเซียงอ่องจึงร้องว่าอาจารย์เราให้มาทำลายพายุนี้เสีย ผู้ใดซึ่งกล้าหาญจะออกมาลองฝีมือกัน เตียวเทียนกุ้น ได้ยินดังนั้น ก็ขึ้นขี่กวางถือกระบี่ออกมายืนนอกค่าย...เตียวเทียนกุ้นก็โกรธจับกวางรำกระบี่ เข้าไปจะรบด้วยน้ำเก็กเซียงอ่อง เปะเฮะท่งจื่อก็แกว่งหยกสามแฉ่งเข้ารบกับเตียวเทียนกุ้นประมาณสิบเพลง...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๔.

ภาพที่ ๑๘ นำแก้วเซียงฮ่องรบกับเตียวเทียนกุ้น

๑.๒.๒. ฉากเหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) รักษาบู๊อ๋อง (武王)

ภาพนี้อยู่ถัดจากภาพที่ ๑.๒.๑. ลงมาด้านล่าง เป็นเรื่องราวเมื่อทำลายค่ายอั้งแซ่ตั้น (红沙阵) ได้แล้ว เหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) จึงให้หลุยจิ้นจู้ (雷震子) พาบู๊อ๋อง (武王) เหาะกลับมายังค่าย เมื่อถึงค่ายจึงรักษาบู๊อ๋อง (武王) ให้หาย ในภาพด้านซ้ายหลุยจิ้นจู้ (雷震子) ยืนอยู่กับมหาดเล็ก ถัดมาทางด้านขวาขีดขอบภาพเป็นรูปเก๋ง บู๊อ๋อง (武王) นั่งอยู่ตรงกลางทางด้านขวาคือเหยียนเต้งโตหยิน (燃灯道人) ทางด้านซ้ายคือเกียงจูเหยา (姜子牙) ดังปรากฏเรื่องราวในห้องสินว่า

“...แล้วสั่งให้หลุยจิ้นจู้อุ้มพี่ชายกลับมาค่าย เหยียนเต้งโตหยินจึงเอาน้ำมาชำระตัวบู๊อ๋องให้หมดมลทิน แล้วเอายาวิเศษละลายน้ำกรอกเข้าไป บู๊อ๋องก็ฟื้นขึ้น เห็นอาจารย์และทหารทั้งปวงอยู่พร้อมกันก็มีความยินดี...”^๑

ภาพที่ ๑๕ เหยียนเต้งโตหยินรักษาบู๊อ๋อง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๕.

๑.๒.๓. ฉากเกียงจูแหย (姜子牙) รบขุนไทลื้อ (闻太师)

ภาพนี้อยู่ถัดจากภาพที่ ๑.๒.๒ ลงมาชิดขอบผนังด้านล่าง แสดงภาพการรบระหว่างเกียงจูแหย (姜子牙) กับขุนไทลื้อ (闻太师) หลังจากที่ทำลายค่ายกลของอาจารย์ทั้งสิบที่มาช่วยขุนไทลื้อ (闻太师) ได้แล้ว ในภาพจะเห็นเกียงจูแหย (姜子牙) จับชูปดเสียง (四不象) ถือกระบองอยู่ท่ามกลางทหารเอก อยู่ทางด้านขวาของภาพ ถัดไปทางด้านซ้ายเป็นภาพขุนไทลื้อ (闻太师) ชีเกิลินดำ (黑麒麟) และมีทหารเอกล้อมรอบ เหตุการณ์ตอนนี้นำปรากฏในเรื่องห้องสินว่า

“...ขุนไทลื้อแต่งตัวใส่เกราะถือกระบองหยกขึ้นชีเกิลินเป็นกองหลวงยกออกจากค่าย เกียงจูแหยจึงจับชูปดเสียงขึ้นไปหน้าทหารทั้งปวงแล้วจึงร้องว่า แต่เราทำศึกกันมาถึงสามปีแล้ว ยังหาได้แพ้ชนะกันไม่ กลพายุของท่านยังมีอีกหรือไม่เล่า แล้วสั่งบุคคิให้เอาตัวเดียวถึงออกมาฆ่าเสีย ขุนไทลื้อเห็นก็โกรธจับกิเลนรำกระบองเข้าไป จะรบด้วยเกียงจูแหย อึ้งเทียนฮั้วทหารเกียงจูแหยเห็นดังนั้น ก็จับกิเลนรำกระบองเข้าสู่ขุนไทลื้อ ห้ำจื่อเสียนก็รำกระบี่เข้าช่วยขุนไทลื้อ เอียวหยิมก็จับม้ารำทวนเข้ารบกับห้ำจื่อเสียน ไชหุนเสียนจูก็รำกระบี่เข้าช่วยห้ำจื่อเสียน โลเจียก็ขึ้นเหยียบจักรรำทวนเข้ารบกับไชหุนเสียนจู เต่งหนึ่ง ชินหนึ่ง เดียวหนึ่ง เอียวหนึ่ง ทหารขุนไทลื้อทั้งสี่คนก็จับม้ารำทวนเข้าช่วยรบ อึ้งปวยฮอหนึ่ง หล่าจงกวอดหนึ่ง บุคคิหนึ่ง สิบกะหนึ่ง ทหารทั้งสี่นายก็เข้าช่วยรบพุ่งเป็นสามารบ ห้ำจื่อเสียนทหารขุนไทลื้อ จึงเปิดถุงของวิเศษออกบังเกิดเป็นเมฆสีดำพลุ่งขึ้นไปบนอากาศ ผังโตหยินยืนอยู่บนหอรบเห็นดังนั้น ก็เอาเดียวฮ่องจู (แปลว่า แก้วห้ามลม) ทิ้งลงไปเมฆก็หายสิ้น...ขุนไทลื้อเห็นดังนั้นก็เศร้าใจนัก พาทหารถอยกลับเข้าค่าย...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๖ – ๓๓๗.

ภาพที่ ๒๐ เกียงจูเหียรบนนไทสือ

๑.๒.๔. ฉากเกียงจูแหย (姜子牙) ปล้นค่ายขุนไทลื้อ (闻太师)

ภาพนี้อยู่ถัดมาทางซ้ายของภาพที่ ๑.๒.๑. แสดงเหตุการณ์การรบกันระหว่างกองทัพของเกียงจูแหย (姜子牙) และกองทัพของขุนไทลื้อ (闻太师) ในภาพเกียงจูแหย (姜子牙) จี๋ซุ่ปุดเสียง (四不象) อยู่ท่ามกลางทหารเอกกำลังขว้างกระบองใส่ขุนไทลื้อ (闻太师) ที่อยู่ทางด้านซ้าย ตกลงมาจากหลังกิเลนดำ (黑麒麟) ด้านหลังของขุนไทลื้อ (闻太师) มีทหารถือธงประจำตัวแม่ทัพและมีภาพทหารเอกคนอื่นๆ เช่น ลินห้วน (辛环) ด้านบนของภาพแสดงภาพกองเสบียงของขุนไทลื้อ (闻太师) ถูกเผา ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ขณะเมื่อเกียงจูแหยรบกับขุนไทลื้อนั้น เกียงจูแหยเอากระบองขว้างไปถูกไหล่ซ้ายขุนไทลื้อเจ็บปวดเป็นสาหัส เหลงจิ่วเฮาเห็นได้ทีก็อ่านมนต์ขึ้น บังเกิดเป็นก้อนศิลาลอยมาดั่งห่าฝนตกถูกทหารขุนไทลื้อล้มตายอีกเป็นอันมาก... ขณะนั้นลินห้วนเห็นแสงเพลิงข้างหลังค่ายสว่างขึ้น จึงร้องบอกขุนไทลื้อว่าข้าศึกมาล้อมเผาเสบียงได้แล้ว ขุนไทลื้อก็ตกใจนักพาทหารซึ่งเหลืออยู่นั้นรีบหนีออกมาได้...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๘ – ๓๓๙.

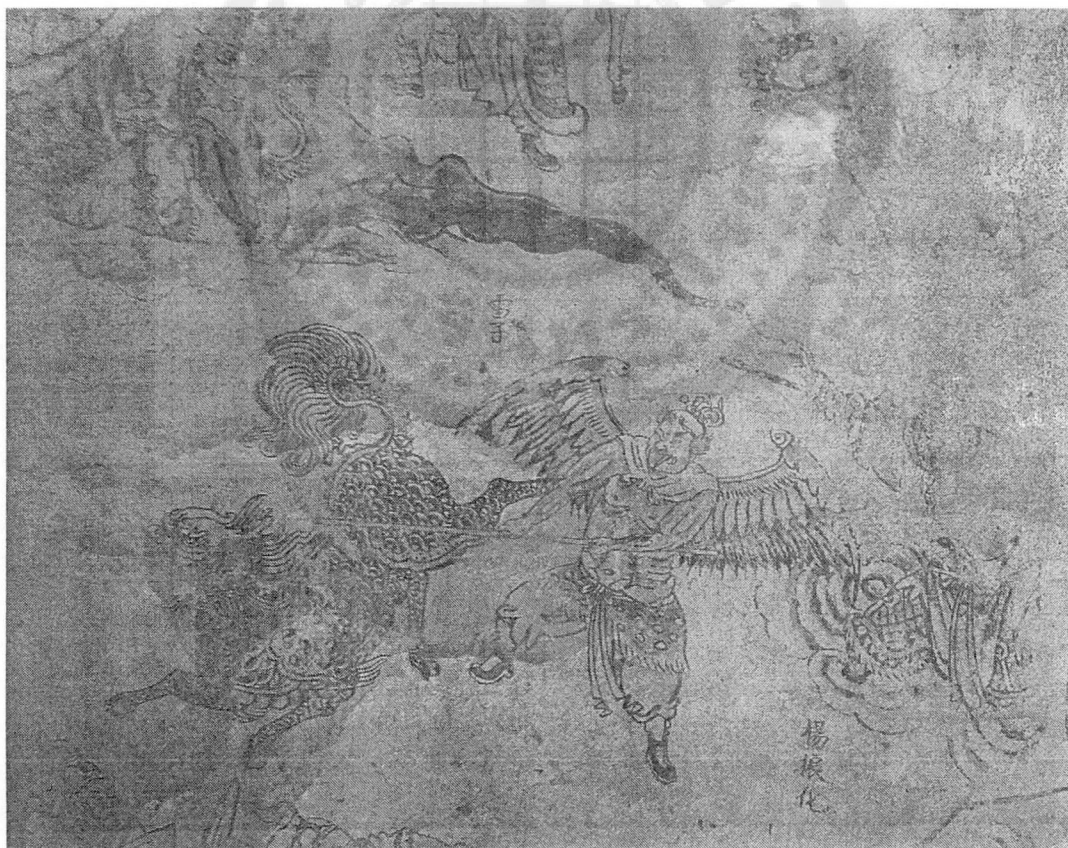

ภาพที่ ๒๑ เกียงจูเหยปล้นค่ายขุนไทสีอ

๑.๒.๕. ฉากหลุยจิ้นจู้ (雷震子) ฆ่ากิเลนดำและสินห้วน (辛环)

ภาพนี้อยู่ถัดจากภาพการรบระหว่างขุนไทสือ (闻太师) กับเกียงจูเหย (姜子牙) (ภาพที่ ๑.๒.๓.) ลงมาด้านล่างชิดขอบผนังล่าง ฉากนี้เดิมน่าจะมีเรื่องราวสำคัญแสดงการรบระหว่างขุนไทสือ (闻太师) กับทหารเอกของเกียงจูเหย (姜子牙) ซึ่งเกียงจูเหย (姜子牙) ให้มาดักซุ่มไว้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากผนังนี้ชำรุดลบเลือนมากจึงเหลือเพียงภาพหลุยจิ้นจู้ (雷震子) เอากระบองตีกิเลนดำของขุนไทสือ (闻太师) และฆ่าสินห้วน (辛环) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...หลุยจิ้นจู้ซึ่งซุ่มอยู่ในเหว เห็นได้ทีก็กระโดดขึ้นมา เอากระบองตีถูกกิเลนซึ่งขุนไทสือขี่ตัวขาดสองท่อนตาย ขุนไทสือตกลงก็เอาดินเป็นกำล้งลอยหายไป สินห้วนเห็นดังนั้นก็ร้องว่า หลุยจิ้นจู้อย่าหนีกัน แล้วก็แกว่งกระบองบินเข้ารบกับหลุยจิ้นจู้เป็นสามารรถ เอียวเจียนก็ลอบปล่อยเขาเทียนเก้าแปลว่าสุนัขมีฤทธิ์ไปกัดเอาต้นขาสินห้วน หลุยจิ้นจู้ได้ทีก็เอากระบองตีศีรษะสินห้วนแตกตาย...”^๑

ภาพที่ ๒๒ หลุยจิ้นจู้ฆ่ากิเลนดำและสินห้วน

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔๒.

๑.๒.๖. ฉากอิงเทียนฮั่ว (黄天化) รบขุนไทลื้อ (闻太师)

ภาพนี้อยู่ที่มุมซ้ายบนของผนัง แสดงเรื่องราวตอนที่อิงเทียนฮั่ว (黄天化) ไปช่วยจับขุนไทลื้อ (闻太师) อยู่ที่เขาส่งฮั่วซัว เหตุการณ์นี้แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ช่วงแรกเป็นฉากที่อิงเทียนเจียก (黄天爵) กิมเจีย (金吒) และบกเจีย (木吒) ยกทัพมาสกัดขุนไทลื้อ (闻太师) ในภาพจะเห็นกิเลนดำ (黑麒麟) ของขุนไท (闻太师) ถี้อครั้งตัวล่างเนื่องจากครั้งตัวบนรวมทั้งภาพขุนไทลื้อ (闻太师) ถูกลบเขียนทับเป็นขอบภาพไปแล้ว (แสดงว่าผนังเดิมน่าจะมีขนาดใหญ่กว่านี้และมีเรื่องราวมากกว่านี้) ถัดลงมาเป็นภาพอี่เซ่ง (余庆) ชี่มั่วถื่อจ้าว ทางด้านขวาเป็นภาพอิงเทียนฮั่ว (黄天化) กิมเจีย (金吒) และบกเจีย (木吒) เหตุการณ์ช่วงที่ ๒ อยู่ด้านล่างลงมาเป็นภาพอิงเทียนฮั่ว (黄天化) ฆ่าอี่เซ่ง (余庆) ตายและเอาตะปูทิ้งไปถูกสินห้วน (辛环) ปีกทะลุตกลงมาน้ำขุนไทลื้อ (闻太师) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ขุนไทลื้อก็โกรธคำอิงเทียนฮั่วเป็นข้อหยาบซ้ำ แล้วจับกิเลนรำ
กระบองเข้ารบกับอิงเทียนฮั่วได้สามสิบเพลง สินห้วนกับอี่เซ่งก็เข้าช่วยขุนไทลื้อ
อรบอิงเทียนฮั่วก็ทำเป็นข่มม้าไล่ติดตามไป อิงเทียนฮั่วได้ทีก็เอาทวนแทงสัน
หลังอี่เซ่งตกม้าตาย สินห้วนเห็นดังนั้นก็โกรธบินขึ้นไล่ติดตามไป อิงเทียนฮั่วก็เอา
จั่นสินเต้ง แปลว่ารูปเหมือนตะปูทิ้งไปถูกปีกสินห้วนทะลุตกลงมา ขุนไทลื้อก็พา
ทหารรีบหนีไป...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔๑.

ภาพที่ ๒๓ อังเทียนฮัรวบุนไทสื่อ

๒. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันตก

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันตกของเก๋งนุกิจราขบริหารปรากฏอยู่บริเวณหน้าบันด้านในของเก๋งซึ่งเล่าเรื่องต่อจากเหตุการณ์ในฝาผนังด้านทิศใต้ เป็นเรื่องราวการรบระหว่างเกียงจูเหยา (姜子牙) กับขงสวน (孔宣) นายทหารของพระเจ้าติวอ๋อง (纣王) ซึ่งพระเจ้าติวอ๋อง (纣王) ให้นำทัพไปปราบพระเจ้าบูอ๋อง (武王) ภาพจิตรกรรมเริ่มเรื่องที่มุมด้านขวาไปจนจบที่มุมด้านซ้าย สามารถแบ่งเนื้อหาของเรื่องออกได้ดังนี้

๒.๑. ฉากอิงเทียนฮั่ว (黄天化) สังหารตันเก้ง (陈庚)

ในภาพอิงเทียนฮั่ว (黄天化) บุตรชายของอิงปวยฮอ (黄飞虎) จี้สิงโตเข้าต่อสู้กับตันเก้ง (陈庚) นายทหารของขงสวน (孔宣) อิงเทียนฮั่ว (黄天化) ทำกลอุบายฆ่าตันเก้ง (陈庚) ได้ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายเกียงจูเหยาได้เจียงกุนยกทหารมาใกล้แล้ว รู้ว่าทัพขงสวนมาตั้งอยู่ที่เนินเขาจิน ก็ให้หยุดทหารตั้งค่ายมั่นไว้ ขงสวนจัดให้ตันเก้งยกออกมายืนม้าอยู่หน้าค่าย ร้องท้าทายให้เกียงจูเหยาออกมารบ เกียงจูเหยาได้เจียงกุนให้อิงเทียนฮั่วออกรบกับตันเก้งได้สามสิบเพลง อิงเทียนฮั่วก็ทำเป็นเสียทีชักสิงโตหนี ตันเก้งก็จับม้าตามไป อิงเทียนฮั่วชักกระบี่สั้นซึ่งเหน็บหลังขวางถูกคอตันเก้งตกม้าตาย อิงเทียนฮั่วก็ตัดเอาศีรษะตันเก้งไปให้เกียงจูเหยาได้เจียงกุน...”^๑

ภาพที่ ๒๔ อิงเทียนฮั่วสังหารตันเก้ง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๒.

๒.๒. นาคโลเจีย (哪吒) รบโกแกหลง (高继能)

ภาพโลเจีย (哪吒) ขว้างกำไลใส่โกแกหลง (高继能) อยู่ถัดมาจากภาพอิงเทียนฮัว (黄天化) โลเจีย (哪吒) ยืนอยู่ทางด้านขวากำลึงขว้างกำไลใส่โกแกหลง (高继能) ซึ่งขี่ม้าหนีไปทางด้านซ้าย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายขงสวนกั้ซำให้โกแกหลง เป็นแม่ทัพจี้ม้าถือทวนออกมายืนอยู่หน้าค่าย เกียงจูแหยให้โลเจียออกไปรบกับโกแกหลงได้ห้าเพลง โลเจียก็เอากำไลขว้างถูกหลังโกแกหลง โกแกหลงเจ็บปวดทนมิได้ก็ควบม้าหนีกลับเข้าค่าย โลเจียหาได้สัระจำศีลมาเป็นความชอบไม่เสียน้ำใจนัก...”^๑

ภาพที่ ๒๕ โลเจียรบโกแกหลง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๒ – ๔๔๓.

๒.๓. ฉากการประหว่างของสวน (孔宣) กับอังกิม (洪锦)

ในภาพของสวน (孔宣) เป็นนายทหารเอกผู้มีปีกใช้ธรรมาวุธไปหุ้มหอบเอาอังกิม (洪锦) ที่กำลังตกจากม้าสลบไปนั้น ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...อังกิมก็โบกธงสัญญาให้ทหารล้อมเข้าแล้วไว้เป็นช่องประตูแห่งหนึ่ง มีทหารถือธงประจำอยู่ อังกิมชักม้าหนีเข้าเอบรงคอยที่อยู่ ของสวนเห็นเชิงอังกิม ทำดังนั้นก็หัวเราะเยาะ แล้วใช้ธรรมาวุธไปหุ้มหอบเอาตัวอังกิมเข้าไปไว้ในค่าย อังกิมต้องธรรมาวุธก็สิ้นสติเหมือนคนนอนหลับ...”^๑

ภาพที่ ๒๖ ของสวนรบกับอังกิม

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๔.

๒.๔. ฉากเกียงจูแหย (姜子牙) แดกทัพขงสวณ (孔宣)

ในภาพเกียงจูแหย (姜子牙) จี๋ซู่ปุดเสียง (四不象) หนีไปทางด้านซ้ายของภาพ ทางด้านขวา โกแกเหลง (高继能) เสกผึ่ง (ในภาพเป็นตะขาบ) ต่อยถูกอึ้งเทียนฮั่ว (黄天化) ตกจากหลังสิงโตแล้ว ถูกโกแกเหลง (高继能) ฆ่าตาย ถัดไปด้านบนหลุยจิ้นจู้ (雷震子) กับโลเจีย (哪吒) (ทางซ้าย) ถูกขงสวณ (孔宣) ให้อัศวินไปหุ้มหอบเอามาได้ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ขงสวณก็ออกกลางรบกับโลเจีย หลุยจิ้นจู้ กับจิ่วสินต่อสู้กันได้หลาย เพลง หลุยจิ้นจู้ได้ทีเอากระบองตีถูกจิ่วสินตกม้าตาย แล้วชักม้าไปช่วยโลเจียรบกับขงสวณ ขงสวณก็ให้อัศวินไปหุ้มหอบเอาโลเจียกับหลุยจิ้นจู้มาได้ โกแกเหลงรบกับอึ้งเทียนฮั่ว นั้น โกแกเหลงเทวฤๅษะออกเป็นตัวผึ่งนับด้วยจำนวนร้อยด้วยพันไล่ต่อยอึ้งเทียนฮั่วและสิงโตที่อึ้งเทียนฮั่วขี่ สิงโตเจ็บสะดุ้งกระโดดหนี อึ้งเทียนฮั่วพลัดตกจากหลังสิงโต โกแกเหลงก็เอาทวนแทงอึ้งเทียนฮั่วตาย แล้วตัดเอาศีรษะไปให้ขงสวณ...”^๑

ภาพที่ ๒๗ เกียงจูแหยแดกทัพขงสวณ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๕.

๒.๕. ฉากอิงปวยฮอ (黄飞虎) ไปขอความช่วยเหลือจากช่องเฮกเฮ้า (崇黑虎)

ในภาพอิงปวยฮอ (黄飞虎) และนายทหารได้แก่ บุนเผง (闻聘) ชุนเอ็ง (崔英) และเจียวหยง (蒋雄) ยืนอยู่ทางด้านซ้าย กำลังคำนับขอความช่วยเหลือจากช่องเฮกเฮ้า (崇黑虎) ที่ยืนอยู่ทางด้านขวา ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ครั้นรุ่งเช้านายทหารทั้งสามคนก็พ้ออิงปวยฮอไป พอลถึงเมืองเซาจิ๋วก็ตรงไปบ้านช่องเฮกเฮ้า จึงให้อิงปวยฮออยู่แต่ภายนอก ทั้งสามคนก็เข้าไปหาช่องเฮกเฮ้า จึงบอกว่าอิงปวยฮอทหารเอกในพระเจ้าบู่อ๋องจะมาหาท่าน บันดี้ยังพักอยู่ภายนอก ช่องเฮกเฮ้าได้ฟังก็ดีใจ จึงให้คนไปเชิญอิงปวยฮอเข้ามาในดึก แล้วช่องเฮกเฮ้ากับอิงปวยฮอก็ถ้อยทีคำนับกัน...”^๑

ภาพที่ ๒๘ อิงปวยฮอไปขอความช่วยเหลือจากช่องเฮกเฮ้า

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๗.

๒.๖. ฉากอิงปวยฮอ (黄飞虎) สังหารโกแกหลง (高继能)

ภาพนี้อยู่ด้านล่างถัดมาจากภาพที่ ๒.๕. แสดงเรื่องราวการรบระหว่างอิงปวยฮอ (黄飞虎) บุนเผง (聘崔) ชุนเอ็ง (闻英) เจียวหยง (蒋雄) และช่องเฮกเฮ้า (崇黑虎) กับโกแกหลง (高继能) ในที่สุดอิงปวยฮอ (黄飞虎) เอาทวนแทงโกแกหลง (高继能) ซึ่งในภาพจี้ม้าหนีไปทางด้านซ้ายของภาพตกม้าตาย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ครั้นรุ่งเช้าก็จัดให้ช่องเฮกเฮ้าขี่สัตว์ชื่อห้วยกั้นก็มั่งเจ้งลี้ ตัวเหมือนหมี่ ลูกตาดังเปลวไฟ ให้นุนเผง ชุนเอ็ง เจียวหยง จี้ม้ายกออกไปยืนอยู่หน้าค่าย ร้องท้าทายให้ขงสวนออกมารบ ขงสวนกับโกแกหลงจี้ม้ายกออกไปรบ ทหารทั้งสองต่อสู้ด้วยโกแกหลงด้วยความสามารถ...อิงปวยฮอ...รีบออกมาขึ้นจี้โคห้ำสือออกไปช่วย ช่องเฮกเฮ้ารบ โกแกหลงเห็นเหลือกำลังจะต้านทาน ก็จับม้าหนีออกทางด้านขุยเอ็ง แล้วเทลงตัวฟุ้งออก ตัวฟุ้งก็บินออกนับด้วยร้อยและพันไล่ต่อยุทธหารทั้งห้าคน อิงปวยฮอและบุนเผง ชุนเอ็ง เจียวหยงต้านทานมิได้ก็จะชักม้าหนี ช่องเฮกเฮ้าจึงห้ามว่า ท่านอย่าหนีกลัวอะไร แล้วก็ปล่อยนกลันมีฤทธิ์ออกจากน้ำเต้าตัวหนึ่ง บันดาลเป็นนกกนับร้อย บินไล่จิกตัวฟุ้งกินจนหมด ทหารทั้งห้าก็จับม้าเข้าไล่ล้อมโกแกหลงไว้ โกแกหลงเห็นจะสู้มิได้ก็จับม้าหนี อิงปวยฮอเห็นได้ทีก็ขับโคไล่แทงด้วยทวนถูกโกแกหลงตาย...”^๑

ภาพที่ ๒๕ อิงปวยฮอสังหารโกแกหลง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๕ – ๔๕๐.

๒.๗. ฉากจูนเถโตหยีน (准提道人) ปราบขงสวน (孔宣)

ภาพนี้อยู่ถัดมาทางด้านซ้ายเป็นภาพเกียงจูแหย (姜子牙) จี๋ซุ่ปุดเสียง (四不象) และเหยียนเต้งโตหยีน (燃灯道人) เล็กอับ (陆压) หนีไปทางด้านซ้าย จูนเถโตหยีน (准提道人) ยืนอยู่บนตัวขงสวน (孔宣) ที่กลายร่างกลับเป็นนกยูงตาเดียว ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ครั้นรุ่งเช้าจูนเถโตหยีนก็ออกจากค่ายมาถึงยอดเขา เห็นขงสวนจึงถามว่าท่านชื่อไร ขงสวนก็บอกว่าเราชื่อขงสวน อาจารย์จึงว่าจะอยู่ที่นี้ต้องการอะไร มาไปข้างทิศตะวันตกด้วยกันเถิด ขงสวนหัวเราะแล้วว่าเราไม่ไป อาจารย์ก็ว่าเราบอกตามจริงท่านไม่เชื่อ กลับหัวเราะเยาะเราผู้มีความรู้อีกเล่า ขงสวนก็โกรธเอาจ้าวฟัน จูนเถโตหยีนเอากิ่งไม้ที่ทำด้วยเหล็กรับจ้าวฟันนั้นก็ม้วนติดอยู่ แล้วขงสวนเอาแซ่ทองตีซ้ำ จูนเถโตหยีนก็เอากิ่งไม้รับ แซ่ก็ม้วนติดอยู่อีก ขงสวนสิ้นอาวุธแล้วจึงทำเป็นสายฟ้าแลบแล้วหายตัวไป สักหน่อยหนึ่งขาแขนแลเลื้อกับม้ตกลงอากาศ แล้วทำให้เป็นรูปรุ้งมีห้าสี จูนเถโตหยีนก็ทำเป็นยี่สิบหัวสิบแปดมือยืนกันร่ม ถี้อดอกไม้ถี้อกระดังถี้อจ้าวทำด้วยเงิน แล้วเอาเชือกทึงขึ้นไปผูกตัวรุ้งลงมาได้เอากิ่งไม้เหล็กทาบไว้ แล้วว่ากำเนิดเดิมของตัวเป็นอะไร ก็ให้แปลงเป็นรูปอันนั้น ขงสวนจำแลงตัวเป็นนกยูงมีจักขุข้างเดียว จูนเถโตหยีนก็ขึ้นขี่หลังนกยูงไปหาเกียงจูแหยที่ค่าย...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕๖.

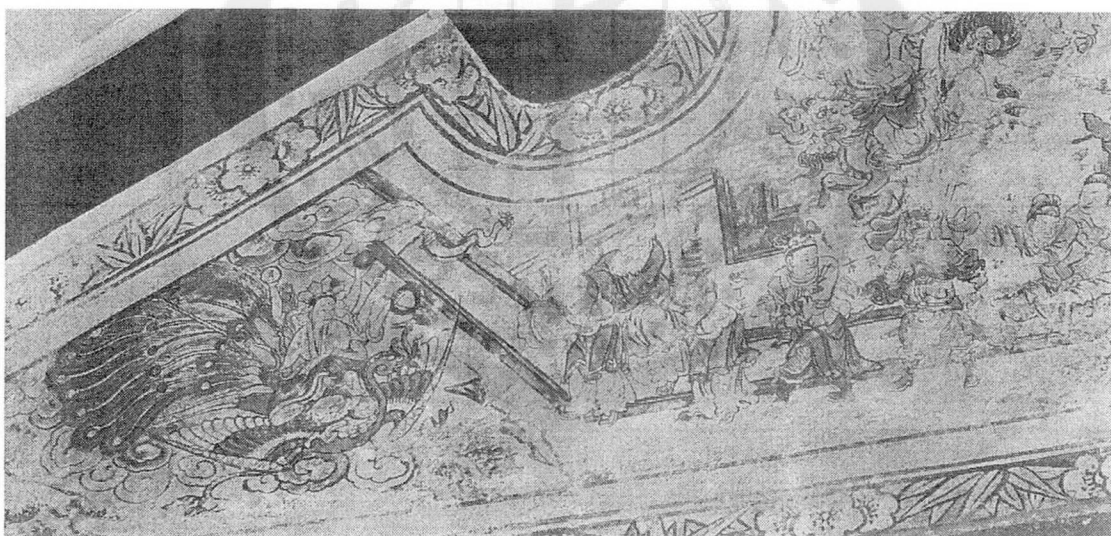

ภาพที่ ๓๐ จันทรเทียรหินปราสาทพนม

๒.๘. ฉากจูนเถโตหยิน (准提道人) จี๋นกงฺยฺงสวณ (孔宣) ไปหาเกียงจูเหย (姜子牙)

ภาพนี้เป็นเหตุการณ์หลังจากที่จูนเถโตหยิน (准提道人) ปรากฏตัว (孔宣) ให้กลายร่างคืนเป็นนกยูงตาเดียวแล้วก็เข้ามาหาเกียงจูเหย (姜子牙) ที่ค่าย ในภาพจูนเถโตหยิน (准提道人) จี๋นกงฺยฺงสวณอยู่ทางด้านมุมซ้าย ถัดมาเป็นภาพเกียงจูเหย (姜子牙) และนายทหารของเกียงจูเหย (姜子牙) ยืนค้ำบั้งจูนเถโตหยิน (准提道人) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...จูนเถโตหยินก็ขึ้นขี่หลังนกยูงไปหาเกียงจูเหยที่ค่าย บอกว่าข้าพเจ้าจะลาไปแล้ว เกียงจูเหยจึงว่าอันฤทธิ์เดชของท่านนี้ไม่มีผู้เสมอทั้งแผ่นดินเชิญหยุดอยู่ช่วยถามขงสวณว่าเอาทหารข้าพเจ้าไปซ่อนไว้ที่ไหน จูนเถโตหยินจึงถามตามคำเกียงจูเหย ขงสวณก็บอกว่าทหารนั้นไปใส่คุกไว้ในค่ายข้าพเจ้า จูนเถโตหยินก็บอกตามคำขงสวณแล้วลาเกียงจูเหย จูนเถโตหยินก็ขึ้นขี่นกยูงบินไปทางทิศตะวันตก มีรุ้งสีห้าประการล้อมรอบ...”^๑

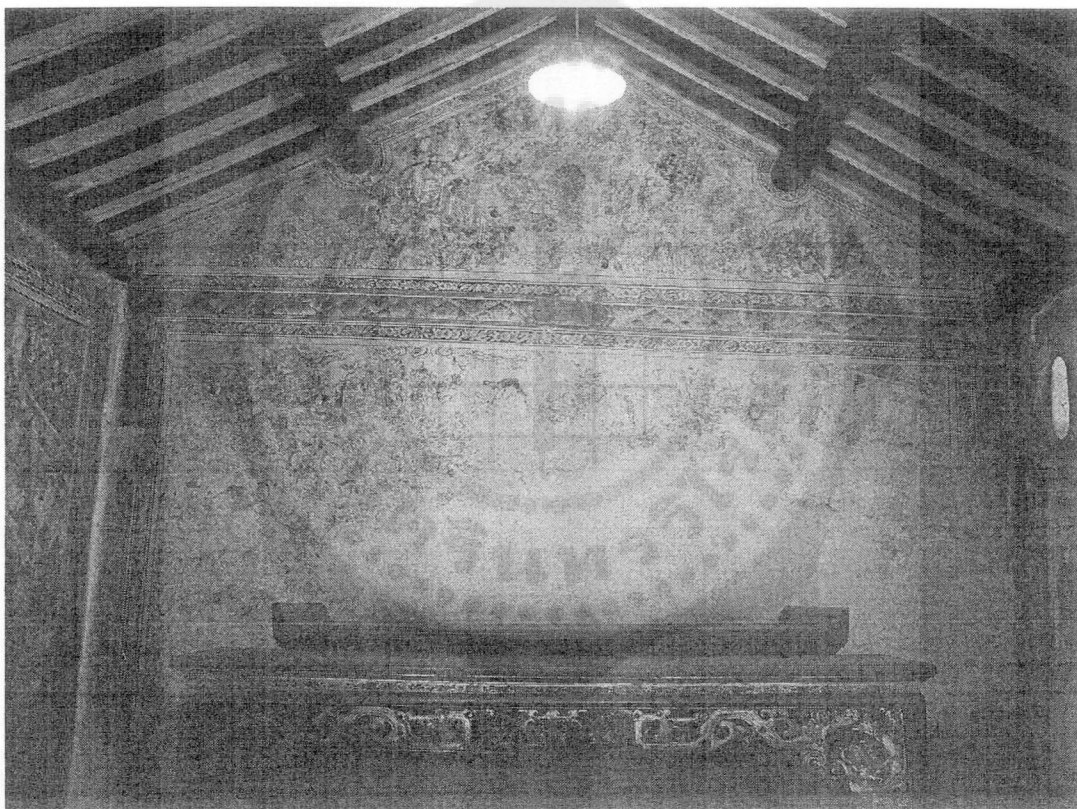

ภาพที่ ๓๑ จูนเถโตหยินจี๋นกงฺยฺงสวณไปหาเกียงจูเหย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕๖.

๓. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออก

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออกแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือภาพจิตรกรรมที่หน้าบันด้านในของแท่น และฝาผนังด้านล่าง ซึ่งอยู่ถัดลงมา จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่หน้าบันทิศตะวันออกด้านในแสดงเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญเพียงเหตุการณ์เดียว ส่วนจิตรกรรมที่ฝาผนังด้านล่างแสดงเหตุการณ์การรบระหว่างเกียงจูเหยา (姜子牙) กับทหารของพระเจ้าดิ้วอ๋อง (纣王) หลายเหตุการณ์ แต่เนื่องจากภาพบางส่วนลบเลือนไม่สามารถตีความได้ ดังจะได้อภิปรายต่อไป

ภาพที่ ๓๒ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออก

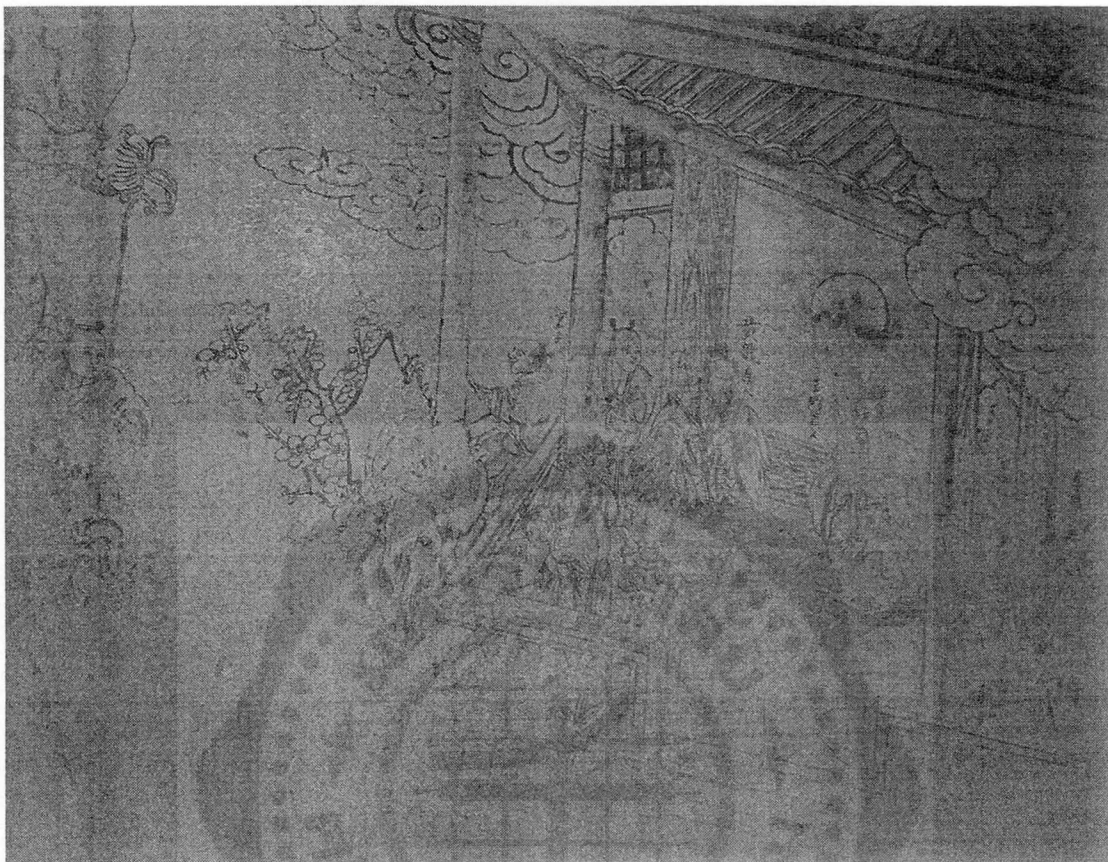
๓.๑. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออก

ภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินที่ฝาผนังแก่นุกิจราชบริหารเป็นฉากที่แสดงเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดของเรื่องเพราะเป็นตอนการรบครั้งใหญ่ระหว่างเซียนหรือเทวดาที่ช่วยพระเจ้าบูอ๋อง (武王) คือ ง่วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) และโล่ว (老子) มาช่วยเกียงจูเหยา (姜子牙)ปราบค่ายบ้านเสียนคั้น (万仙阵) ของทองเทียนกาจู้ (通天教主) ที่มาช่วยพระเจ้าคิ้วอ๋อง (纣王) อย่างไรก็ตามเนื่องจากภาพจิตรกรรมส่วนนี้ชำรุดลบเลือนมาก ทั้งภาพและอักษรจีนที่ระบุชื่อบุคคล โดยเฉพาะภาพที่อยู่บริเวณกลางผนังชำรุดลบเลือนทั้งหมด ภาพที่สามารถตีความได้จึงเป็นภาพที่อยู่ตามขอบของผนัง ดังนั้นเนื้อเรื่องจึงไม่ประติดประต่อกัน และการที่อักษรจีนที่ระบุชื่อตัวละครไว้ส่วนใหญ่ลบเลือนจึงทำให้ไม่สามารถตีความได้มากนัก

๓.๑.๑. นากอาจารย์ทั้งหลายพากันมาช่วยเกียงจูเหยา (姜子牙) ปราบทองเทียนกาจู้ (通天教主)

เหตุการณ์นี้อยู่ที่มุมบนขวาสุดเป็นภาพอาจารย์สองคนคือ อู๋หยงจินหยิน (黄龙真人) หยงเต่งจินหยิน (玉鼎真人) นั่งอยู่ในเก๋ง ถัดมาเป็นเอี้ยวหยิม (杨戩) และถัดมาทางด้านซ้ายเป็นภาพเทวดาทั้งหลายมาชุมนุมกันเพื่อช่วยเกียงจูเหยา (姜子牙) รบกับทองเทียนกาจู้ (通天教主) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...อู๋หยงจินหยิน หยงเต่งจินหยิน เกียงจูเหยา ก็คุมทหารไปตั้งค่ายอยู่ในที่นั่น แต่บรรดาเทพยดาซึ่งจะมาช่วยพระเจ้าบูอ๋องนั้น คือ กังแสงจู้ เซียเจงจู้ กังฮวดเทียนจุ่น เผาเหยียนจินหยิน ผังโตหยิน โต๊ะเต็กจินกุ้น ให้อัดจินหยิน เหลงโป ได้ฮวดสุ โตหรงเทียนจุ่น กิลิวสุน เหยียนเต่งโตหยิน ฮุยจงจู้ ก็มาถึงพร้อมกัน เกียงจูเหยาเห็นก็มีความยินดี มาต้อนรับเชิญขึ้นไปบนศาล แล้วจัดรูปเทียนจิ้นบูชา...”

ภาพที่ ๓๓ อาจารย์ทั้งหลายพากันมาช่วยเกียงจูแหยปราบทองเทียนกาจู

๓.๑.๒. ฉากทองเทียนกาฐ์ (通天教主) ส่งหนังสือทำรบ

ภาพนี้อยู่ที่ผนังมณฑปขว แสดงภาพเต้ก้งเสียน (定光仙) นำหนังสือของทองเทียนกาฐ์ (通天教主) ไปให้่วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) และโลจู้ (老子) เพื่อทำรบ ด้านข้างๆ มีเทพดาอีกหลายองค์ที่มช่วยเหลือ (武王) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ทองเทียนกาฐ์ได้ยืนดั่งนั้น ก็ใช้ให้เต้ก้งเสียนถือหนังสือไปให้่วนสี่เทียนจุ่นและโลจู้ เต้ก้งเสียนรับหนังสือแล้วไป ณ ศาลเทพารักษ์ คำนับแล้วส่งหนังสือให้โลจู้ๆ ดูหนังสือแล้ววว่า ท่านกลับไปบอกอาจารย์เถิดว่าพรุ่งนี้เราจะออกดีบ้านเสี้ยนดิน เต้ก้งเสียนก็ลากลับมาแจ้งความกับอาจารย์...”^๑

ภาพที่ ๓๔ ทองเทียนกาฐ์ส่งหนังสือทำรบ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๑๘-๕๑๙.

๓.๑.๓. ฉากจั่นเถโตหยิน (准提道人) ปราบฮอหุนเซียน (乌云仙)

ภาพนี้ปรากฏอยู่ที่ผนังตะวันออกด้านบนถัดจากภาพที่ ๓.๑.๑. แสดงภาพจั่นเถโตหยิน (准提道人) ขึ้นกยูรกับฮอหุนเซียน (乌云仙) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฮอหุนเซียนก็ตามใกล้เข้ามา จั่นเถโตหยินสกัดหน้าฮอหุนเซียนไว้ แล้วกล่าวสั่งสอนเป็นที่อาจารย์ ฮอหุนเซียนโกรธเอาระบองขว้างเอา จั่นเถโตหยินโดดไปเสียจากที่ แล้วเรียกให้ศิษย์เอากิ่งไม้มา โยนขึ้นไปบนอากาศไม้นั้นกลับเอาปลายลง เข้าพัดฟันตัวฮอหุนเซียนไว้ได้ จั่นเถโตหยินจึงว่าเพศตัวอย่างไรเร่งแปลงออกไป ฮอหุนเซียนมีความเจ็บเป็นสาหัส ก็แปลงเพศออกเป็นปลาโลมา ศิริษะเป็นมังกร...”

* เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๑๘.

ภาพที่ ๓๕ จันทิมาประสูติพรหมมุนีเขียน

๓.๑.๔. ฉากพ่อเหียนจินหยิน (普贤真人) ปราบเลงเงาเซียนหยิน (灵牙仙)

ภาพนี้ปรากฏอยู่ที่ผนังตะวันออกด้านล่างติดขอบภาพถัดจากภาพที่ ๓.๑.๒. แสดงภาพเรื่องราวการบรรเทาพ่อเหียนจินหยิน (普贤真人) และพวกเทวดาช่วยกันปราบเลงเงาเซียนหยิน (灵牙仙) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เลงเงาเซียนหยินอยู่หน้าค่ายเห็นดังนั้นถืกระบี่สองมือออกมาพบกับ พ่อจินหยินได้สองสามเพลงก็หนีกลับเข้าค่าย พ่อเหียนจินหยินก็ตามเข้าไปเอา ยันต์ทั้งเป็นเชือกมัด เอาเลงเงาเซียนหยินไปให้กับโลงๆ จึงให้หล่าเก็กเซ่งอ๋องเอา ลำโพงยออี้ดีเลงเงาเซียนหยินลงสามที ก็กลายเป็นช้างเผือกตามเพศเดิมเจียน ป้ายชื่อเลงเงาเซียนหยินผูกคอไว้...”

ภาพที่ ๓๖ พ่อเหียนจินหยินปราบเลงเงาเซียนหยิน

๓.๑.๕. ฉากเหยียบอินโตหยิน (接引道人) และเทพดาช่วยกันทำลายค่ายเสียนดิน (万仙阵) ภาพนี้อยู่ที่มุมซ้ายด้านล่างแสดงภาพเหตุการณ์ตอนที่เหยียบอินโตหยิน (接引道人) ง่วนสี่เทียนจุ่น (元始天尊) โลจู (老子) ช่วยกันบุกเข้าตีค่ายบ้านเสียนดิน (万仙阵) ของทองเทียนกาจู (通天教主) ในภาพกองทัพของเกียงจูเหย (姜子牙) และเทวดาบุคมจากทางด้านขวาของภาพ ทางซ้ายเป็นภาพกองทัพของฝ่ายทองเทียนกาจู (通天教主) ยกทัพมาด้านทาน มีภาพโลเจีย (哪吒) นำทัพเข้ารบ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เหยียบอินโตหยิน ง่วนสี่เทียนจุ่น โลจู จึงร้องประกาศว่าเราจะตีบ้านเสียนดินวันนี้ พวกเทวดาจะได้สิ้นทุกซักลับไปที่อยู่ เทวดาทั้งปวงได้อินดั่งนั้น ก็มาอยู่หน้าค่ายบ้านเสียนดินพร้อมกันสิ้น แล้วเห็นที่ประตูค่ายมีธงสีน้ำเงินปักไว้คันหนึ่ง ประตูหนึ่งธงแดง ประตูหนึ่งธงขาว มีเทวดาใส่เสื้อตามสีธงยืนอยู่คันละคน ง่วนสี่เทียนจุ่นให้บุ๋นซุกังฮวดเทียนจุ่นขี่สิงโตเขียว พ้อเทียนจินหยินขี่ช้างเผือก ผังโตหยินขี่สิงโตเหลืองเข้าไปในค่ายบ้านเสียนดิน เทวดาทั้งปวงก็ตามเข้าไปเป็นอันมาก เกียงจูเหยกับโลเจียก็เร่งทหารทั้งปวงเข้าตีบ้านเสียนดิน พอหยกเยินโตหยินมาช่วยง่วนสี่เทียนจุ่นกับโลจูล้อมเทียนทองกาจูไว้ บุ๋นซุกังฮวดเทียนจุ่นพ้อเทียนจินหยิน ผังโตหยินล้อมกิมเหลงเสียงโป๊ไว้ กิมเหลงเสียงโป๊ตกใจหมวกหลุดจากศีรษะตัวนั้นหนีไปพบเหยียนเต่งโตหยินๆ เอาแก้ววิเศษขว้างถูกคอกิมเหลงเสียงโป๊ตายดวงจิตก็ไปอยู่ในช่องสินใต้ กังแสงจูเซี่ยเจงจูโตเหงเทียนจุ่นหยกเต่งจินหยินถือกระบี่คนละเล่มสีแดงฤทธิ์ต่างๆ โลเจียจำแลงตัวเป็นสามศีรษะหกมือ เดียวหยิบถือพัดไฟฟ้าประการ เกียงจูเหยถือกระบองเก้าปล้องเข้าทำลายบ้านเสียนดิน...”

ภาพที่ ๓๗ เหยียบอิน โตหยินและเทพดาช่วยกันทำลายค่ายเสียนตัน

๓.๑.๖. ฉากจุ่นเถโตหยิน (准提道人) รบกับทองเทียนกัจู (通天教主)

ภาพนี้ปรากฏอยู่ที่ผนังตะวันออกมุมซ้ายบน แสดงเรื่องราวตอนที่เหล่าอาจารย์เทวดาเข้ารบกับทองเทียนกัจู (通天教主) ในภาพเป็นฉากการรบระหว่างจุ่นเถโตหยิน (准提道人) ขึ้นกยงบินมาจากทางด้านขวา ทองเทียนกัจู (通天教主) จี้กระบี่หนีไปทางด้านซ้ายของภาพ ด้านหลังจุ่นเถโตหยิน (准提道人) เป็นภาพอาจารย์ทั้งหลายเหาะมาจากทางขวา ด้านซ้ายเป็นพวกของทองเทียนกัจู (通天教主) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ทองเทียนกัจูยังมีความโกรธมากขึ้น ก็จับกระบี่เข้าไล่ฟันจุ่นเถโตหยินๆ ถือกิ้งไม้ชื่อชิกโปขึ้นรับกระบี่ทองเทียนกัจูเข้าเอาหยกยูอี้ทิ้งถูกไหล่ทองเทียนกัจูก็จับกระบี่หนีไป...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๒๒.

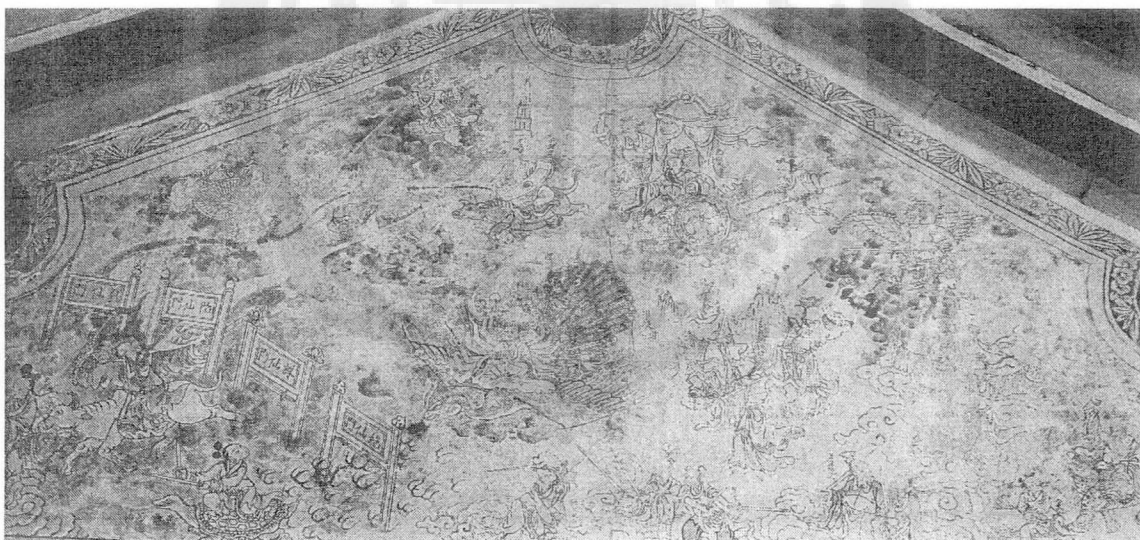

ภาพที่ ๓๘ จันทรเทียรกับทองเทียนกาฐ

๓.๒. จิตรกรรมฝาผนังที่หน้าบันด้านทิศตะวันออกด้านใน

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินส่วนนี้เป็นเหตุการณ์สำคัญของเรื่องแสดงเรื่องราวตอนง่วนสีเทียนจุ่น (元始天尊) ทำลายค่ายจูเชียนตั้น (诛仙阵) ของทองเทียนก่าจู้ (通天教主) เป็นเหตุการณ์ก่อนภาพผนังตะวันออกด้านล่าง ในภาพง่วนสีเทียนจุ่น (元始天尊) และเซียนที่มาช่วยเกียงจูเหย (姜子牙) อยู่ทางด้านขวา ทางมุมด้านซ้ายของภาพเป็นภาพทองเทียนก่าจู้ (通天教主) และพรรคพวกแตกทัพหนีออกไปจากค่ายของตน ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายทองเทียนก่าจู้สั่งให้รับฟุ้งรักษาค่ายเป็นสามารด ตัวทองเทียนก่าจู้ถือกระบี่เข้าไล่ฟันพวกง่วนสีเทียนจุ่นแตกกระจายไป เจียบอินโตหยินถื่อเส้าเจ้ารบด้านไว้ เล่าจื่อเอาไม้เท้าตีถูกทองเทียนก่าจู้ๆ หะหนี่จิ้นบนอากาศ เทียนเตาได้สูเอาประจำแก้วขว้างถูกทองเทียนก่าจู้ตกลงมา ทองเทียนก่าจู้หนีแทรกแผ่นดินไป ค่ายจูเชียนตั้นก็แตกทั้งสี่ด้าน...”^๑

ภาพที่ ๓๘ จิตรกรรมฝาผนังที่หน้าบันด้านทิศตะวันออกด้านใน

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕๑.

๔. จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศเหนือ

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศเหนือของเก๋งนุกิจราชบริหารเป็นเหตุการณ์ตอนสุดท้ายของเรื่องที่ว่าคในเก๋งแห่งนี้ จิตรกรรมเรื่องห้องสินในฝัสด้านทิศเหนือสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ๆ คือ

๔.๑. จิตรกรรมฝาผนังทิศเหนือด้านตะวันออก

เป็นเรื่องราวต่อเนื่องจากเหตุการณ์ในจิตรกรรมฝาผนังด้านทิศตะวันออก กล่าวถึงเหตุการณ์การรบระหว่างกองทัพของเกียงจูเหย (姜子牙) กับเตียวแก่ (张奎) นายด่านเสงติกว่น (澠池县总兵官) ภาพนี้แบ่งออกเป็น ๔ ฉากสำคัญ คือ

๔.๑.๑. ฉากในด่านเสงติกว่น (澠池县总兵官)

ในภาพเตียวแก่ (张奎) นายด่านนั่งอยู่ที่เก้าอี้ ด้านข้างคือนางโกลันเอ่ง (高兰英) ซึ่งเป็นภรรยาของเตียวแก่ (张奎) กำลังปรึกษากันเรื่องที่เกียงจูเหย (姜子牙) ยกทัพเข้ามาตีด่านเสงติกว่น (澠池县) แล้วทหารเอกของเกียงจูเหย (姜子牙) ฆ่าทหารเอกของเตียวแก่ (张奎) ตายไปหลายคน นางโกลันเอ่ง (高兰英) จึงบอกให้เตียวแก่ (张奎) ออกรบเอง เตียวแก่ (张奎) จึงนำทัพออกไปรบดังความในห้องสินว่า

“...เตียวแก่รู้ก็มีความวิตกนัก จึงปรึกษากับนางโกลันเอ่งผู้ภรรยา นางโกลันเอ่งจึงว่า ท่านก็มีฝีมือกล้าหาญนัก เหตุใดจะมาย่อหย่อนต่อข้าศึกหาควรไม่ จงเร่งออกไปรบเถิดก็จะ ได้ชัยชนะ พอดีทหารเข้ามาบอกว่าเกียงจูเหยยกเข้ามาประชิดกำแพงเมือง เตียวแก่ก็จัดทหารพร้อมแล้วขึ้นขี่ม้าเปิดประตูเมืองออกไปแล้วร้องท้าทาย...”

* เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓๘ – ๕๓๙.

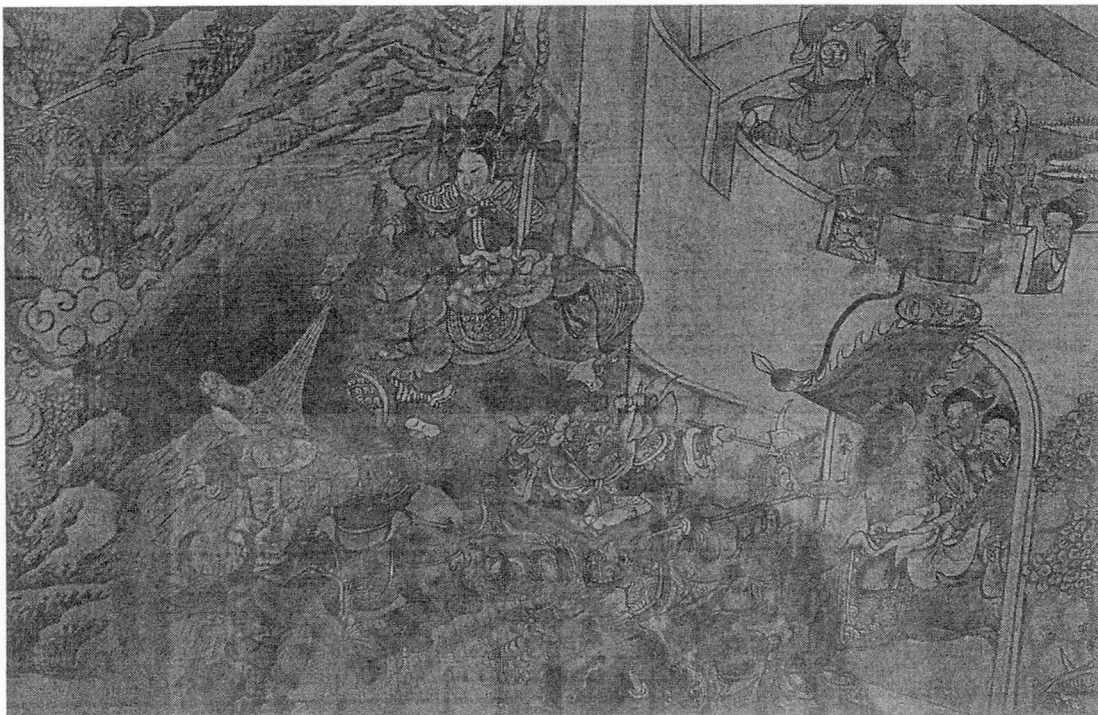
ภาพที่ ๔๐ ด้านแสงติกวณ

๔.๑.๒. ฉากการบรรเทาห้วงทหารเอกของเกียงจูแหย (姜子牙) กับเตียวแก่ (张奎) และนางโกลั่นเอ่ง (高兰英)

ในภาพตอนล่างเตียวแก่ (张奎) ขี่ม้าออกจากประตูเมืองเข้ารบกับนายทหารของเกียงจูแหย (姜子牙) ได้ฆ่าทหารของเกียงจูแหย (姜子牙) ตายเป็นหลายคน ฝ่ายนางโกลั่นเอ่ง (高兰英) กลัวสามีจะเสียที่ข้าศึกจึงขี่ม้าออกมาช่วยรบ ได้เอาเข็มเหล็กทิ้งไปถูกอึ้งปวยฮอ (黄飞虎) เตียวแก่ (张奎) จึงฆ่าอึ้งปวยฮอตายเสีย ดังความในห้องลั่นว่า

“...เกียงจูแหยก็ให้กิชกเบ้งกับกิชกเสงออกรบ เตียวแก่ก็ขี่ม้าเข้าต่อสู้ได้ที่พื้นถูกกิชกเบ้งและกิชกเสงตาย แล้วเตียวแก่ก็กลับเข้าเมือง เกียงจูแหยก็ขึ้นมาค่าย พอดีช่องฮกเข้ากับขุนเพ่ง ชูเฮ้ง จิวหยง ซึ่งไปตีด่านดินต่งได้แล้วกลับมา จึงสั่งให้แต่งโต๊ะมาเลี้ยง แล้วก็ให้ทหารทั้งสี่นายยกไปรบเตียวแก่ๆ ก็ออกมาต่อสู้ ทหารทั้งสี่นายก็ขี่ม้าเข้าล้อมเตียวแก่ไว้ เกียงจูแหยคิดวิตกกลัวทหารทั้งสี่จะสู้ฝีมือเตียวแก่ไม่ได้ จึงให้อึ้งปวยฮอหนุนไปอีก อึ้งปวยฮอก็เข้าช่วยรบได้สี่สิบเพลง ช่องฮกเข้าแกล้งทำเป็นเสียที่ชักม้าหนี ทหารทั้งสี่นายรู้กันก็ทำหนีมาด้วย เตียวแก่ขี่ม้าไล่พลาง เขามือตบที่ศีรษะม้าก็บังเกิดเป็นคว้นมืดไป จึงฟันขุนเพ่งตกม้าตาย ช่องฮกเข้าก็แก่น้ำเต้าออกจะสำแดงความรู้ พอเตียวแก่ขี่ม้ามาทันก็ฟันช่องฮกเข้าตาย

ฝ่ายนางโกลั่นเอ่งอยู่ในเมือง เห็นหัวออกรบเข้าไปกลัวจะเสียที่แก่ข้าศึก จึงขี่ม้าตามมาช่วย เห็นทหารทั้งสามคนยังต่อสู้กับหัวจึงเอาเข็มเหล็กมีฤทธิ์ทิ้งไป ถูกจักษุอึ้งปวยฮอ กับทหารทั้งสองชนลง เตียวแก่เข้าฆ่าฟันตายสิ้น...”

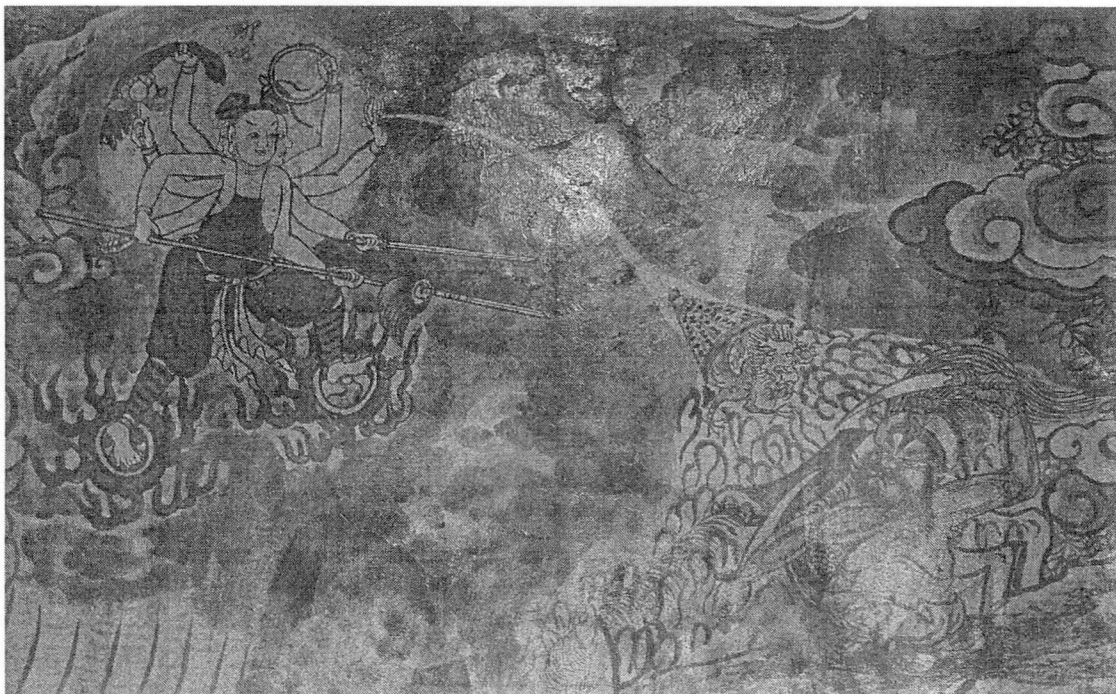

ภาพที่ ๔๑ ทหารเอกของเกียงจูเหยรบกับเตียวแก่และนางโก๋ลั่นเอ๋อง

ในภาพด้านบนเป็นเหตุการณ์ที่โลเจีย (哪吒) แผลงฤทธิ์เป็นหกมือยืนอยู่บนจักรเพลิงออกรบกับเตียวแก่ (张奎) แล้วเสกมังกรพ่นพิษเป็นเพลิงมาฆ่าเตียวแก่ (张奎) ตาย ส่วนเตียวแก่ (张奎) ดำดินหนีไปได้ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...พอทหารมาบอกว่าเตียวแก่ยกมาจึงให้โลเจียออกต่อสู้ โลเจียก็เหยียบจักรถืออาวุธออกไป เตียวแก่เห็นก็จับม้ารำง้าวเข้ารบด้วยโลเจียได้ห้าเพลง โลเจียจึงทำฤทธิ์เป็นมังกรเฝ้าตัวพ่นพิษออกเป็นเพลิงถูกม้ารำเตียวแก่ขึ้นตาย แต่ตัวเตียวแก่แทรกแผ่นดินหนีไป...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๐.

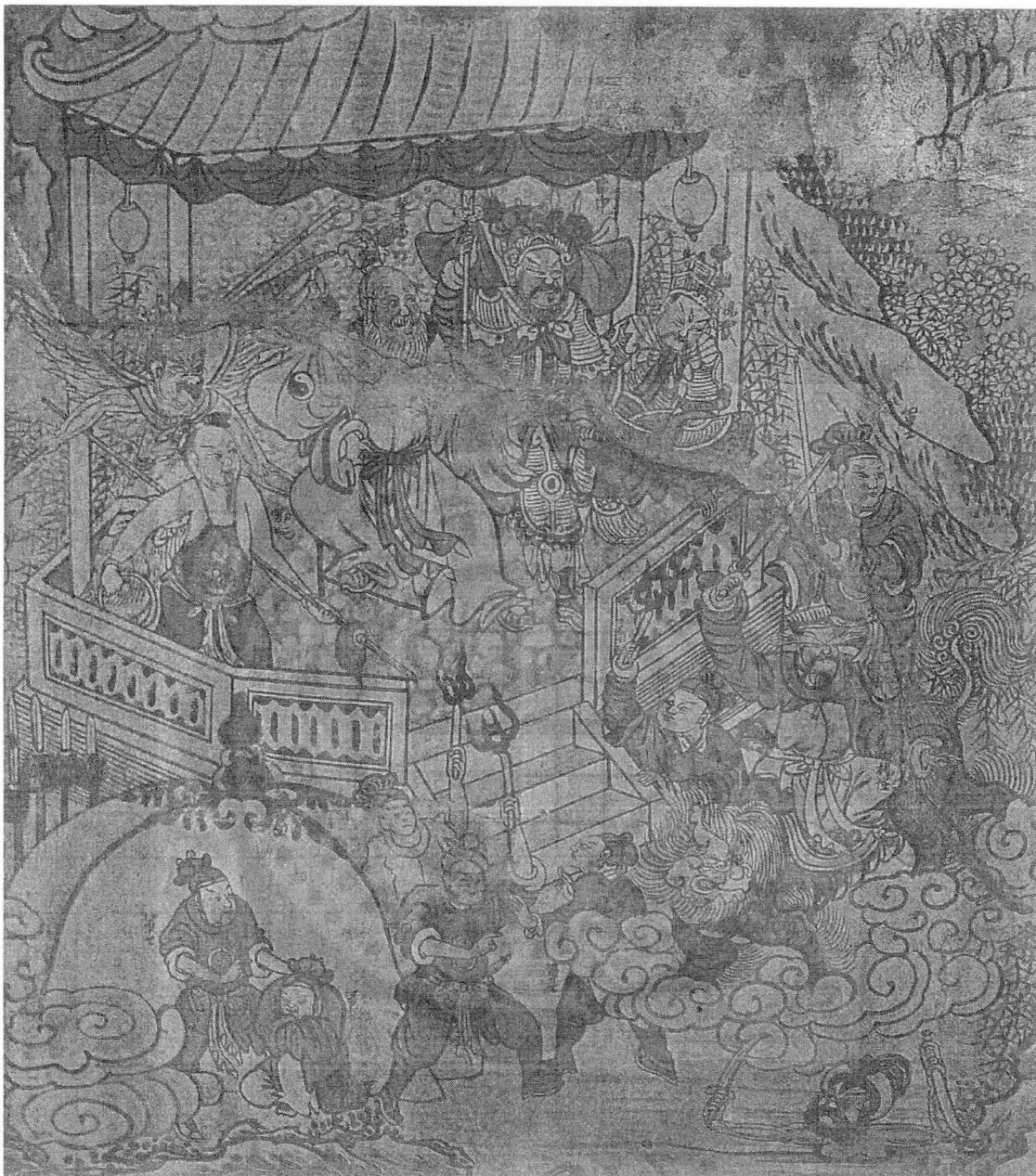
ภาพที่ ๔๒ โลเนียร์บเดียวกั

๔.๑.๓. ฉากค่ายของเกียงจูเหย (姜子牙)

ในภาพเกียงจูเหย (姜子牙) นั่งอยู่ในค่ายมีทหารเอกสี่นายยืนอยู่ด้านข้างจากทางซ้ายคือ โลเจีย (哪吒) หลุยจินจู้ (雷震子) และเอียวเจี้ยน (杨戩) หน้าค่ายเอียวหิม (杨任) นายทหารเกียงจูเหย (姜子牙) ที่ดวงตามีมือยื่นออกมาสองข้างกลางฝ่ามือมีดวงตาพิพม์เห็นบนอากาศและได้ดินมองเห็นเตียวเก้ (张奎) ดำดินมาที่ค่ายจึงบอกให้ทหารจูดคบเพลิงส่องหาตัวเตียวเก้ (张奎) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายเอียวหิมซึ่งเป็นทหารเกียงจูเหย ฝ่ามือนั้นมีจักษุทั้งสองข้างเห็นบนอากาศและได้ดิน ครั้นเวลาสองยามเดินเที่ยวตรวจค่าย ยกมือขึ้นส่องดูเห็นเตียวเก้ดำดินมาถึงที่เกียงจูเหยอยู่ เอียวหิมก็ร้องบอกทหารทั้งปวง ให้จูดคบเพลิงส่องค้นจับเตียวเก้ๆ รู้ก็หนีไป...”^๑

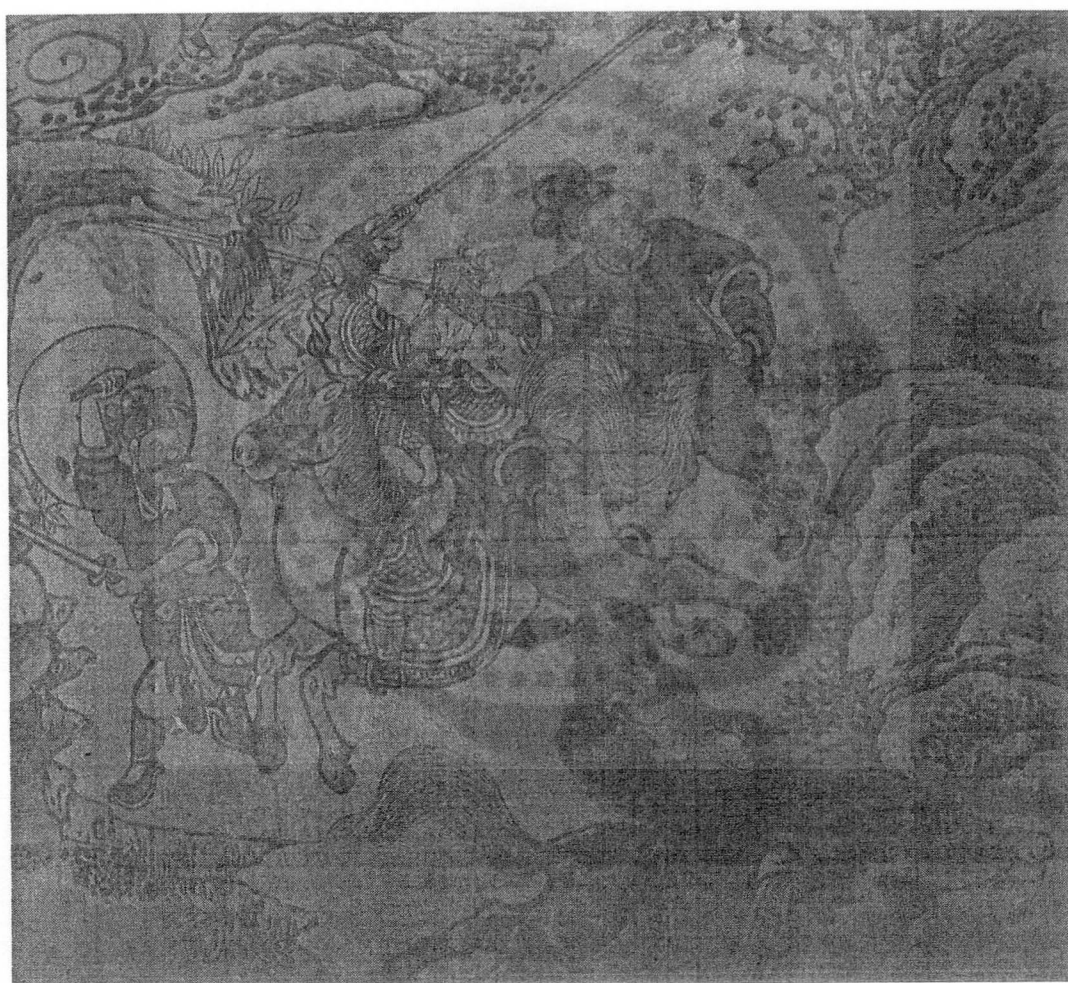
^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๐.

ภาพที่ ๔๓ ค่ายเกียงจูเหย

ด้านล่างของค่ายเกียงจูเหย (姜子牙) เป็นภาพเอียวเจี้ยน (杨戩) ออกรบด้วยเตียวแก่ (张奎) แล้วเอียวเจี้ยน (杨戩) แปลงเป็นสุนัขวิ่งไปกัดเตียวแก่ (张奎) เตียวแก่ (张奎) จึงหนีไป ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายเอียวเจียนครั้นรุ่งขึ้น ก็ลาเกียงจูเหยขี่ม้าพาทหารมาหน้าเมือง ร้องเรียกเตียวแก่ให้ออกมารบ เตียวแก่ก็จัดแจงทหารแล้วออกมาเห็นเอียวเจียน จึงว่า ท่านฆ่ามารดาเราเสีย วันนี้เราจะเอาชีวิตท่านให้หายแค้น เอียวเจียนจึงตอบว่า ที่นี้ ท่านกลัวฝีมือและฤทธิ์ทหารเมืองไซร้ก็แล้วหรือ เตียวแก่โกรธก็เข้ารบกับเอียวเจียนได้สามเพลง เอียวเจียนแปลงตัวเป็นสุนัขวิ่งไปจะกัดเตียวแก่ๆ ตกใจกลัว แตรกแผ่นดินหนีไป เอียวเจียนก็กลับมาแจ้งความแก่เกียงจูเหย...”^๑

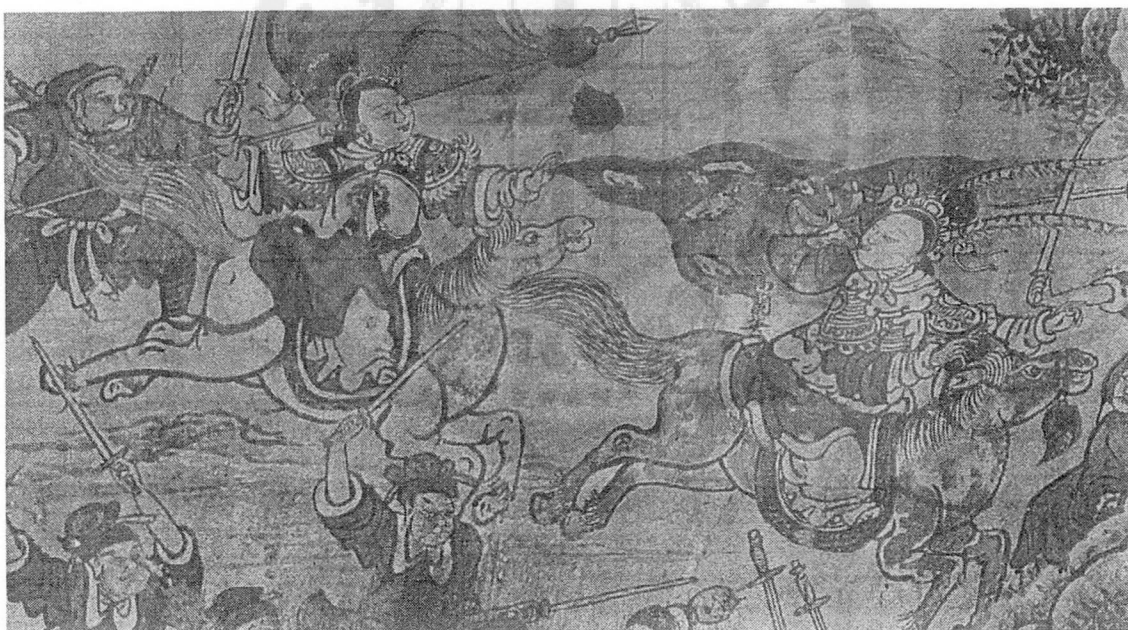
ภาพที่ ๔๔ เอียวเจียนออกรบด้วยเตียวแก่

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๑.

๔.๑.๔. ฉากการบรรจบหว่างเตียวแก่ (张奎) กับทหารเอกของเกียงจูเหย (姜子牙)

เป็นฉากทางด้านซ้ายสุดของภาพนี้ กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันในตอนที่ทหารเอกของเกียงจูเหย (姜子牙) รบกับเตียวแก่ (张奎) และนางโกลั่นเอ่ง (高兰英) ด้านบนเป็นภาพการบรรจบระหว่างนางเตงตันหยก (邓婵玉) ภรรยาของโทเฮงซุน (土行孙) กับนางโกลั่นเอ่ง (高兰英) ภรรยาของเตียวแก่ (张奎) นางเตงตันหยก (邓婵玉) ทั้งก่อนหันไปนางโกลั่นเอ่ง (高兰英) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายนางเตงตันหยกภรรยาโทเฮงซุน เห็นภรรยาเตียวแก่ยกมาจึงเข้าไป เคารพเกียงจูเหยรับอาสาพาทหารออกมาหน้าค่าย ต่างพูดจาโต้ตอบกันแล้วเข้ารบกันไฉ่สิบเพลง นางเตงตันหยกทำเป็นหนี ครั้นนางโกลั่นเอ่งไล่ติดตามมา จึงเอาก้อนศิลาทิ้งถูกหน้าฟันหัก นางโกลั่นเอ่งจะสู้ต่อมิได้ก็หนีไป...”^๑

ภาพที่ ๔๕ นางเตงตันหยกภรรยาของโทเฮงซุนรบกับนางโกลั่นเอ่ง

ภาพถัดลงมากลางภาพเป็นเหตุการณ์ตอนที่โทเฮงซุน (土行孙) ออกรบด้วยเตียวแก่ (张奎) โดยมีโลเฉีย (哪吒) และเยียวเจียน (杨戩) ค่อยช่วยเหลืออยู่ด้านข้าง ดังความในเรื่องห้องสินว่า

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๒.

“...ครั้นรุ่งเช้าโทเฮงสุนก็ค้ำบัลแกยงูเหา ว่าข้าพเจ้าขออาสาท่านออกต่อสู้อองฝมือเตียวแก่คู่สักครั้ง เกยงูเหาก็สั่งให้เอียวเจียนโลเจียไปด้วยโทเฮงสุนๆ จี๋ม้าชนภรรยาไปหน้าเมืองเสงติกวัน เตียวแก่รู้ก็ออกมาเห็นโทเฮงสุนเป็นเด็กยืนอยู่หน้าทหารทั้งปวงจึงถามชื่อ โทเฮงสุนบอกแล้วก็จับม้าเข้ารบกับเตียวแก่ได้สามเพลง ทหารทั้งปวงก็เข้ารุมกันรบเตียวแก่ๆ ก็ลงจากม้าดำดินไป โทเฮงสุนก็ดำดินไล่ติดตามทันสู้กันได้ดิน เตียวแก่เห็นจะสู้ฝมือโทเฮงสุนไม่ได้ก็หนีด้วยกำลังเร็ว...”^๑

ภาพที่ ๔๖ โทเฮงสุนออกรบด้วยเตียวแก่

ภาพถัดลงมาเป็นเหตุการณ์ตอนที่นางโกลันเอ่ง (高兰英) รบกับนางเตงตันหยก (邓婬玉) ภรรยาของโทเฮงสุน (土行孙) และนางโกลันเอ่ง (高兰英) เอาเข็มทิ้งไปถูกนางเตงตันหยก (邓婬玉) ตาย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

^๑ เรื่องเตียวกัน, หน้า ๕๔๒.

“...นางเตงตันหยกรู้ว่าพ่อตายก็ร้องไห้ เข้าค้ำบึงเกียงจูเหยว่า ข้าพเจ้าจะขอออกรบกับเตียวแก่แก่แค่นซึ่งพ่อข้าพเจ้าตายเสีย เกียงจูเหยห้ามก็ไม่ฟัง ขึ้นม้ารีบไปเรียกเตียวแก่ๆ รู้จะออกรบ ภรรยาจึงห้ามไว้ว่า ข้าพเจ้าจะออกต่อสู้ภรรยาโทเฮงสุนเอง แล้วขึ้นขี่ม้าถือง้าวกับน้ำเต้าออกมาถึงที่รบ จึงเอาเข็มในน้ำเต้าออก ทั้งไปถูกจักขุนางเตงตันหยกตาย...”^๑

ภาพที่ ๔๓ นางโกลั่นเองสังหารนางเตงตันหยก

ด้านล่างเป็นภาพพระเจ้าบูอ๋อง (武王) และเกียงจูเหย (姜子牙) ล่อเตียวแก่ (张奎) ให้ยกทัพออกมารบ ถัดขึ้นไปด้านบนเป็น หลุยจินจื๊อ (雷震子) และโลเจีย (哪吒) ทั้งกำไลไสนางโกลั่นเอง (高兰英) ถึงแก่ความตาย ดังในเรื่องห้องสินว่า

“...พระเจ้าบูอ๋องกับเกียงจูเหยก็ขึ้นม้ายกทหารมาถึงหน้าเมือง แล้วร้องชวนให้เตียวแก่ออกมารบ เตียวแก่รู้ก็ขึ้นไปดูบนกำแพงเมือง เห็นก็สวดกับเกียงจูเหยจึงร้องว่า ท่านเห็นว่าเราเป็นแต่เมืองด่าน มีทหารน้อยจะต่อสู้ไม่ได้หรือ แล้วก็กลับลงไปบอกภรรยาให้ขึ้นบนป้อมตรวจตราทหารรักษาหน้าที่เชิงเทิน แต่ตัว

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๓.

นั้นออกไปต่อสู้กับเกียงจูเหย...เกียงจูเหยทำอุบายพาทหารหนีออกไปทางตะวันตก เตียวแก่เข้าใจว่าเกียงจูเหยกลัว ก็ขับม้าไล่ติดตามไป โลเจียกับหลุยจิ้นจู้ซึ่งชุมนุมอยู่ที่ริมเมือง เห็นเตียวแก่ออกไล่ตามเกียงจูเหยดังสัญญา จึงสำแดงฤทธิ์เป็นสามศรระหวมือ เขี่ยบจกกลมจักรไฟ ให้ทหารจุดประทัดใหญ่่น้อยระดมขึ้นแล้วก็กรูกันเข้าเมืองไล่ฆ่าฟันทหารซึ่งรักษาหน้าที่เชิงเทินล้มตายเป็นอันมาก นางโกถั่นเองเห็นโลเจียรุกไล่ฆ่าฟันทหารเข้ามาก็มีความโกรธนัก ออกต่อสู้แล้วจะเอาเข็มทิ่มก็ไม่ทัน โลเจียเอากำไลขว้างถูกล้มลงขาดใจตายอยู่กับที่...”

ภาพที่ ๔๘ พระเจ้าบู่อ๋องและเกียงจูเหยไล่เตียวแก่ให้ยกทัพออกมารบและหลุยจิ้นจู้ กับโลเจียสังหารนางโกถั่นเอง

๐ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๘.

ภาพถัดมาทางซ้ายเป็นภาพเอียวเจี้ยน (杨戬) เอียวหวิม (杨任) เห็นเตี๋ยเก้ (张奎) คำคินมา
จึงฆ่าเตี๋ยเก้ (张奎) ตาย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เอียวหวิมซึ่งอยู่กลางทาง ยกมือซึ่งมีจักขุขึ้นส่องดูก็แลเห็นเตี๋ยเก้มา
ได้คินเร็วดังลมพัด จึงรีบออกสุขขแล้วชวนกันไล่ติดตามก้ำวสกดไปจนถึงค่านอิง
ฮอเบ่งที่เอียวเจี้ยนอยู่ เอียวเจี้ยนรู้ว่าเตี๋ยเก้คำคินมา จึงเอายันต์ที่อาจารย์ก็ลิวสุน
ให้มาเผาไฟทิ้งลงไป ก็บันดาลแผ่นดินที่นั่นแข็งดุจเหล็ก เตี๋ยเก้ดันไปไม่ได้จะ
กลับที่เดิม เอียวหวิมเห็นจึงรีบออกสุขขว่าเตี๋ยเก้อยู่ตรงนี้ สุขขจึงเอากะบี่แทง
ลงดินไปถูกเตี๋ยเก้ตาย...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๕.

ภาพที่ ๔๕ สัหารเดิยวเก้

๔.๒. จิตรกรรมฝาผนังทิศเหนือเหนือประตู

เป็นภาพตอนที่โทเฮงซุน (土行孙) เดินทางไปหาอาจารย์ที่เขาเทียนหลง (夹龙山) เพื่อจะเอาวิชามาฆ่าเตียวแก่ (张奎) ทางด้านขวาของภาพ เตียวแก่ (张奎) รู้จึงลอบเดินทางไปชุมนุมอยู่ เมื่อโทเฮงซุน (土行孙) ไปถึงจึงถูกเตียวแก่ (张奎) ฆ่าตาย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายเตียวแก่ครั้งหนีโทเฮงซุนไปถึงเมืองแล้ว เรียกภรรยามาปรึกษา ด้วยการศึก จะคิดทำหนังสือบอกไปอีก พอบังเกิดพายุหนักธงใหญ่ซึ่งปักอยู่นั้นก็ขาดไป ฝ่ายเมียเห็นก็ตกใจ ไม่รู้ว่าจะเกิดความคิดร้ายประการใดจึงให้ยกโต๊ะมาแต่งเครื่องบูชาออกไปตั้ง เอาอิแปะสองอันมาทอดดู นางโกถั่นเองจึงบอกพี่ว่าจะมีเหตุ ด้วยบัดนี้โทเฮงซุนไปเรียนความรู้เขาเขาเทียนหลงจะมาทำร้ายแก่ท่าน เตียวแก่จึงว่าโทเฮงซุนมีฤทธิ์เดินทางได้วันละหมื่นสองพันห้าร้อยเส้น เรามีกำลังฤทธิ์เดินได้วันหนึ่งถึงหมื่นแปดพันเจ็ดร้อยห้าสิบเส้น มากกว่าหกพันสองร้อยห้าสิบเส้น โทเฮงซุนเห็นจะไม่พ้นเรา ว่าแล้วก็สำแดงฤทธิ์ไปสกัดชุมนุมอยู่ โทเฮงซุนเดินมาพอแลเห็นภูเขาก่อนอาจารย์อยู่มีความยินดีรีบเดินไป เตียวแก่เห็นโทเฮงซุนมาใกล้ ร้องทวาดแล้วเอาง้าวฟันถูกโทเฮงซุนตาย ตัดศีรษะได้กลับมาบอกความแก่ภรรยา...”

* เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๓.

ภาพที่ ๕๐ เตียวแก่สังหารโทเฮงสุน

ทางด้านซ้ายของภาพเป็นเหตุการณ์ที่กิลิวสุน (惧留孙) อาจารย์ของโทเฮงสุน (土行孙) ให้ศิษย์นำจดหมายและของวิเศษมามอบให้เกียงจูเหย (姜子牙) สำหรับปราบเตียวแก่ (张奎) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...นายประตู่เข้ามาคำนับแล้วว่า กิลิวสุนซึ่งเป็นครูโทเฮงสุน ให้ศิษย์ถือหนังสือมาถึงเกียงจูเหย เกียงจูเหยจึงสั่งให้หาตัวผู้ถือหนังสือเข้ามาหา...”^๑

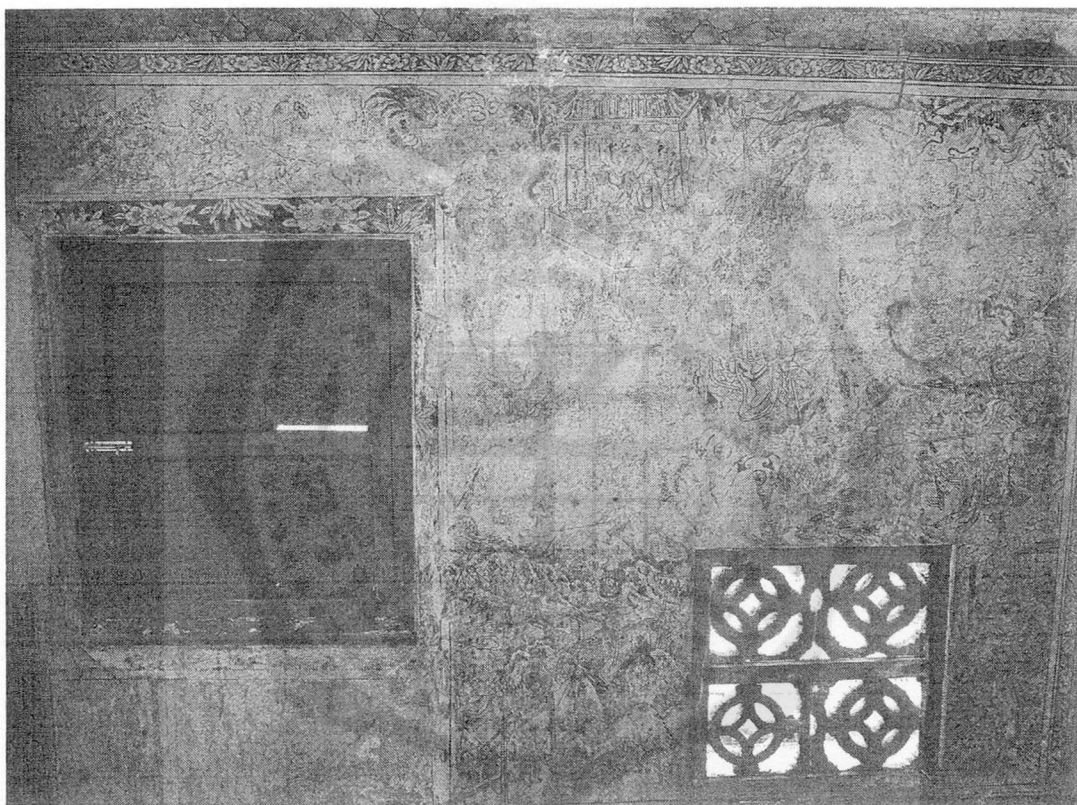

ภาพที่ ๕๑ กิลิวสุนอาจารย์ของโทเฮงสุนให้ศิษย์นำจดหมายและของวิเศษมามอบให้เกียงจูเหย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๔๗.

๔.๓. จิตรกรรมฝาผนังทิศเหนือด้านตะวันตก

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินตอนนี้แสดงเรื่องราวที่ต่อเนื่องจากจิตรกรรมฝาผนังทิศเหนือด้านตะวันออก ตามความนิยมในการเขียนภาพแบบจีนที่ใช้วิธีเวียนซ้าย ภาพจิตรกรรมผนังด้านนี้ปรากฏร่องรอยการเจาะช่องแสงและหน้าต่าง จึงทำให้จิตรกรรมฝาผนังส่วนหนึ่งหายไปและบางภาพถูกเขียนทับ อย่างไรก็ตามจากจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

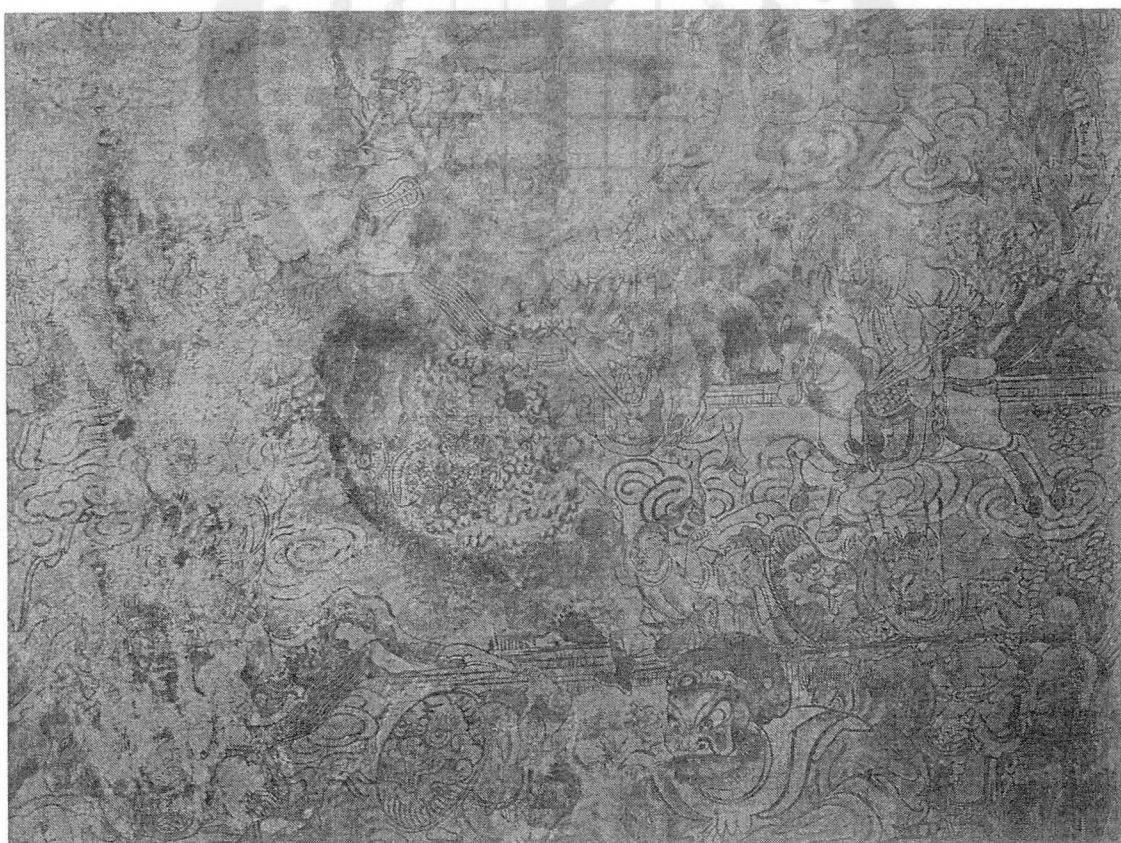
ภาพที่ ๕๒ จิตรกรรมฝาผนังทิศเหนือด้านตะวันตก

๔.๓.๑. ฉากการประหว่าทหารของอวนทอง (袁洪) กับทหารเอกของเกียงจูแหย (姜子牙)

ภาพนี้อยู่มุมบนขวาของผนังแสดงการประหว่าท เภาเบ้ง (高明) และเกากัก (高觉) กับลิเจ้ง (李靖) และเอียวหิม (杨任) นายทหารของเกียงจูแหย (姜子牙) และการประหว่าทง่อเหลง (吴龙) เชียเฮา (常昊) และอวนทอง (袁洪) กับโลเฉีย (哪吒) เอียวเจี้ยน (杨戩) ถัดมาทางด้านซ้ายเกียงจูแหย (姜子牙) อยู่ในเก่งพร้อมด้วยพระเจ้าบู่อ๋อง (武王) สั่งให้ทหารเข้ารบกับอวนทอง (袁洪) ดังปรากฏความในเรื่องห้องสินว่า

“...เกียงจูแหยมก็ให้เอียวหิมลิ้งออกต่อสู้อยู่ เอียวเจียนยืนดูอยู่แต่ไกลจึงร้องบอกลิ้งเอียวหิมว่าทหารทั้งสองนั้นเป็นปีศาจมิใช่มนุษย์ ให้ระวังตัวจงดี เอียวหิมจึงอ่านอาคม เอาพัดโบกเป็นไฟไปถูกเกาเบ้ง ลิ้งจึงเอากะทะทองตีเอาเกากัก ทหารทั้งสองก็สำแดงฤทธิ์เป็นควันจิ้นแล้วหายตัวไป อวนทองเห็นเกาเบ้งเกากักสู้ทหารเกียงจูแหยมไม่ได้หนีไป จึงให้ง่อหลงกับเซียเฮาไปรบ เกียงจูแหยมจึงให้โลเฉียบกับเอียวเจียนออกต่อสู้อยู่

ขณะเมื่อทหารทั้งสองฝ่ายยังสู้รบติดพันกันอยู่ อวนทองเห็นเข้าไปจึงจับกระบองเหล็ก จื่นน้ำออกจากค่ายเข้าไล่ตีเกียงจูแหยม หลุยจิ้นจู้กับอุยฮอทหารเกียงจูแหยม ก็ออกมาสกัดรับรองไว้ แล้วเอากระบองตี อวนทองหลบได้ถูกม้าที่ขี่ล้มลง อวนทองกลัวฝีมือทหารทั้งสอง ก็อ่านมนต์หายตัวไป แล้วโลเฉียบอ่านมนต์เป็นเพลงล้อม่อหลงไว้ ง่อหลงก็สำแดงฤทธิ์หายไป เอียวเจียนจึงทำเป็นสุนัขใหญ่โต วิ่งไปกัดเซียเฮาๆ ตกใจกลัวก็หายตัวไป...”

ภาพที่ ๕๓ ทหารของอวนทองรบกับทหารเอกของเกียงจูแหยม

° เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕๘.

๔.๓.๒. ฉากขุนฮั่ว (邬文化) เข้าตีค่ายค่ายเสปียง

ภาพนี้เป็นภาพที่อยู่ถัดลงมาจากฉากก่อน แสดงภาพขุนฮั่ว (邬文化) ทหารของอวนทอง (袁洪) ซึ่งมีกายใหญ่ยักษ์เข้าตีค่ายค่ายเสปียงของเกียงจูเหย (姜子牙) ที่เอียวเจียน (杨戩) รักษาอยู่ เอียวเจียน (杨戩) เห็นดังนั้นจึงเนรมิตหุบฟางนายทหารสูงใหญ่กว่าขุนฮั่ว (邬文化) ออกรบกับขุนฮั่ว (邬文化) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายเอียวเจียนรักษาค่ายเสปียง เมื่อค่ายใหญ่แตกกระส่ำระสายใน กลางคืน เอียวเจียนก็รักษาค่ายมั่นไว้ ครั้นขุนฮั่วเข้าตีค่าย เอียวเจียนจึงเอาหุบฟาง เป็นรูปหุ่น แล้วร่ายมนต์ให้เป็นทหารสูงใหญ่กว่าขุนฮั่วหลายส่วน มีมือถืออาวุธ ใหญ่ยาวออกไล่แทงขุนฮั่ว ขุนฮั่วเห็นทหารโตใหญ่นักตกใจเป็นกำลัง ก็พาทหาร ถอยหนี รูปหุ่นก็ไล่ติดตามไป...”^๑

ภาพที่ ๕๔ ขุนฮั่วตีค่ายเสปียง

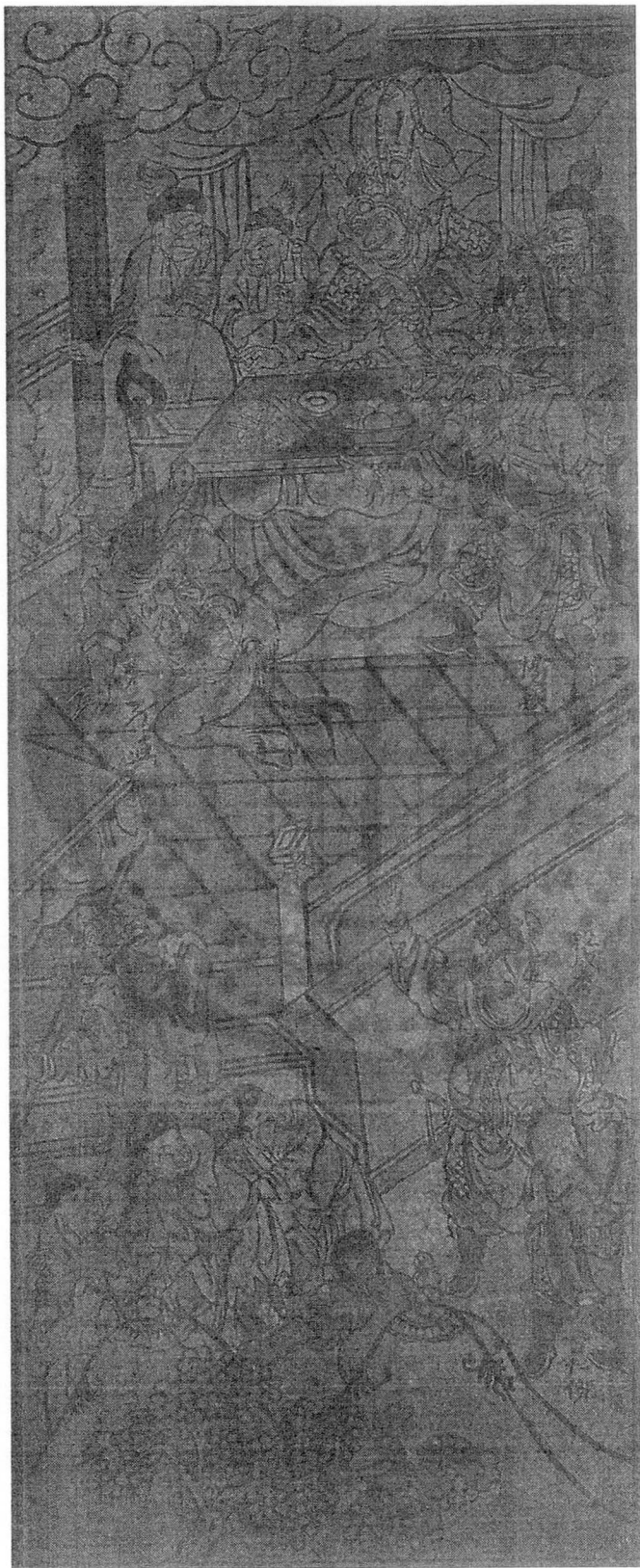
^๑ เรื่องห้องสิน หน้า ๒๖๒

๔.๓.๓. จากเอียวเจียน (杨戩) บังคับให้จูจิ้น (朱子真) กลายร่างเป็นสุกรต่อหน้าอวนทอง (袁洪)

ภาพนี้อยู่ทางด้านมุมขวาล่างติดกับช่องแสง แสดงฉากอวนทอง (袁洪) อยู่ในค่ายนั่งอยู่ที่โต๊ะว่าราชการ ด้านหน้าของโต๊ะเป็นรูปจูจิ้น (朱子真) กลายร่างเป็นหมูนอนทรมานด้วยความเจ็บปวดเนื่องจากเอียวเจียน (杨戩) อยู่ในท้อง ด้านล่างเป็นภาพนายทหารของอวนทอง (袁洪) ยืนอยู่ที่หน้าค่าย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ขณะนั้นเอียวเจียนอยู่ในท้องจูจิ้นร้องขึ้นว่า อวนทองดีใจสำคัญว่าเราตายแล้วหรือ จูจิ้นก็ตกใจเป็นกำลัง จึงแจ้งใจว่า เราเคี้ยวกลืนกินลงไปถึงท้องแล้ว ยังรอดตัวว่ายังไม่ตาย ถ้ามีฤทธิ์จึงออกมาต่อสู้กันให้ถึงแพ้และชนะ เอียวเจียนก็เอามือบิดไส้พุงดับปอดจูจิ้นๆ เหลือทน ลืมความอายร้องขอชีวิต เอียวเจียนจึงว่า ถ้าจะใคร่รอดจากความตาย ก็สำแดงเพศของตัวให้เห็นประจักษ์ก่อน จูจิ้นสิ้นสติก็กลับเพศเป็นหมูต่อหน้าอวนทองๆ ได้รับความอัปอายนัก...”^๑

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖๘.

ภาพที่ ๕๕ เตียวเจียนบังคับให้จูจิ้นกลายร่างเป็นสุกรต่อหน้าอวนทอง

๔.๓.๔ ฉากการบรรพชาของจูจิ้น (朱子真) กับทหารของเกียงจูเหยา (姜子牙)

เหตุการณ์นี้อยู่ถัดมาทางด้านซ้ายจากภาพเอียวเจียน (杨戩) รบกับขุนฮั่ว (邬文化) เป็นภาพตอนจูจิ้น (朱子真) แปลร่างเป็นหมูเข้าร่วมกับทหารของเกียงจูเหยา (姜子牙) และคาบเอาเอียวเจียน (杨戩) กลับไปที่ค่าย ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...จูจิ้นโกรธก็เอากะบี่เข้าไล่ฟันลำปากขอ อิดจ้งเข้าช่วย ลำปากขอเอากะบองดี จูจิ้นยกกะบี่รับต่อสู้กันได้ยี่สิบเพลง จูจิ้นทำเป็นหนี เกียงจูเหยาเห็นอยู่บนหอคอยจึงตีกลองสัญญาณ อิดจ้งก็ไล่จูจิ้นๆ ร่ายมนต์ให้เป็นหมอกมืดแล้ว กลับแปลงกายเป็นหมู บังหมอกเข้าคายเอากลางตัวอิดจ้งขาดไปครึ่งท่อน อิดจ้งก็ตาย เอียวเจียนเอากะบี่ส่งก็รู้ว่ากำเนิดจูจิ้นเป็นสุกร เอียวเจียนจึงเอากะบี่ไล่ฟัน จูจิ้นกลายเป็นหมูใหญ่คาบเอาเอียวเจียนไป...”^๑

ภาพที่ ๕๖ จูจิ้นรบกับทหารของเกียงจูเหยา

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖๘.

๔.๓.๕. ฉากขุนฮั่ว (邬文化) เข้าตีค่ายเกียงจูเหย (姜子牙)

ภาพนี้อยู่ถัดลงมาจากภาพที่ ๓.๓.๔ แสดงเรื่องราวตอนขุนฮั่ว (邬文化) นายทหารของอวนหอง (袁洪) ซึ่งมีร่างกายใหญ่โต บุกเข้าตีค่ายของเกียงจูเหย (姜子牙) ในเวลากลางคืน โดยที่เกียงจูเหย (姜子牙) ไม่ทันระวังตัว เกียงจูเหย (姜子牙) จึงพาพระเจ้าบู่ออง (武王) จี้ม้าหนีไปทางด้านซ้ายของภาพ ด้านหลังของเนินเขามีทหารเอกสองนายยืนช่มอยู่คือ เอียวเจี้ยน (杨戩) และหลางกวด (南宫适) ถัดมาตอนล่างเป็นภาพเกียงจูเหย (姜子牙) อยู่ที่โต๊ะว่าราชการสั่งการให้เอียวเจี้ยน (杨戩) ออกรบ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เวลาประมาณสองยามขุนฮั่วก็นำทหารเล็ดลอดเข้าไปถึงค่ายเกียงจูเหย ขุนฮั่วให้จุดประทัดขึ้นพร้อมกัน แล้วโจมตีแหวกค่ายเข้าไป อวนหองให้จับม้าเข้าช่วยระดมตี กองทัพเกียงจูเหยมีทันได้รู้ตัวแตกกระจัดกระจาย ทหารขุนฮั่วอวนหองไล่ฟันทหารเกียงจูเหยล้มตายเป็นจำนวนมาก เกียงจูเหยขึ้นขี่ชูบุดเสี่ยงถือธงเหลืองป้องกันตัวกับลูกศิษย์หกคนพากันหนีเอาตัวรอด อาจารย์สี่คนก็พาบู่อองหนีไป ขุนฮั่วตีแตกเข้าไปถึงหลังค่าย...”^๑

ภาพที่ ๕๗ ขุนฮั่วเข้าตีค่ายเกียงจูเหย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖๕.

๔.๓.๖. ฉากเกียงจูเหย (姜子牙) และเอียวเจียน (杨戩) วางอุบายฆ่าขุนฮั่ว (邬文化)

เป็นภาพถักดลงมาแสดงภาพเกียงจูเหย (姜子牙) นั่งอยู่ที่โต๊ะว่าราชการปรึกษากับเอียวเจียน (杨戩) เรื่องการสังหารขุนฮั่ว (邬文化) แล้วเกียงจูเหย (姜子牙) จึงมอบธงบัญชาทัพและให้บูกิด (武吉) กับหล่าจกวด (南宫适) ไปพร้อมกับเอียวเจียน (杨戩) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...ฝ่ายเกียงจูเหยจึงปรึกษาทหารทั้งปวงว่า เราจะคิดทำการแก้แค้นข้าศึกให้จงได้ ท่านทั้งหลายจะคิดเห็นอย่างไรบ้าง เอียวเจียนจึงว่า ขุนฮั่วนี้ถือตัวว่าใหญ่โตกำลังมาก มีแต่จะไล่นุกบ้นเอาอย่างเดียว ข้าพเจ้าจะไปดูที่ทางในถ้ำ ถ้าเห็นเป็นประการใดแล้วจะคิดกลอุบายลงขุนฮั่ว ให้ไล่เข้าไปในถ้ำแล้วเผาเสียให้ตาย เกียงจูเหยเห็นชอบด้วย เอียวเจียนขอบูกิด หล่าจกวด กับทหารสองพัน...”^๑

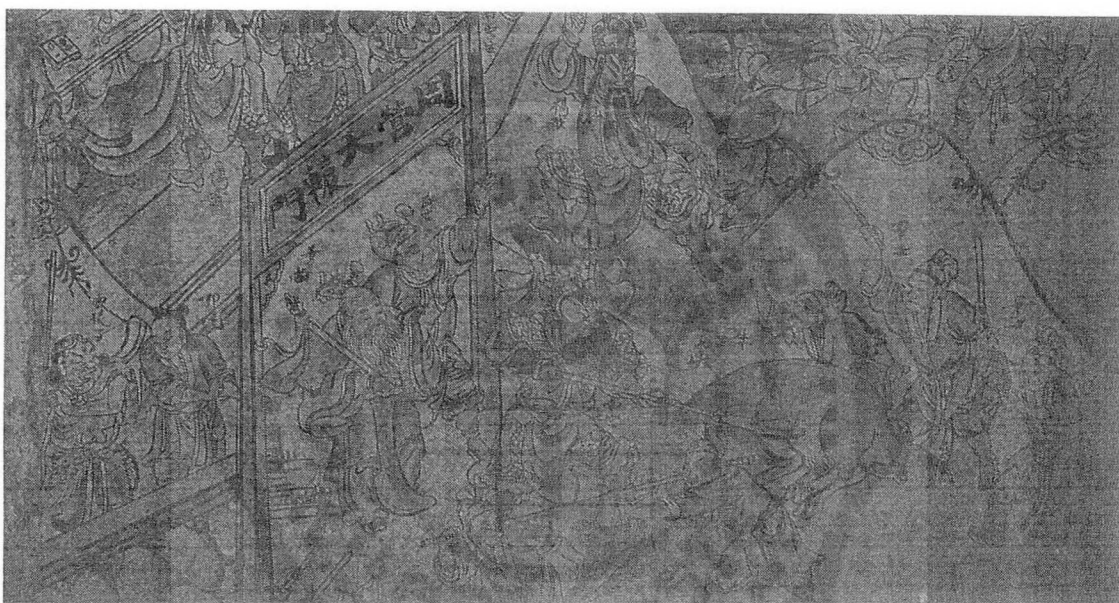
ภาพที่ ๕๘ เกียงจูเหยและเอียวเจียนวางอุบายฆ่าขุนฮั่ว

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖๖.

๔.๓.๗. นากหล่าจกวด (南宮造) ฆ่าจู้จิ้น (朱子真)

เป็นภาพล่างสุดถัดลงมาแสดงเรื่องราวที่หล่าจกวด (南宮造) ฆ่าจู้จิ้น (朱子真) ปีสางหมูที่หน้าค่ายของเกียงจูเหย (姜子牙) ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...หมูนั่นทนความเจ็บมิได้ วิ่งไปเข้าค่ายเกียงจูเหย เอียวเจี้ยนเต็ดเอาหัวใจแล้ว สำแดงกายออกจากห้องหมู ให้หล่าจกวดตัดศีรษะหมูเสียบประจานไว้หน้าค่าย...”^๑

ภาพที่ ๕๕ หล่าจกวดฆ่าจู้จิ้น

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖๘.

๔.๓.๘. ฉากเอียวเจียน (杨戬) รบกับอวน hong (袁洪)

ฉากนี้อยู่ด้านบนถัดจากแก๊งจินของพระเจ้าบูอ๋อง (武王) แสดงเรื่องราวการรบระหว่างเอียวเจียน (杨戬) ทหารเอกของเกียงจูเหย (姜子牙) กับอวน hong (袁洪) ซึ่งเป็นปีศาจชะนี ในภาพอวน hong (袁洪) แปลงร่างเป็นตะขาบ ส่วนเอียวเจียน (杨戬) แปลงร่างเป็นไก่ใหญ่ไล่จิกตะขาบ อวน hong (袁洪) สู้ไม่ได้จึงหนีไปทางซ้ายของภาพ ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เอียวเจียนยืนอยู่ริมเกียงจูเหย เอาจ้าวออกรับสู้กับอวน hong ได้สิบห้าเพลง อวน hong ทำเป็นล่อยหนีลงล่อให้ไล่ตาม เอียวเจียนเอากระจกส่องก็เห็นอวน hong เป็นงูขาวใหญ่ คอยจะฉกเอียวเจียนๆ จำแลงกายเป็นตะขาบใหญ่มีปีกทำฤทธิ์ดังฟ้าลั่น บินเข้ากัดศีรษะงูขาวเจ็บปวดสาหัสแล้วตะขาบใหญ่ก็กลายร่างเป็นคน เอากระบี่ฟันกลางตัวงูขาวขาดเป็นสองท่อน งูขาวกลับกลายเป็นคนถือกระบองจะเข้าตีเอียวเจียน โลเจียมีหน้าสามหน้าหกมือถืออาวุธหกสิ่ง ทำขวายเหยียบจักรไฟ ทำซ้ายเหยียบจักรลมเข้าช่วยเอียวเจียน โลเจียรำยมนต์เกิดเป็นรูปมังกรโชนขึ้นไปบนอากาศ เป็นไฟแก้วดวงตกลงถูกอวน hong ไหม้เป็นจุลไปสิ้น อวน hong กลับเป็นมังกรกลาย โลเจียถือกระบี่สองมือไล่ฟันมังกร เอียวเจียนถือกระจกไล่ส่อง มังกรหนีกลายเป็นตะขาบใหญ่ กลับเข้าไล่ฟันทำเอียวเจียนๆ จำแลงกายเป็นไก่ใหญ่ไล่จิกตะขาบๆ เหาะหนีเข้าไปในกลีบเมฆ ไก่ใหญ่ก็เหาะไล่จิกตะขาบขาดเป็นหลายท่อน ตะขาบก็สูญไปกลับเป็นอวน hong หนีคืนเข้าค่าย...”

° เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖๒ – ๕๖๓.

ภาพที่ ๖๐ เอียวเจียนรบกับอานทอง

ภาพที่ ๖๑ เอียวเจี้ยนรบอวนทอง

๔.๓.๕. ฉากหนึ่งวาสี (女媧娘娘) ปราบปีศาจกิมใต้เซง (金大升)

ภาพนี้อยู่ทางด้านบนซ้ายสุดของผนังเหนือขอบหน้าต่างที่เจาะใหม่ สังกัดได้จากการเขียนจิตรกรรมเป็นรูปกรอบหน้าต่างทับรูปจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินเดิม อย่างไรก็ตามแม้ภาพจะไม่สมบูรณ์แต่ก็สามารถอธิบายความได้ เนื่องจากทางด้านขวาเป็นภาพหนึ่งวาสี (女媧娘娘) และบริวารเหาะมาปราบปีศาจกิมใต้เซง (金大升) ถัดมาเป็นรูปหลางกวด (南宮造) ถือง้าวตัดศีรษะกิมใต้เซง (金大升) ซึ่งเป็นปีศาจกระบือ ถัดมาเป็นภาพเกียงจูเหย (姜子牙) พร้อมด้วยนายทหารคือ โลเจีย (哪吒) หลุยจิ้นจู้ (雷震子) ลีเจิ้ง (李靖) และบูกิด (武吉) ยืนอยู่ที่หน้าโต๊ะว่าราชการในค่ายทหาร ดังความในเรื่องห้องสินว่า

“...เอียวเจี้ยนร้ายมนต์เป็นไฟสีฟ้าป้องกันตัวไว้ พอได้กลิ่นหอม แหงนหน้าขึ้นไปดูบนอากาศ เห็นหนึ่งวาสีเหยียบกลีบเมฆลอยอยู่บนอากาศมีบริวารแวดล้อม เอียวเจี้ยนก็ค้ำบ หนึ่งวาสีจึงว่า เมืองจิวโก้กับเมืองไซรก็ทำศึกกันครั้งนี้เรารู้แล้ว บรรดาสัตว์ที่เขาไปยั่วยุ มันแปลงเพศเป็นมนุษย์ไปเข้าด้วยเมืองจิวโก้เราจะมาทำลายพวกสัตว์เหล่านี้ให้ยับยั้ง ว่าแล้วสั่งให้เซงหุนลิต้องเอาเชือกมีฤทธิ์ไปมัดเอาสัตว์ร้ายนั้นมา เซงหุนลิต้องค้ำบหนึ่งวาสีแล้วลงมาจากอากาศร้องว่า กิมใต้เซงว่า อ้ายสัตว์เดียรัจฉาน จะเที่ยวกินหญ้าอยู่ตามวิสัยตัวว่าไม่เป็นสุขวิ่งมาพลอยตายเขาด้วย กิมใต้เซงได้ฟังก็โกรธรำทวนเข้าไล่แทงเซงหุนลิต้องๆ เอา

เชือกโยนไปร้อยจุมุกกิมได้เซ่งกลับเพศเป็นกระบือ หนึ่งวาสีให้เอียวเจียนจูเอา
กระบือไปยังค่ายเกียงจูเหยเถิด...เกียงจูเหยสั่งให้หล่าจกวดตัดศีรษะควายเสียบ
ประจานไว้หน้าค่าย...”^๑

ภาพที่ ๖๒ หนึ่งวาสีปราบปีศาจกิมได้เซ่ง

จิตรกรรมฝาผนังด้านทิศเหนือจึงเป็นจิตรกรรมตอนสุดท้ายที่ปรากฏในเก๋งนุกิจราชบริหาร
ถึงแม้ว่าภาพจิตรกรรมชุดนี้จะเล่าเรื่องห้องสินไม่จบตามเรื่องในฉบับภาษาจีนก็ตาม แต่จากที่กล่าว
มาจะเห็นได้ว่าภาพจิตรกรรมที่ช่างจีนเลือกที่จะนำมาวาดในเก๋งนุกิจราชบริหารนี้เป็นเรื่องราว
เหตุการณ์สำคัญของเรื่องห้องสินกล่าวคือเป็นเรื่องที่กล่าวถึงสงครามระหว่างเกียงจูเหย (姜子牙)
ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของพระเจ้าบูอ๋อง (武王) กับทหารเอกของพระเจ้าฉิวอ๋อง (纣王)

โดยจับความตั้งแต่การศึกที่เมืองไซรกี (西岐) ที่ขุนไท่สือ (闻太师) แม่ทัพของพระเจ้าฉิว
อ๋อง (纣王) ยกทัพไปตีเมืองไซรกี (西岐) จนถึงเหตุการณ์ที่เกียงจูเหย (姜子牙) ยกทัพมาตีด่านของ
เมืองจิวกั๋ว (朝歌) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของพระเจ้าฉิวอ๋อง (纣王) จนถึงปราบปีศาจกิมได้เซ่ง (金大升)
อย่างไรก็ตามเนื่องจากผนังส่วนหนึ่งถูกเจาะเป็นช่องหน้าต่างในภายหลังและส่วนล่างถัดจากช่อง
หน้าต่างลบเลือนจึงสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเหตุการณ์ตอนปราบปีศาจอวนทอง (袁洪) ด้วย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗๑.

บทที่ ๖

อักษรจีนในจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน

อักษรจีนที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในถ้ำคูหาภิมุข ๓ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เขียนแทรกกำกับชื่อตัวละคร ชื่อค่ายกล ชื่อสถานที่ ชื่อถ้ำ ฯลฯ ตั้งแต่ต้นจนจบผนังทั้ง ๔ ด้าน เพื่อบอกรายละเอียดของเหตุการณ์และเรื่องราวของภาพจิตรกรรมในตอนนั้นๆ อักษรจีนที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในถ้ำคูหาภิมุขจากการศึกษาสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

๑. อักษรจีนบอกชื่อตัวละคร

อักษรจีนที่เขียนชื่อตัวละครในจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน ณ ถ้ำคูหาภิมุขปรากฏชื่อตัวละครทั้งตัวละครที่เป็นกษัตริย์ คือ พระเจ้าวู้อ๋อง (武王) ชื่อทหารเอกแม่ทัพทั้งฝ่ายของพระเจ้าวู้อ๋องและพระเจ้าตีวอ๋อง รวมทั้งเขียนต่างๆ ที่มาช่วยเหลือทั้งสองฝ่ายทำสงครามกัน เรียงตามลำดับอักษรได้แก่ กิมเฉีย (金吒) กิมไต้เซง (金大升) กิมอ๋องเซียบ๊ว (金光圣母) กิลิวสุน (惧留孙) เกาก๊ก (高觉) เกาเบ้ง (高明) เกียงจูเหย (姜子牙) โกแกเหลง (高继能) ขงสวน (孔宣) ง่วนสีเทียนจุ่น (元始天尊) ง่อเหลง (吴龙) จินเทียนกุ้น (秦天君) จุ้นเถโตหยิน (准提道人) จู้จิ้น (朱子真) เจียวหยง (蒋雄) โจโป (曹宝) ซ่งเฮกเฮ้า (崇黑虎) ชุนเอ็ง (崔英) เซียเฮา (常昊) ต่งเทียนกุ้น (董天君) ตันเก้ง (陈庚) เต่งกั้งเสียน (定光仙) เตียวเก้ (张奎) เตียวเทียนกุ้น (赵天君) เตียวเทียนกุ้น (张天君) โตเตกจินกุ้น (道德真君) ถงเออร์ (童儿) ทองเทียนกาจู้ (通天教主) ไท่อิดจินหยิน (太乙真人) โทเฮงซุน (土行孙) นางเกงเสียว (琼霄娘娘) นางโกลั่นเอ็ง (高兰英) นางเตงตันหยก (邓婵玉) นางเพกเสียว (碧霄娘娘) นางลงเกียดกั้งจู้ (龙吉公主) นางหุนเสียว (云霄娘娘) นำเก็กเซียงอ๋อง (南极仙翁) บกเฉีย (木吒) บุนไท่สือ (闻太师) บุนเฟง (闻聘) บุนฮั่ว (邬文化) บุกิด (武吉) ปึงเป็ก (方弼) เปะเทียนกุ้น (白天君) เปะเฮาเซาท้องจื่อ (白鹤童子) ผังโตหยิน (慈航道人) พ้อเทียนจินหยิน (普贤真人) ลิเจ้ง (李靖) เล็กอับ (陆压) เลงเงเซียนหยิน (灵牙仙) โลจู้เทียนจุ่น (老子天尊) โลเฉีย (哪吒) ลินห้วน (辛环) สุนเทียนกุ้น (孙天君) หนี่ว์ถง (女童) หนี่งวาซี (女娲娘娘) หยงเต่งจินหยิน (玉鼎真人) หล่าจงกวอด (南宫适) หลุยจินจู้ (雷震子) เหยียนเต่งโตหยิน (燃灯道人) เหยียบอินโตหยิน (接引道人) อวนหลง (袁洪) อ๋องเทียนกุ้น (王天君) อังกิม (洪锦) อีเซ้ง (余庆) อี้งเทียนเจียก (黄天爵) อี้งเทียนเสียง (黄天祥) อี้งเทียนฮั่ว (黄天化) อี้งปวยฮอ (黄飞虎) อูหยงจินหยิน (黄龙真人) เยียนเทียนจุ่น (袁天君) เยียวเจียน (杨戩) เยียวเทียนกุ้น (姚天君) เยียวหยิม (杨戩) เยียวหยิม (杨任) ฮุนตงจู้ (云中子) และฮอหุนเซียน (乌云仙)

อักษรจีนที่ระบุชื่อตัวละครเหล่านี้ในจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสิน ณ เก่งนุกิจราชบริหาร ปรากฏลักษณะในการเขียนดังนี้

๑.๑ ชื่อตัวละครตัวเดียวกันแต่เขียนหลายชื่อ ตัวละครบางตัวมีการเขียนชื่อหลายชื่อทั้งที่เป็นตัวละครตัวเดียวกัน ได้แก่ เกียงจูเหย (姜子牙) ซึ่งบางครั้งในจิตรกรรมเขียนว่า เจียงซ่าง หรือเจียงไท่กง และเจียงจื่อหยา (เกียงจูเหย 姜子牙)

๑.๒ ชื่อตัวละครแตกต่างจากชื่อในห้องสินฉบับภาษาไทย ตัวละคร มีความแตกต่างจากห้องสินฉบับภาษาไทยบ้าง เช่น จูจิ้น (朱真) ปรากฏในจิตรกรรมว่า จูจื่อเจิน (朱子真) ซึ่งตรงกับชื่อในห้องสินฉบับภาษาจีน ชื่อของ อนุฮั่ว (邬文化) ในจิตรกรรมฝาผนังเรียกว่า อุเหวินฮั่ว (邬文化) ซึ่งตรงกับชื่อในห้องสินฉบับภาษาจีน

๑.๓ ชื่อตัวละครที่เขียนอักษรจีนต่างไปจากอักษรจีนในฉบับภาษาจีน ชื่อตัวละครบางตัวเขียนอักษรจีนแตกต่างไปจากตัวอักษรจีนที่ใช้ในห้องสินฉบับภาษาจีนแต่เป็นคำพ้องเสียงกัน

๑.๔ ชื่อตัวละครที่ตัดสั้นลง ชื่อตัวละครบางตัวมีการเขียนให้สั้นลง เช่น ชื่อน้ำเต็กเจียงอ๋อง (南极仙翁) ซึ่งตรงกันทั้งฉบับภาษาจีนและภาษาไทย แต่ในจิตรกรรมฝาผนังบางครั้งเขียนอักษรจีนเพียง น้ำเต็กเจียง (南极仙)

๑.๕. อักษรจีนบอกลักษณะทั่วไปของตัวละคร อักษรจีนเหล่านี้ไม่ได้บอกชื่อตัวละครแต่บอกลักษณะเฉพาะของตัวละครว่าเป็นตัวละครอะไร เช่น อักษรจีนเขียนคำว่า “ทหาร (军士)” คำว่า “เซียน (散仙)” คำว่า “เด็กรับใช้ (童儿)” เป็นต้น

๒. อักษรจีนบอกชื่อสถานที่

ชื่อสถานที่ซึ่งเขียนอักษรจีนที่ปรากฏในจิตรกรรมเรื่องห้องสิน ณ เก่งนุกิจราชบริหาร สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑ ชื่อค่าย มีทั้งชื่อค่ายกลที่เขียนฝ่ายพระเจ้าตั่วอ๋องมาตั้งรบกับเกียงจูเหย ได้แก่ อังจุยตั้น (红水阵) สองเฮาตั้น (风吼阵) หั่นเปงตั้น (寒冰阵) และชื่อค่ายของจิวนูอ๋อง คือ โจวอั้งต้าเหียนเหมิน (周营大辕门)

๒.๒ ชื่อถ้ำ ปรากฏชื่อถ้ำเพียงชื่อเดียวคือ ถ้ำเฟยหลงต้ง (飞龙洞)

๒.๓ ชื่อด่าน ชื่อด่านที่ปรากฏในภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินที่ เก่งนุกิจราชบริหาร ปรากฏเพียงชื่อเดียวคือ ด่านเสงติกวัน (渑池县)

๒.๓. ชื่อภูเขา ปรากฏชื่อภูเขา คือ หมิงໄໝ່อ๋าน (猛兽岸) เจียหลงซาน (夹龙山) และภูเขาเทียนหลง (夹龙山)

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าเสียดายที่จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหารชำรุด
ลบเลือนไปมากไม่สามารถอ่านอักษรจีนทั้งหมดได้เนื่องจากลบเลือนมาก และบางชื่อซ้ำกัน ใน
การศึกษานี้จึงอ่านได้เฉพาะอักษรที่หลงเหลืออยู่ และได้นำมาประกอบในตารางเทียบอักษรจีนใน
ภาคผนวกที่ ๑ ทั้งหมด โดยลงไว้เฉพาะชื่อที่ไม่ซ้ำซ้อนกันเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

บทที่ ๗

บทสรุป

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในถ้ำนุกิจบริหารเขียนบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินโดยเริ่มเรื่องที่ฝาผนังด้านขวา แล้วเขียนภาพตามอุตราวรรต (เวียนซ้าย) ตามความนิยมของช่างจีน ลักษณะการเรียงลำดับภาพเช่นนี้มีความแตกต่างไปจากลักษณะการลำดับภาพของจิตรกรรมไทยประเพณี ซึ่งนิยมลำดับภาพเวียนตามทักษิณาวรรต (เวียนขวา) จึงทำให้เคยมีผู้วิเคราะห์ว่า การลำดับภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินในถ้ำนุกิจบริหารไม่เรียงตามเนื้อเรื่องและเป็นการบรรยายลักษณะและความสามารถของตัวแสดงในเรื่องเท่านั้น

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของผู้วิจัย จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในถ้ำนุกิจบริหารมีเนื้อหาต่อเนื่องกันโดยสามารถแบ่งออกได้ ๔ ส่วน ตามลำดับดังนี้ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศใต้ จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันตก จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศตะวันออก จิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินที่ฝาผนังด้านทิศเหนือ

จิตรกรรมฝาผนังทั้งสี่ด้านมีเนื้อเรื่องต่อเนื่องกันตั้งแต่จิตรกรรมด้านทิศใต้เริ่มเรื่องที่ขุนไทสื่อเดินทางไปขอให้อาจารย์ทั้งสิบมาช่วยตั้งค่ายกลเพื่อรบกับเกียงจูแหบไปจนถึงขุนไทสื่อเสียชีวิต ถัดมาเป็นจิตรกรรมที่หน้าบันด้านในทางทิศตะวันตกแสดงการรบระหว่างเกียงจูแหบ 姜子牙 กับขงสวหนทหารของพระเจ้าฉิวอ่องจากนั้นจึงเป็นเหตุการณ์การปราบค่ายจูเสียนดินที่ผนังหน้าบันด้านทิศตะวันออก ถัดมาเป็นเรื่องเทวดาเช่น ง่วนสีเทียนจุ่น และโลจู มาช่วยเกียงจูแหบ ปราบบ้านเสียนดิน เป็นสงครามครั้งใหญ่ที่สุดซึ่งวาดที่ผนังด้านทิศตะวันออก และกล่าวถึงการรบระหว่างเกียงจูแหบ และเตียวเก้ ที่ผนังด้านทิศเหนือฝั่งตะวันออก ภาพสุดท้ายเป็นการรบระหว่างเกียงจูแหบกับอวนทองที่ผนังด้านทิศเหนือฝั่งตะวันตก ภาพจิตรกรรมส่วนใหญ่ชำรุดเนื่องจากความชื้นที่ซึมผ่านฝาผนังออกมาที่จิตรกรรมจึงทำให้จิตรกรรมฝาผนังส่วนหนึ่งลบเลือนไม่สามารถตีความได้

นอกจากนี้ที่ภาพจิตรกรรมจะมีอักษรจีนกำกับตัวละครทุกตัวที่ปรากฏในภาพรวมทั้งชื่อค่ายกล ชื่อถ้ำ และชื่อภูเขาเป็นต้น สันนิษฐานว่าอักษรจีนเหล่านี้เขียนขึ้นพร้อมกับการวาดจิตรกรรมฝาผนัง อย่างไรก็ตามบางครั้งผู้เขียนอักษรจีนไม่ได้ระบุชื่อแต่เขียนบุคคลไว้เพียงเขียนว่าเป็นภาพเขียน เป็นต้น ส่วนตัวละครสำคัญจะมีชื่อแทบทุกตัว แต่อักษรจีนส่วนหนึ่งลบเลือนไปเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินน่าจะเป็นวรรณกรรมจีนที่น่าจะได้รับความนิยมมากในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น จึงทำให้มีการวาดภาพจิตรกรรมเรื่องห้องสินไว้ในแก่งนุกิจราชบริหาร สอดคล้องกับที่มีการแปลเรื่องห้องสินมาเป็นภาษาไทยในสมัยรัชกาลที่ ๒ และวรรณกรรมจีนเรื่องนี้คงเป็นที่รู้จักสืบเนื่องมา

ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหารจึงเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงว่าวรรณกรรมจีนเรื่องห้องสินได้รับความนิยมมากในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น การที่ช่างเลือกวาดเหตุการณ์การรบครั้งสำคัญแสดงว่าเหตุการณ์เหล่านี้เป็นที่แพร่หลายจึงทำให้ผู้ที่มาชมสามารถเข้าใจเรื่องราวในจิตรกรรมได้

นอกจากนี้การที่ชนบในการวาดเขียนโดยเวียนซ้ายตามความนิยมของจีนแสดงว่าช่างที่วาดน่าจะเป็นช่างจีนซึ่งสอดคล้องกับภาพจิตรกรรมจากวรรณกรรมจีนเรื่องอื่นๆ เช่น ภาพจิตรกรรมจีนเรื่องสามก๊กซึ่งเขียนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เช่นเดียวกัน เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องสามก๊กที่วัดประเสริฐสุทธาวาส และภาพลายกำมะลอเรื่องสามก๊กที่วัดนางนองวรวิหาร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนกับงานศิลปกรรมจีนประเภทต่างๆ ในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก ทั้งที่งานศิลปกรรมจีนในประเทศไทยที่ได้รับอิทธิพลจากตัวบทวรรณกรรมจีนยังมีอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสามก๊ก เรื่องห้องสิน ฯลฯ ซึ่งเรื่องเหล่านี้น่าจะได้มีการศึกษาวิจัยต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องอิทธิพลของวรรณกรรมจีนที่มีต่อศิลปกรรมจีนในประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ณัฐภัทร จันทวนิช. กรมพระราชวังบวรสถานมงคล กับงานศิลปกรรมแบบพระราชนิยม.

กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๔๕.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. “ตำนานวังหน้า,” ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก

เล่ม ๔. กรุงเทพฯ: กุรุสภา, ๒๕๔๒.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. “ตำนานวังเก่า,” ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก

เล่ม ๕. กรุงเทพฯ: กุรุสภา, ๒๕๔๒.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. “เรื่องตำนานสถานที่และวัตถุต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง,” ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม ๕. กรุงเทพฯ:

กุรุสภา, ๒๕๔๒.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. “ตำนานหนังสือสามก๊ก,” ในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระ

คลัง (หน) เล่ม ๑. พระนคร: แพร่พิทยา, ๒๕๑๔.

น. ณ ปากน้ำ (นางแฝง). ศิลปะจีนและคนจีนในไทย. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, ๒๕๓๐.

พิมพ์ประไพ พิศาลบุตร. นายแม่ เรื่องดีๆ ของนารีสยาม. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น,

๒๕๔๖.

วัชรินทร์ พุ่มพวงษ์แพทย์, “แก่นุกิจราชบริหาร,” นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๑๗,

หน้า ๒๗ – ๓๒.

सानติ – นวรัตน์ ภัคดีคำ, ภาพสลักหินเรื่องห้องสิน ในซุ้มประตูจีน วัดพระเชตุพนฯ, เมืองโบราณ

ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๔ เดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๕ – ๑๒๗.

ศิลปากร, กรม. ศิลปวัฒนธรรมไทย เล่มที่ ๘ โบราณสถานและอนุสาวรีย์ กรุงรัตนโกสินทร์.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ณศ, ๒๕๒๕.

สามก๊กวรรณทัศน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๓๖.

ห้องสิน. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์มูลจิตต์, ๒๕๐๕.

中国文学大辞典. 上海辞书出版社, 第一版.

จงกวั่วเหวินเสวียตำลือเตียน. ซ่างไฮ่ฉือซุชูปานเซ่อ. พิมพ์ครั้งที่ ๑.

中国大百科全书: 中国文学. 中国大百科全书出版社, 第一版.

จงกวั่วต้าปายเคอเฉวียนซุ. จงกวั่วเหวินเสวีย. จงกวั่วต้าปายเคอเฉวียนซุชูปานเซ่อ. พิมพ์ครั้งที่ ๑.

ภาคผนวก

ตารางเทียบอักษรจีน

กวดตั้น, ค่าย	天绝阵
กิมเจีย	金吒
กิมต๋องตั้น, ค่าย	金光阵
กิมไต้เซง	金大升
กิมอ๋องเซียโป๊	金光圣母
กิเลนดำ	黑麒麟
กิลิวสุน	惧留孙
เกงเสี้ยว, นาง	琼霄娘娘
เกากัก	高觉
เกาเป้ง	高明
เกียงจูแหย	姜子牙
โกแกหลง	高继能
โกลั่นเอ่ง, นาง	高兰英
ขงสวน	孔宣
เคียดตั้น, ค่าย	地烈阵
เคียดเทาตั้น, ค่าย	烈阵
ง่วนสี่เทียนจุ่น	元始天尊
ง่อหลง	吴龙
จิ้นเทียนกุ่น	秦天君
จิ่วโก๋, เมือง	朝歌
จุ่นเถโตหยิน	准提道人
จูจิ้น	朱子真
จูเซียนตั้น, ค่าย	诛仙阵
เจียวหยง	蒋雄
โจโป	曹宝
โจวอั้งต้าเหยียนเหมิน	周营大辕门

ช่องเฮกเฮ้า

ช่านเซียน (เขียนทั่วไป)

ซุนเอ็ง

ซุ่คเสียง

เซียเฮา

ไซรกี, เมือง

ตั้งเทียนกุ้น

ตันเก้ง

ติวอ๋อง, พระเจ้า

เต้งกั้งเสียน

เตงตันหยก, นาง

เตียวกองเบ้ง

เตียวเก้

เตียวเทียนกุ้น

เตียวเทียนกุ้น

โตเตกจินกุ้น

ถงเอ้อร์

ทองเทียนกาจู้

เทียนเหลง, ภูเขา

ไท้อัดจินหยิน

โทเฮงสุน

น้ำเก็กเซียงอ๋อง

บกเฉีย

บุ๋นไท่สือ

บุ๋นผาง

บุ๋นฮั่ว

บูกิด

บูอ๋อง

ปึงเป็ก

แปะเทียนกุ้น

崇黑虎

散仙

崔英

四不象

常昊

西岐

董天君

陈庚

纣王

定光仙

邓婊玉

赵公明

张奎

赵天君

张天君

道德真君

童儿

通天教主

夹龙山

太乙真人

土行孙

南极仙翁

木吒

闻太师

闻聘

邬文化

武吉

武王

方弼

白天君

เปอะเฮอะท่องจื้อ
 ผังโตหยิน
 พ้อเหียนจินหยิน
 เพกเสี้ยว, นาง
 ลงเกียดกังจู้
 ลิเจิ้ง
 เลาะหุนดิน, ค่าย
 เล็กอับ
 เลงเงเซียนหยิน
 โลจูเหียนจุน
 โลเฉีย
 ลินห้วน
 ลุนเทียนกุน
 เสงติกวาน, ค่าย
 เสียนดิน, ค่าย
 หนี่ว่ถง
 หนิงวาตี
 หยงเต้งจินหยิน
 หล่าจกวด
 หลุยจินจู้
 หองเฮาติน, ค่าย
 หน่นเปงติน, ค่าย
 หุนเสี้ยว, นาง
 เหยียนเต้งโตหยิน
 เหยียบอินโตหยิน
 อวนหอง
 อ่องเทียนกุน
 อังกิม
 อังจยติน, ค่าย
 อังแซติน, ค่าย

白鹤童子
 慈航道人
 普贤真人
 碧霄娘娘
 龙吉公主
 李靖
 落魂阵
 陆压
 灵牙仙
 老子天尊
 哪吒
 辛环
 孙天君
 滉池县
 万仙阵
 女童
 女娲娘娘
 玉鼎真人
 南宫造
 雷震子
 化血阵
 寒冰阵
 云霄娘娘
 燃灯道人
 接引道人
 袁洪
 王天君
 洪锦
 红水阵
 红沙阵

อิแข็ง

อิงเทียนเจียก

อิงเทียนเสียง

อิงเทียนฮัว

อิงปวยฮอ

อุยหยงจินหยิน

เอียนเทียนจุ่น

เอียวเจียน

เอียวเทียนกุ่น

เอียวหยิม

เอียวหยิม

ฮองเฮาดั้น, ค่าย

ฮุนตงจู้

ฮอหุนเจียน

余庆

黄天爵

黄天祥

黄天化

黄飞虎

黄龙真人

袁天君

杨戩

姚天君

杨戩

杨任

风吼阵

云中子

乌云仙

ประวัติและผลงานของผู้วิจัย

นายศานติ ภัคดีคำ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเขมร ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ นายศานติ ภัคดีคำ

เกิดวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐

สถานที่เกิด

กรุงเทพฯ

ที่อยู่ปัจจุบัน

๑๓ ซ. บางแสน ๑๒ ถ.บางแสนสาย ๒ ต.แสนสุข อ.เมือง จ.
ชลบุรี ๒๐๑๓๐

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์

สถานที่ทำงาน

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๓๘ มัธยมศึกษาตอนปลายจาก โรงเรียนวัด
สุทธิวราราม
พ.ศ. ๒๕๔๑ ศศ.บ. (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. ๒๕๔๕ ศศ.ม. (จารึกภาษาตะวันออก)
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลงานวิชาการ

๑. ประเภทหนังสือ (เรียงลำดับตามปีที่พิมพ์)

ประวัติศาสตร์สังเขปประเทศกัมพูชา (แปลจากภาษาเขมร) ๒๕๔๒.

กวีศรีกัมพูชเทศ: ความเรียงว่าด้วยประวัติกวีเขมร (พิมพ์ ๒ ครั้ง) ๒๕๔๓.

พื้นกัมโพช: ความเรียงว่าด้วยประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างเขมร-ไทย ๒๕๔๓.

พุดลึงมาสเอีย (จอมขวัญมาสเอีย) พระราชนิพนธ์ในพระบาทศรีธรรมราชา พระราชสมภาร (แปล
และศึกษาวิเคราะห์) ๒๕๔๓.

พระนเรศวรตีเมืองละแวกแต่ไม่ได้ฆ่า “พระยาละแวก” (ผู้เขียนร่วม) ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ มติชน (เดือนกันยายน) ๒๕๔๔.

ภาคผนวก นีราศนครวัด พระนิพนธ์สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ สำนักพิมพ์มติชน (เดือน สิงหาคม) ๒๕๔๕.

นครวัด ทัศนะเขมร สำนักพิมพ์มติชน (เดือนกันยายน) ๒๕๔๕.

สยามบาลีวรรณกรรม (ผู้แต่งร่วม) มุลนิธิอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ (พฤศจิกายน) ๒๕๔๕. (เขียนร่วมกับ Peter Skilling)

ประวัติศาสตร์กัมพูชา แบบเรียนของเขมรที่เกี่ยวข้องกับไทย สำนักพิมพ์มติชน (เดือนมีนาคม) ๒๕๔๖.

พันกัมโพช: ความเรียงว่าด้วยประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์เขมร – ไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันเอกเซีย แปซิฟิกศึกษาและฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖. (พิมพ์ครั้งที่ ๒)

ประชุมคำพากย์รามเกียรติ์เล่ม ๓ คำพากย์รามเกียรติ์ภาษาเขมร. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, ๒๕๔๗. (ปรับปรุงจากรายงานการวิจัยเรื่อง คำพากย์รามเกียรติ์ภาษาเขมรฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ: การสอบชำระเชิงวิเคราะห์วรรณคดีเขมรจากเอกสารตัวเขียน)

วรรณกรรมบาลีและฉบับแปลในภาคกลางและภาคเหนือของสยาม (ผู้แต่งร่วม) มุลนิธิอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ (สิงหาคม) ๒๕๔๗. (เขียนร่วมกับ Peter Skilling)

๒. ผลงานวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบกวีเขมรฉบับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พระองค์ด้วง) และ กวีคำกลอนฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา ๒๕๔๑.

จุบาภิฐุรณูฑิต: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ งานวิจัยประกอบรายวิชา ๓๑๔ ๔๔๘ สัมมนาและรายงานการค้นคว้า ภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา ๒๕๔๔ หลักสูตรปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาตะวันออก ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา ๒๕๔๔.

รายงานการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบเพลงยาวกลบทและกลอักษร ในจารึกวัดพระเชตุพนฯ กับบทพากย์กลบทของกัมพูชาในด้านรูปแบบคำประพันธ์, กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖. (เอกสารอีกสำเนา)

รายงานการวิจัยคำพากย์รามเกียรติ์ภาษาเขมรฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ: การสอบชำระเชิงวิเคราะห์วรรณคดีเขมรจากเอกสารตัวเขียน, กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖. (เอกสารอักษรสืบค้น)

รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีไทย — เขมร พ.ศ. ๒๓๒๕ — ๒๔๐๓. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗. (เอกสารอักษรสืบค้น) งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓. บทความวิชาการ (เรียงตามปีที่พิมพ์)

พุทธศักราช ๒๕๔๑

ลักษณะคำประพันธ์เขมรสมัยกลาง วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒๐ ประจำปีภาคเรียนที่สอง ๒๕๔๑.

พุทธศักราช ๒๕๔๒

ลักษณะคำประพันธ์เขมรสมัยกลาง (๒) วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒๑ ประจำปีภาคเรียนที่หนึ่ง ๒๕๔๒.

นิราศนครวัดของออกญาสุตตันตปรีชา (อินท์) วารสารภาษาและหนังสือ ปีที่ ๓๐ (๒๕๔๒), หน้า ๘๖ — ๘๐.

บทความชุด “เมลิเซแมร์และเขมร” ในหนังสือสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

พุทธศักราช ๒๕๔๓

บทความชุด “เมลิเซแมร์และเขมร” ในหนังสือสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

กาเกีเขมรลอกไทย ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๑ ฉบับเดือน เมษายน ๒๕๔๓, หน้า ๑๑๖ — ๑๒๒.

สมเด็จพระนเรศวร: ตีเมืองละแวกในสายตาเขมร/ ตรึง จา เขียน, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๑ เดือนกันยายน ๒๕๔๓, หน้า ๓๘ — ๔๒.

ละแวกราชธานีเขมร ยุคหลังเมืองพระนคร ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๑ ฉบับเดือนกันยายน ๒๕๔๓, หน้า ๔๔ — ๕๒.

พระราชพิธีสิบสองเดือนเขมร ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๒ ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓ ถึงฉบับเดือนตุลาคม ๒๕๔๔, จำนวน ๑๒ เรื่อง

พุทธศักราช ๒๕๔๔

**ต้นทางฝรั่งเศส: ภาพสะท้อนขนบวรรณกรรมไทย — เขมร, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๒ ฉบับเดือน
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔, หน้า ๖๘- ๗๕.**

**สันสกฤตศึกษาในประเทศกัมพูชาในระหว่างศตวรรษที่ ๒๐ บทความเสนอในการประชุมวิชาการ
สันสกฤตศึกษานานาชาติ ศูนย์สันสกฤตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างวันที่ ๒๑ —
๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๔.**

**พิมพ์เผยแพร่ใน วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒๓ ประจำปีการศึกษาที่หนึ่งและ
สอง ๒๕๔๔, หน้า ๒๑ — ๓๒.**

**บทพระราชนิพนธ์เรื่อง พระร่วง สี่ล้านวน ในหนังสือศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ “พระราชนิพนธ์
เรื่องพระร่วง ของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว” ๒๕๔๔.**

**ฉบับตรีเนตร พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระราชสมภาร: วรรณกรรมสะท้อนการเมืองเขมรสมัย
หลังเมืองสระแก้ว บทความเสนอในการประชุมวิชาการอินโดจีน ครั้งที่ ๑ “อินโดจีนใน
กระแสการเปลี่ยนแปลง” ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๒๕ — ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔.**

**เดโชดำดิน: ตำนานไทยสู่ภาพยนตร์เขมร, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๓ ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๔๔,
หน้า ๖๐ — ๖๗.**

**จารึกประวัติศาสตร์ของพระเจ้าศรีสวัสดิ์ บนเขาพนมโง่นเปลญ เมืองพนมเปญ และเขาพระราช
ทรัพย์เมืองอุดงค์, เมืองโบราณ ปีที่ ๒๗, ฉบับที่ ๔ ตุลาคม — ธันวาคม ๒๕๔๔, หน้า
๔๑ — ๕๗.**

พุทธศักราช ๒๕๔๕

ผู้ว่า เจ้าเมือง จวน จังหวัด, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๓ ฉบับเดือนมกราคม ๒๕๔๕, หน้า ๘๔ — ๘๖.

**แห่งเดียวในประเทศไทยภาพสลักหินเรื่องสามก๊ก: รอบพาไลพระอุโบสถวัดพิชัยญาติการาม,
ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๓ ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕, หน้า ๒๖ — ๓๗. (เขียนร่วมกับ
นวรรณ์ สนิมทอง)**

ชื่อสถานที่ภาษาเขมร, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๓ ฉบับเดือนมีนาคม ๒๕๔๕, หน้า ๑๓ — ๑๕.

**พระอภัยมณีของสุนทรภู่เกิดที่อันดามัน, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๓ ฉบับเดือนมิถุนายน ๒๕๔๕,
หน้า ๘๘ — ๑๐๑.**

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีเขมร – ไทย, วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒๔ ประจำปี
เรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๔๕, หน้า ๗ – ๑๔.

พระแก้วในตำนานพระโค – พระแก้ว: พระแก้วมรกตจริงหรือ?, คำรงวิชาการ รวมบทความทาง
วิชาการคณะโบราณคดี ๒๕๔๕.

Liens entre les literatures thaïe et khmère: Le cas des œuvres du roi Si Thammaracha
et du prince Thammathibet, *Aséanie* 9, Bangkok, Éditions du Centre
d'Anthropologie Sirindhorn, juin 2002.

วรรณกรรมอ้างอิงในจารึกใหญ่แห่งนครวัด, เมืองโบราณ ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม – ธันวาคม
๒๕๔๕, หน้า ๗๕ – ๘๕. (เขียนร่วมกับ Peter Skilling)

จดหมายเหตุโจวต้ากวนฉบับภาษาเขมร, “คำรงวิชาการ” รวมบทความทางวิชาการคณะ
โบราณคดีปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒/๒๕๔๕, หน้า ๒๑๕ – ๒๒๕.

ภูมิปัญญาไทยในการถ่ายทอดวรรณคดีเขมรเป็นอักษรไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น:

กรณีศึกษาจากคำพากย์รามเกียรติ์ภาษาเขมร ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ, วันสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕, หน้า ๑๔๗ –
๑๕๕.

พระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์): ปราชญ์บาลีหอพระสมุดวชิรญาณ, *Fragile
Palm Leaves* No. 7 December 2545/2002, หน้า ๖ – ๑๐.

จารึกพระสาวกและจารึกพระเจ้าสุทโธทนะพบใหม่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทอง จ.สุพรรณบุรี,
Fragile Palm Leaves No. 7 December 2545/2002, หน้า ๑๑ – ๑๓.
(เขียนร่วมกับ Peter Skilling)

คำอธิบายภาพโบราณวัตถุบางชิ้นในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทอง, นำชมพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี, ๒๕๔๕, หน้า ๕๐ – ๕๓. (เขียนร่วมกับ Peter
Skilling)

พุทธศักราช ๒๕๔๖

Cultures of independence : an introduction to Cambodian Arts and Culture in
the 1950's and 1960's = เขมรเผชิญหน้ากับวัฒนธรรม, เมืองโบราณ ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑
มกราคม – มีนาคม ๒๕๔๖, หน้า ๑๐๖ – ๑๐๗.

ตะแลงแกงคำนี้มาจากไหน? ไฉนจึงเป็น “แดนประหาร”? ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือน
มกราคม ๒๕๔๖, หน้า ๔๘ – ๔๙.

“สุนทรโวหาร” พระอรรถกถาหรือราชบัณฑิต, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖, หน้า ๑๕๖ – ๑๕๘.

เขมร “เขม่น” ไทยในแบบเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชา, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือนมีนาคม ๒๕๔๖, หน้า ๗๕ – ๘๕.

จารึกสุโขทัยอ่านใหม่: จากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหงและชาดกวัดศรีชุม, ภาษา – จารึก ฉบับที่ ๕ เนื่องในวาระฉลองอายุครบ ๗ รอบ ของศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๖.

เลขไทยได้แบบจากเลขเขมรมีด้นเกล้าจากเลขทมิฬ – อินเดียใต้, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือนมีนาคม ๒๕๔๖, หน้า ๔๘.

สถาปนาเรื่องราวพงศาวดารของสุนทรภู่: ภาพสะท้อนโลกทัศน์ประวัติศาสตร์ไทยสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๖, หน้า ๖๘ – ๗๖.

พราหมณ์เขมรสมัยหลังเมืองพระนคร, กัมพูชา ภูมิทัศน์ ประชาชน และวัฒนธรรม, สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖, หน้า ๓๖ – ๔๕.

แนวคิดใหม่เกี่ยวกับที่มาของรามเกียรติ์เขมร, วารสารสหภาษา ปีที่ ๑ เล่ม ๑ (มกราคม – มิถุนายน) ๒๕๔๖.

กษัตริย์เขมรที่ร่วมสมัยกับกษัตริย์ไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ภาษาเขมร – ไทย), วารสารสหภาษา ปีที่ ๑ เล่ม ๑ (มกราคม – มิถุนายน) ๒๕๔๖.

“ข้าเรา” ไม่ใช่ภาษาไทย แต่ไปขอกจากเขมร, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือนสิงหาคม ๒๕๔๖, หน้า ๕๑.

จารึกการบูรณะวัดประเสริฐสุทธาวาส, เมืองโบราณ ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๓ เดือนกรกฎาคม – กันยายน ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๗ – ๑๓๐. (เขียนร่วมกับ นวรัตน์ สนิมทอง)

“กาลิ” คำนี้มีที่มาอย่างไร, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับเดือนกันยายน ๒๕๔๖, หน้า ๕๗.

รัชกาลที่ ๔ ทรง “ประดิษฐ์อักษรไทย” อริยกะ อักษร “อริยกะ” คืออะไร? แล้วทำไมต้อง “อริยกะ”, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๕ ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๖, หน้า ๓๔ – ๓๖.

ภาพสลักหินเรื่องห้องสิน ในขุมประตูลิเก วัดพระเชตุพนฯ, เมืองโบราณ ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๔ เดือนตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๕ – ๑๒๗. (เขียนร่วมกับ นวรัตน์ สนิมทอง)

ร้อยกรองบาลีในประณามพจน์เขมร: นวัตกรรมวรรณคดีเขมรที่ไม่ปรากฏใน “ขนบ” วรรณคดีไทย, ดำรงวิชาการปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม – ธันวาคม) ๒๕๔๖, หน้า ๓๘ – ๔๕.

“ยวนพ่ายโคลงฉันท์” ฉบับแปลของพระเทพมุนี (ปาน), วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒๕ ประจำภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๖, หน้า ๖๕ – ๘๓.

พุทธศักราช ๒๕๔๗

รื่องรอยภาษาเขมรโบราณในจารึกสุโขทัย, โบราณคดีและประวัติศาสตร์สุโขทัย ความรู้เรื่องสุโขทัย
ใน ๔ ทศวรรษ, สำนักงานศิลปากรที่ ๖ สุโขทัย กรมศิลปากร, มีนาคม ๒๕๔๗, หน้า
๑๓๕ – ๑๔๖.

ถ้าไม่มีศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง: ภาษาวรรณคดีและประวัติศาสตร์ไทยจะตายจริงหรือ?,
ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๕ ฉบับเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๗, หน้า ๖๒ – ๖๔.

“ฉันท” คำประพันธ์เขมรที่ถูกลืม, เมืองโบราณ ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑ เดือนเมษายน – มิถุนายน
๒๕๔๗, หน้า ๕๔ – ๕๘.

“ดุขฎิสังเวยกล่อมช้าง” ของขุนเทพกวี: มุมมองภาษาและวรรณคดีเขมร, ดำรงวิชาการปีที่ ๓
ฉบับที่ ๕ (มกราคม – มิถุนายน) ๒๕๔๗, หน้า ๑๑๑ – ๑๒๗.

โคลงปราบดาภิเษก พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว, สารภาษาไทย ปีที่ ๓
ฉบับที่ ๔ เมษายน – มิถุนายน ๒๕๔๗, หน้า ๔๓ – ๕๐.

“ขदानหิน” ของพ่อขุนรามคำแหงชื่อ “มั่งศิลาบาตร” เท่านั้น, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๕ ฉบับ
เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗, หน้า ๔๕ – ๔๗.

เพลงชาติกัมพูชา ความแตกต่างทางการเมืองในจุดร่วมแห่งอดีตที่รุ่งเรืองของ “พระนคร”,
ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๕ ฉบับเดือนกันยายน ๒๕๔๗, หน้า ๑๓๕ – ๑๔๓.

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องสามก๊ก ณ เก่งจีนในสวนมิสสกวัน วัดพระเชตุพนฯ, เมืองโบราณ ปีที่ ๓๐
ฉบับที่ ๑ เดือนกรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๗, หน้า ๑๐๖ – ๑๑๑. (เขียนร่วมกับ นวรัตน์
ภักดีคำ)

“อัปรี” แล้วทำไมต้อง “สีกบาล”, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๖ ฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๗,
หน้า ๖๐.

พระนามกษัตริย์กัมพูชาองค์ใหม่ ควรใช้อย่างไรในภาษาไทย, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๖ ฉบับเดือน
ธันวาคม ๒๕๔๗, หน้า ๔๒ – ๔๔.

เอกสารกัมพูชากับการศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา, ดำรงวิชาการ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ (กรกฎาคม –
ธันวาคม) ๒๕๔๗, หน้า ๕๖ – ๑๑๑.

พุทธศักราช ๒๕๔๘

ชวนให้กวน – คำณูเขาทะเล กับการรุกรานนครหลวงปักกิ่ง, เมืองโบราณ ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๒
เมษายน – มิถุนายน ๒๕๔๘, หน้า ๑๓๐ – ๑๓๓. (เขียนร่วมกับ นวรัตน์ ภักดีคำ)

สุนทรภู์: กวีศรีอุษาคเนย์, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ ๕๒ ฉบับที่ ๖ วันศุกร์ ๑ – วันพฤหัสบดี ๗
กรกฎาคม ๒๕๔๘, หน้า ๕๖ – ๕๗.

สุนทรภู์: กวีศรีอุษาคเนย์ (จบ), สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ ๕๒ ฉบับที่ ๗ วันศุกร์ ๘ – วัน
พฤหัสบดี ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๘, หน้า ๕๖ – ๕๗.

คนไทย “อพยพ” มาแย่งดินแดนเขมร ในทัศนะนักประวัติศาสตร์เขมร, มติชนรายวัน วันศุกร์ที่
๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘, หน้า ๓๔.

จุดจบของราชวงศ์หมิง: ใครจะคิดเพียงต้นไม้ท้ายวัง, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๖ ฉบับเดือนกันยายน
๒๕๔๘, หน้า ๔๐ – ๔๒. (เขียนร่วมกับ นวรัตน์ รัตติคำ)

จุดจบของราชวงศ์หมิง: ใครจะคิดเพียงต้นไม้ท้ายวัง, ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๒๖ ฉบับเดือนกันยายน
๒๕๔๘, หน้า ๔๐ – ๔๒. (เขียนร่วมกับ ศานติ ภักดีคำ)